NATIONAL LIBRARY
NOV 25 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, OCTOBER 29, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

74. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 29. OKTOBRIS 19. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu apgādes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Sabiedrības ārtava

IEVADĪTA AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS ZIEDOJUMU VĀKŠANAS AKCIJA

Amerikas latviešu apvienības septembŗa kases pārskats rāda, ka līdzekļi samazinājušies par vairāk nekā 4200 dol. Ieņēmumos, izņemot pārskaitītās summas, bija nedaudz pāri 3000 dol., bet izdevumos 7290 dol. Administrātīvie līdzekļi ienākuši tikai 700 dol. apmērā, kamēr izdevumi pārsnieguši 2700. Biedru maksājumos saņemti 200, ziedojumos 100 un ALAs atbalstītāju fondā 345 dol., bet 62 dol. noguldījumu procentos.

Oktobŗa sākumā ALAs sekretāriāts izsūtījis apm. 1500 ziedotājiem aicinājumu atbalstīt ALAs darbību. Aicinājumam pievienota Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres brošūra „Latvia". Vispārējo ziedojumu vākšanas akciju uzsāks vēlāk.

Liekas, ka šis pirmais aicinājums izsūtīts tādiem tautiešiem, no kuŗiem var cerēt uz lielāku devumu, jo attiecīgajā kartītē iedalījumi no 10 — 50 dol. ziedojumiem, bet brīva vieta atstāta lielākiem un mazākiem. Bez tam ir vēl otra kartīte, ar kuŗu aicināts katru gadu pieteikt kā ziedojumu noteiktu summu. Ja dod 25 dol., ziedotājs saņems ALAs valdes parakstītu īpašu atbalstītāja diplomu, par 50 dol. apsolīts piesūtīt angļu valodas radio pusstundas brīvu skaņu lenti, kuŗa pērkama par 20 dol. Aicinājuma vēstulei pievienots arī izskaidrojums „No vienas puses un no otras puses", kur iedomāts ziedotājs svārstās, vai ziedot ALAs darba atbalstīšanai, vai arī neziedot un iegādāties sev kādu mantu.

Ziedotājiem piesūtītajā personīgajā aicinājumā norādīts, ka latviešu sabiedrība vienmēr bijusi atsaucīga ar darbu un financiālo atbalstu, ja bijusi kāda noteikta vajadzība. Tā uzcelti sabiedriskie nami, baznīcas un vasaras nometnes, rīkoti plaši reprezentācijas sarīkojumi, informēti sveštautieši un valstsvīri, turpināts kultūras darbs, bet visvairāk rūpes veltītas jaunatnei un tās latviskai izglītībai. Sabiedrība ALAi nekad nav liegusi atbalstu, ja bijuši noteikti politiski vai kultūras projekti. Daudzi panākumi veikti tikai tādēļ, ka pastāvējis ALAs sekretāriāts. — Tālāk jautājumu veidā uzskaitīts, kas varējis notikt ar ALAs palīdzību: dziesmu svētki risinājušies gludi, jo ALA izkārtojusi nodokļu atlaidi, latviešu skolām izdotas mācību grāmatas, no Rietumberlīnes padzītais latviešu jaunatnes kongress saņēmis ALAs atbalstu, saskaņota visu latviešu organizāciju darbība atsevišķajos kontinentos, ALAs sekretāriātam uzņemoties saraksti, sniegti daudzi padomi privātpersonām un organizācijām, ALA i ir dokumentu krātuve.

Vēstulē vēl norādīts, ka apzinīgie tautieši sapratīs, ka regulārajam rutīnas darbam vajadzīgi līdzekļi, jo jāmaksā telpu īre un algas, telefona un pasta izdevumi, jāiegādājas dažādi materiāli. Ar ALAs biedru naudām vien to visu nevar segt: starpība starp ienākumiem un izdevumiem gadā ir ap 10.000 dol. Tas ir par lielu, lai meklētu atrisinājumu ALAs kārtējā budžetā, bet par niecīgu, lai ierobežotu ALAs darbību. ASV dzīvo pietiekami daudz apzinīgu latviešu ģimeņu, kuŗu financiālais stāvoklis atļauj solīt ALAs sekretāriāta uzturēšanai gadskārtējas summas, sākot ar 25 dol. gadā. Nobeigumā aicināts pievienoties ALAs sekretāriāta atbalstītāju pulkam, jo „nodoklis šodien būs rītdienas peļņa". Protams, izšķiršanās piekrīt katram pašam.

Jāatzīst, ka aicinājums ir labi sagatavots un motivēts. Pievienotā brošūra par Latviju ziedotājam liek vēl vairāk padomāt, vai tiešām nevajadzētu ar ziedojumu atbalstīt ALAs darbību.

Likās, ka šis ALAs aicinājums ziedot sekretāriāta darbības paplašināšanai nav atradis dzirdīgas ausis, jo pirmajās nedēļās pēc tā izsūtīšanas ziedojumi ienāca maz. Tomēr oktobŗa vidū tie pēkšņi palielinājās, un tagad dienā ienāk ap 500 — 600 dol. Gauso ziedojumu ienākšanu izskaidro ar to, ka ziedotājam jāapdomājas, pirms paraksta solījumu katru gadu dot vismaz 25 dol. Lielāka apmēra ziedojumiem vajadzīgs vairāk brīvas naudas, un tas dažiem, varbūt, lika nogaidīt līdz algas dienai, tikai tad nosūtīt devumu ALAi. Financu komiteja lēš, ka ar šo akciju varētu ienākt ap 5000 dol., vērojot pašreizējo akcijas sekmīgo norisi.

ALAs valdes kasieris V. Kārkls (nevis U. Kariņš, kā kļūdaini minēts LA 11. oktobŗa numurā) norāda, ka 20 septembrī Vašingtonā sanākuši še dzīvojošie financu komisijas locekļi, lai apspriestos ar vicepriekšsēdi U. Gravu par nākošās ziedojumu vākšanas akcijas brošūras izstrādāšanu. Nedēļu vēlāk U. Grava aicinājuma uzmetumu piegādāja financu komisijai, kuŗa 28. septembŗa sēdē apskatīja ALAs biroju vadītāju iesniegtos budžetus 1969./70. gadam, izstrādājot kopīgu budžeta projektu, kas izsūtīts valdes locekļu atsauksmei. 10. oktobrī financu komisijas sēdē Vašingtonā piedalījās G. Meierovics, U. Kariņš, A. Baidiņš, V. Kārkls, Z. Lēvenšteins, ALAs valdes priekšsēdis P. Lejiņš un ģenerālsekretārs B. Albāts. Sēdē pārrunāja un pieņēma galīgo darbības budžetu un ziedošanas aicinājuma tekstu, kuŗu nodeva spiestuvei 14. oktobrī. Ir cerības, ka teksta pirmo iespiedumu varēs apskatīt nākošajā valdes sēdē. Ziedošanas aicinājuma brošūru paredzēts izsūtīt uz 15.000 zināmām adresēm, reizē ar to pabeidzot financu komisijas ieteikto otru posmu. Tautieši tad būs saņēmuši aicinājumus ziedot ALAs sekretāriāta darbības nodrošināšanai un ALAs vispārējās darbības vajadzībām.

Septembŗa beigās uzsāktajā pirmajā akcijā līdz 15. oktobrim ienākuši 2500 dol. uz ALAs valdes parakstītajiem un izsūtītajiem 1500 aicinājumiem. Šīs pirmās akcijas sagatavošanas darbi sākti 17. septembrī, bet aicinājumi izsūtīti pa parasto pastu, tādēļ saņemti vēlu.

—be

„SPOKU VILCIENS" TORONTO

DV teātris Kanadā 19. oktobrī Toronto pirmizrādē [illegible] Dzintara Pūpēža režijā iestudēto Arnolda Ridleja komēdiju „Spoku vilciens", kuŗas atkārtojuma izrāde paredzēta 16. novembrī plkst. 6 vakarā Latviešu namā Toronto. Uzņēmumos izrādes ainas. Augšā no kreisās: Roberts Miglāns, Juris Freijs, Jānis Puriņš un Anna Briede. — Apakšā pa kreisi: Jurijs Jurševskis, Skaidrīte Pūpēde, Vija Vare un Valdis Mārtinsons. — Apakšā pa labi: Liene Mārtinsone. Foto: J. Ligers

Visstabilākā valūta pasaulē — vācu marka

RIETUMVĀCIJAS MARKAS KURSS PAAUGSTINĀTS PAR 8,5%. — JAUNAIS KANCLERS BRANTS IEIET ŠAUMBURGAS PILĪ. — NORVĒĢU VAŽOŅA MEITA KĻŪST RIETUMVĀCIJAS PIRMĀ DĀMA. — KOSIGINA APSVEIKUMS BRANTAM.

Kad Rietumvācijas valsts prezidents Heinemans ar tikai 2 balsu vairākumu ievēlētajam kancleram — kādreizējam Rietumberlīnes lielvecākajam un iepriekšējās valdības ministram Brantam jautāja, vai viņš pieņem augsto amatu kā jaunais Rietumvācijas kanclers, Brants skaļi sasita papēžus un militārā stājā atbildēja: „Jawohl, Herr President, ich akzeptiere die Wahl!" Spontāni atskanēja sociāldemokratu un brīvo demokratu apsveikuma aplausi. Līdzšinējais kanclers Kīzingers nopietnu seju un lēniem soļiem piegāja pie Branta un visi paspieda viņa roku. Kristīgo demokratu Bavārijas konservatīvā spārna vadītājs Štrauss, kas turējās vistālāk no apsveicējiem, vēlāk žurnālistiem saldzis izteicās: „Tas bija pietiekams goda apliecinājums no Kīzingera kristīgajiem demokratiem..."

Kamēr Brants svinēja savu uzvaru, Bonnas financisti jau gaidīja vācu markas kursa paaugstināšanu. Branta kabinets uzsāka darbību ar 12 sociāldemokratu un 3 brīvo demokratu ministriem līdzšinējo 19 vietā, pārņemot valsts vadību ar 224 sociāldemokratu un 30 brīvo demokratu atbalstu bundetāgā, taču no koalicijas 254 deputātu kopskaita par Brantu 3 nebalsoja, dodot viņam tikai 2 balsis vairāk par ievēlēšanai nepieciešamo skaitu.

Financisti savos paregojumos nav vīlušies. Tikko Branta kabinets uzsāka valdīšanu, nāca paziņojums par vācu markas kursa paaugstināšanu par 8,5%, kas to padara par „stiprāko" valūtu visā pasaulē, izbeidzot ilgās spekulācijas par markas kursa paaugstināšanu, kas savukārt bija radījis nopietnu spiedienu uz valūtas izkārtojumu pasaules naudas tirgū. Jau pirms šī 24. oktobŗa Bonnas lēmuma markas kurss neoficiāli bija paaugstinājies par 7,3%, kad kļuva zināmi 28. septembŗa bundestāga vēlēšanu rezultāti un iespējamā Branta sociāldemokratu koalicija ar brīvajiem demokratiem. Paceļot markas vērtību, izbeigts arī 4% nodoklis, ar kuŗu Rietumvācija apgrūtināja pati savu eksportu, kas jau sen „pārkarsēja" valsts saimniecību, kuŗa pakāpeniski augusi visus aizvadītos gadus, vislielākos lēcienus taisot tieši pēdējos gados. Rietumvācijas „saimniecības brīnums" bija izspiedis valsti „sausu": trūka darba spēka, un darba piedāvājumi pārsniedza darba meklētāju skaitu. Nodarbinātie ārzemju strādnieki sasniedza rekordskaitu — 1.372.000. Uzbangotā eksporta viļņos markas praktiskā vērtība pastāvīgi auga, kamēr Francijas franks tai pašā laikā devalvēts 5 reizes, bet Anglijas mārciņas kurss pazemināts 2 reizes. Spekulanti, kuŗi pēdējās nedēļās bija kāri uzpirkuši vācu markas, kalkulējot kafejnīcās un gaidot uz vācu valūtas kursa pacelšanu, tagad iekasē savu „profitu".

Amerikāņu tūristi, kuŗi agrāk par vienu savu dolaru pirka četras vācu markas, tagad varēs dabūt tikai 3,66 markas. Pēc Starptautiskā valūtas fonda novērtējuma, ASV dolara vērtība iepretim vācu markai samazinājusies vēl vairāk — par 9,25%, kas nozīmē, ka par vienu vācu marku būs jāmaksā 27,3 amerikāņu centus. Vācu markas revalvācija bija gaidāma jau kopš pagājušā gada novembŗa, kad 10 vadošo rietumvalstu financu ministri tikās Bonnā, lai apspriestu valūtas krizi. Tā pavēra ceļu plašai valūtas izplūšanai no Francijas un pārmērīgai ieplūšanai Rietumvācijā.

(Nobeigums 8. lpp.)

Samazinās radioraidījumus vai ne?

ASV BALTIEŠU CENTRĀLO ORGANIZĀCIJU VADĪTĀJU APMEKLĒJUMS VAŠINGTONĀ AMERIKAS BALSS RAIDĪJUMU LIETĀ

Apvienotās Amerikas baltiešu komitejas (The joint Baltic American Committee) sekretāriāts ziņo, ka sakarā ar paziņojumu, ka ar šāgada 1. novembri paredzēts samazināt Amerikas Balss radioraidījumus uz okupētajām Baltijas valstīm no vienas stundas dienā uz pusstundu. Šajā sakarā Apvienotās baltiešu komitejas delegācija pr-ža prof. P. Lejiņa vadībā 3. oktobrī Vašingtonā apmeklēja ASV informācijas aģentūras direktoru F. Šekspiru (Frank Shakespeare), kuŗam Amerikas Balss nodaļa padota. Delegācijas pieņemšanā un uzklausīšanā piedalījās arī aģentūras vicedirektors H. Lomis (Henry Loomis), Amerikas Balss un ASV raidījumu direktors K. Giddens (Kenneth R. Giddens) un aģentūras vicedirektors K. Dženkins (Kempton Jenkins), kas tagad pārzina raidījumus uz Austrumeiropas apgabalu, bet nesen bija baltiešu nodaļas vadītājs ASV ārlietu ministrijā. Apmeklējums un pārrunas direktora F. Šekspira darba kabinetā ilga gandrīz stundu. Delegācijā no lietuviešu puses piedalījās ASV lietuviešu padomes pr-dis Eižens Bartkus un vicepr-dis Dr. K. Sidlauskas, bet igauņus pārstāvēja ASV igauņu nacionālās komitejas pr dis Heiki Lēsments un komitejas loceklis G. Bušmans. No Amerikas latviešu apvienības delegācijā vēl bija ģenerālsekretārs B. Albāts.

Aģentūras direktors F. Šekspirs ar saviem palīgiem uzklau-

(Nobeigums 8. lpp.)

Mag. rer. pol. Imants Alksnis

Komūnisma sairums un revolūcijas iespējas Pad. savienībā

REFERĀTS RIETUMVĀCIJAS DV SALIDOJUMĀ OSNABRIKĀ

III

Līdz Kremļa tolerances robežai šī pēdējā veida komūnisti (šīs pēdējā grupas tā sauktie „nacionālkomūnisti"), protams, var tēlot īstus patriotus. Un tā kā tautai trūkst īstas izvēles, tad viņi var pat iegūt neīstu popularitāti. Bet ja krievi tiešām viņus kādu dienu pamestu, tie drīz vien tiktu padzīti, kā to rādīja attīstība Ungārijā. Tikai pateicoties Kremļa tiešas iejaukšanās draudiem sev aiz muguras, tie var pastāvēt savu tautu priekšā.

Taču praktiski — kā lai mēs atšķiŗam šo trīs veidu tā sauktos „nacionālkomūnistus"? Kuŗš spēj tos identificēt? Viņi visi runā, un tiem ir jārunā un jāizsakās komūnistu terminoloģijā. Jebkāda veida režīma kritiku tie var izteikt, vienīgi slēpjoties aiz komūnisma ideoloģijas maskas. Citu iespēju viņiem nav, ja tie negrib brīvprātīgi pieteikties par cietuma kandidātiem nākošajām tīrīšanām! Tādēļ gaužām vientiesīgi ir dažu trimdinieku ierosinājumi sadarboties ar tā sauktajiem „nacionālkomūnistiem" Latvijā. Sadarbība ar īstiem komūnistiem taču nav iespējama. Sadarbībai ar vientiesīšiem nav nekādas dziļākas jēgas. Un sadarbība ar latviešu nacionālistiem, kuŗi, varbūt, slēpjas aiz komūnisma maskas (par cik tas vispār iespējams) varētu tikai apdraudēt viņu drošību, samazināt viņu rīcības iespējas kaut ko patiešām darīt tautas labā. Ja arī kādam trimdiniekam tiešām izdotos izdibināt kāda tā sauktā „nacionālā komūnista" patiešām nacionālos uzskatus labāk nekā tas čekai izdodas uz vietas, tad katra veida sadarbība ar šo cilvēku viņu drīzāk pazudinātu nekā mēs palīdzētu mūsu tautai dzimtenē. Šāda cilvēka iespējas kaut ko darīt tautas labā vispār ir ļoti ierobežotas. Tā sauca-mā „sadarbība" un sakaru uzņemšana ar viņiem varētu šīs iespējas pilnīgi iznīcināt.

Satelītu režīmu politiskā nedrošība un taustīšanās pa tumsu pēc pareizā ceļa uz komūnistisko paradīzi komūnistu apspiestajām tautām nozīmē režīma pakāpenisku mīkstināšanos. Trūkstot pastāvīgām vadlīnijām no Maskavas un saņemot to vietā mainīgus norādījumus, atsevišķu satrapiju valdnieki uzsāk bezcerīgo mēģinājumu — ar zināmu režīma mīkstināšanu iegūt atbalstu mazāk plašās tautas aprindās, t.i. ne tikai komūnistu jaunās šķiras vidū vien. Tomēr, paveŗot mazas spraugas nebrīvības aizsprostā, tautas sakustējās! Tautu brīvības alkas vairs nebija nosprostojamas režīma paredzētajos ietvaros, bet fauzās uz āru ar tādu neapturamu spēku, ka draudēja aizslaucīt prom visu komūnistisko režīmu. Tā tas notika Ungārijā, kur režīms jau bija aizslaucīts. Ministru prezidents Nagy peldēja pilnīgi straumei līdz, un šī straume bija noteikti pretkomūnistiska. Tas draudēja arī Čechoslovakijā. Tieši tādēļ jau krievi iejaucās. Tautu atbrīvošanās no komūnistu jūga bija aizkavējama vienīgi un tikai ar Maskavas tankiem. Līdz šai stadijai nonāca Ungārijā 1956. gadā un Čechoslovakijā 1968. gadā. Nav ne mazāko šaubu, ka bez šiem atbaidīgajiem piemēriem šobrīd jau visa Austrumeiropa būtu atbrīvojusies no saviem komūnistiskajiem režīmiem. Polijā attīstība iznāca mazliet savādāka, jo tur šo tautas atbrīvošanās procesu izdevās apturēt vēl pirms Maskavas tolerances robežas pārkāpšanas.

Pašreiz ļoti daudz tiek pieminēts Rumānijas režīms un — pilnīgi nepelnīti! Attīstība Rumānijā pagaidām ne tuvu nav sasniegusi Čechoslovakijas liberālizācijas līmeni. Rumānijas valdība zināmu patstāvību izrāda vienīgi ārpolitikā un tirdzniecības sakaros. Iekšpolitikā turpretim tā joprojām pieturas pie ortodoksā komūnisma pamatprincipiem un nepieļauj nekādai opozicijai apdraudēt komūnistiskā režīma pamatus, kā tas notika Ungārijā un Čechoslovakijā. Ideoloģijas un politiskās varas monopols joprojām paliek komūnistu partijas rokās, apspiežot stingri jebkādu opoziciju.

Ja, no vienas puses, nesaskaņas Kremlī izraisīja šķelšanos komūnistu blokā, tad, no otras puses, pretišķības starp Maskavu un Pekingu, tāpat satelītu manevrēšana pa vidu savukārt dod arvien vairāk vielas domstarpībām pašā Kremlī. Reizē ar to rodas īsts burvju loks: Kremlim rodas arvien vairāk problēmu, lielākas domstarpības, kas padziļina frakcionārismu. Bet pēdējais bija galvenais faktors, kas komūnismu sašķēla! No šī burvju loka komūnistu varasvīri laukā netiek. Nav arī domājams, ka tie jebkad no šī loka varētu izkļūt. Katrā ziņā tik ilgi, kamēr nebūs noteiktas un stingras vadības Maskavā, Kremlis nevarēs arī stingros grožos noturēt savus satrapus.

Kremlis savu politisko strupceļu sāk apzināties. Tā politika kļūst ar katru dienu nedrošāka, nenoteiktāka un tūlīgāka. Ārpolitikā Kremlis jau nonācis defensīvā, turklāt ilgstoši nenoturamās pozicijās. Varasvīru pašapziņa zūd, trūkst svaigu ideju un jaunu iniciatīvu. Liekas, ka pagaist jebkāda uzdrīkstēšanās. Tālas, mērķtiecīgas politikas vietā, varbūt paši vairs nesaskatot savam režīmam nekādu glābiņu, Kremļa varasvīri tagad dzīvo no dienas dienā. Ar sīkiem, nesakarīgiem gājieniem tie mēģina paildzināt savas varas dienas pēc iespējas ilgi. Plānveidīgu Kremļa politiku tagad visumā aizstāj tīrā inerce. Savā izmisumā komūnisti pat pēc vairāk nekā 20 gadu valdīšanas vēl uzbrūk „pagātnes pārpaliekām" — „buržuaziskajam nacionālismam". Pie tam šie uzbrukumi ļoti zīmīgā kārtā ar katru dienu, varētu pat teikt dienu no dienas, kļūst izmisīgāki. Gandrīz katru dienu komūnisti arvien izmisīgākā balsī apgalvo, ka nacionālismam nav nākotnes. Jādomā, ka viņi mēģina kaut ko iestāstīt paši sev! Tā vien liekas, ka lēna paralīze sāk pārņemt partijas vadību un padomju valdību. Tā izplatās no varas struktūras virsotnes un arvien vairāk pārņem zemāko funkcionāru slāņus. Tas, protams, vērš plašumā nedrošību visā sistēmā. Izliekas, ka arī funkcionāri mēģina dzīvot tikai šai dienai. Un jo vairāk viņi tikai šai dienai dzīvo, jo drošāk tas nozīmē to, ka rītdiena pieder mums.

(Nobeigums sekos)

PRESES BALLE
sestdien, 8. novembrī, plkst. 7.30 vakarā
CASA LOMA PILĪ (1 Austin Terrace) Toronto.
Ieejas kartes iepriekšpārdošanā Lotus puķu veikalā (782 Bathurst St., tālr. 533-3884), bet balles vakarā pie kases.
Ieeja $7.00 no personas, galdiņus un izlozi ieskaitot.

LPB Kanadas kopas 20 gadu
jubilejas akts un rakstnieku cēliens
svētdien, 9. novembrī, plkst. 12 dienā Latviešu namā Toronto.
Darbus lasīs retāk dzirdēti autori no ASV un Kanadas.
Visus laipni ielūdz LPB Kanadas kopa

Izlūkgājiens

LATVIJAS KAŖASKOLAS 1. IZLAIDUMA KADETA JĀŅA STRAUSA ATMIŅU RAKSTS

Bija 1919. gada 5. novembris. Pulkstenis rādīja 4. rīta stundu. Ārā bija tumša un auksta pliksala-nakts. Sala rokas un seja. Aukstums spiedās cauri mētelim.

Tumšie stāvi, pa divi satupuši bedrēs Daugavas krastmalā — Vecrīgas rajonā, bija Latvijas jaundibinātās kaŗaskolas kadeti. Tie atradās še novērotāju sardzē, uzmanot varbūtēju ienaidnieka pārcelšanās mēģinājumu no Pārdaugavas gandrīz pusjūdzi platajai upei.

Bedres atradās labu gabalu viena no otras — tuvu upes krastam un nebija savienotas ar eju savā starpā, nedz ar aizmuguri. Tās lietoja vienīgi naktīs. Dienā novērotāji novietojās ap 300 pēdu aizmugurē esošo pilsētas 5 un 6 stāvu namu augšstāvu logos.

Ik pa brītiņam kāds no novērotājiem pacēla galvu pāri bedres malai un mirkli raudzījās pāri upei. Nakts melnumā Daugavas otru krastu nevarēja saredzēt. Tur nepārtraukti zibsnīja gan lielāki, gan mazāki gaismas uzliesmojumi un daudzas mazas liesmiņas.

Daži novērotāji drebēja aukstumā. Citi trīcēja nervu saspringdzinājumā, jo ienaidnieks bija atklājis viesuļuguni uz mūsu krastu. Ložu spingšana, artilerijas un mīnmetēju granātu sprādzieni tumsā ap bedrēm un pret namiem aizmugurē, grūstošās kārniņu jumta segas un uz ielas birstošie logu stikli vēl vairāk pastiprināja baiguma izjūtu.

Ienaidnieka uguni atbildēja vienīgi kaŗaskolas ložmetēji aizmugures namu augšējo stāvu logos un no ložmetēja patvertnes jaunā dzelzs tilta galā. Vai tiešām sācies ienaidnieka uzbrukums un kaŗaspēka pārcelšana upei?

Jau gandrīz veselu mēnesi ap 45.000 vīru lielais vācu (bermontiešu) kaŗaspēks okupēja Latvijas dienvidus un dienvidaustrumu daļu līdz Daugavas kreisajam krastam, pilsētas Pārdaugavas daļu ieskaitot.

Ap vienu jūdzi garās Rīgas Daugavmalas aizsardzībai no abiem dzelzs tiltiem uz jūras pusi bija novietota kaŗaskolas kadetu divas rotas kapteiņa Caunas un kapteiņa Bebŗa vadībā. Tām šai dienā nebija nekādas rezerves tiešā aizmugurē. Pa kreisi no dzelzs tiltiem, gar Daugavmalu uz augšu, atradās Studentu bataljons, bet pa labi no kaŗaskolas jūras virzienā Jūrnieku rota.

Šai brīdī kapteiņa Caunas 2. rotas virsnieki ar kadetiem atradās kaujas gatavībā Daugavmalas namu aizmugurē un gaidīja...

Apmēram pēc nepilnas stundas pēkšņi iestājās klusums. Parasti tas ir visbīstamākais brīdis, jo šādās reizēs gandrīz vienmēr ienaidnieks jau kāpj no laivām ārā krastā.

Virsnieki bija redzami satraukti. Kadeti kaŗaskolā mācības bija iesākuši tikai mēnesi iepriekš, bet jau pēc 10 dienām tos nosūtīja šajās pozicijās. Tie apzinājās, ka vienai daļai kadetu nebija nekādas pieredzes durkļu cīņās, kuŗas tagad, droši vien, būs jāizcīna. Pie tam, izvēršot kadetus ķēdē mūsu aizsargājamajā rajonā, tie atrastos apm. 8 jardus viens no otra, bez jebkādas rezerves tiešā aizmugurē.

Pamazām kadeti nomierinājās, jo novērotāju sardzes upmalā nekā neziņoja. Tātad — ienaidnieks šodien pāri upei necelsies...

Pēc ilgāka klusuma brīža atgriezušies savu vienību telpās, kadeti gulēja uz grīdas, apsegušies mēteļiem. Sāka aust rīts, bet 2. rotas 3. vada telpās Pasta ieliņā, dzelzs tiltu tuvumā, vēl bija stipri tumšs. Tikko varēja saredzēt gulētājus uz grīdas.

No āra telpā ienāca divi kadeti pilnā apbruņojumā. Bija notikusi novērotāju sardzes maiņa pie dzelzs tiltiem. Zvanīja tālrunis, un abi ienācēji palika stāvam pie durvīm. Vada komandieris virsleitnants Leitis, saņēmis īsu rīkojumu, pagriezās pret gulētājiem un sacīja:

„Tas bija kaŗaskolas komandieris (kapteinis Klintsons). Viņš uzdeva man sūtīt kadetus pa jauno dzelzs tiltu uz Pārdaugavu noskaidrot, vai ienaidnieks vēl tur ir. Kas vēlas iet brīprātīgi?"

Klusums . . .

Viens otrs gulētājs lēnām apsedza galvu ar mēteļa stūri. Katrs pārdomāja pāris stundas iepriekš pārdzīvoto ienaidnieka viesuļuguni un to, ko nozīmē gaišā dienas laikā iet pa dzelzs loku tiltu, kas no trim pusēm atklāts ienaidniekam, kur nav nekāda aizsega pret uguni no tilta galā esošās ienaidnieka ložmetēju patvertnes un netālo daudzstāvu namu logiem.

„Kas vēlas iet brīvprātīgi?" virsleitnants atkal jautāja.

Ilgs klusums...

„Man tiešām kauns, ka manā vadā ir tādi gļēvuļi. Kas tie būs par nākošajiem kaujas virsniekiem? Zaķu pastalas tādi!" virsleitnants dusmīgi noteica un pagrieza gulētājiem muguru.

Pēkšņi pielēca kājās ap 35 — 40 gadu vecais kadets Labrencis.

„Es iešu!" viņš skaļi noteica un tvēra pēc šautenes un rokas granātām.

Vadā visi zināja, ka pirms šī kaŗa viņš bijis ev.-lut. draudzes mācītājs, ka viņam ir sieva un 6 gadus veca meitiņa.

Momentā gulētāji sakustējās visā telpā un cēlās augšā. „Es arī iešu!", „Es arī!", „Es arī!" daži sauca. Vada seržants kadets Lukstiņš un citi kadeti piedāvāja vairāk ložu un un rokas granātu. Visi novēlēja aizejošajiem labu izdošanos, kaut neviens, arī vada komandieris, neticēja, ka viņus atkal redzēs pārējo vidū.

Es, ienācis vada telpā, tālrunim zvanot, vēl arvien stāvēju pie durvīm. Vēl arvien domāju par uzdevuma veikšanu dienas laikā. Bet kad brīvprātīgie jau gāja pa durvīm ārā, nolēmu tiem pievienoties. Nesot līdz gaŗas kāpnes, 5 kadeti — Labrencis, Zeidemanis, Dzenītis, Strauss un Āboliņš — soļoja pa ielu līdz dzelzs tiltiem. Ceļā mums piebiedrojās vēl viens kaŗavīrs no mūsu bruņotā vilciena, kuŗa komandierim, kā arī kaimiņos esošajam Studentu bataljonam, mūsu gājiens jau bija paziņots no kaŗaskolas štāba. Gājēju vidū es biju visjaunākais — 18 gadu vecs.

Uzkāpām Daugavas krastmalā uz jaunā dzelzs tilta pīlāra. Tad, uzvelkot kāpnes uz tā, pāri margām nokļuvām uz tilta. Šis tilts, kas senāk kalpoja vienīgi dzelzceļa vilcienu satiksmei, tagad bija nosegts starp sliedēm un margām ar koka plankām.

Netālu aiz mums, dzelzceļa uzbēruma malā, atradās kaŗaskolas smagā ložmetēja patvertne. Kāda 50 pēdas mums priekšā tilts bija aizsprostots ar prāvu dzelzceļa koka gulšņu kaudzi un dzeloņstiepuļu pinumiem. Tie nodrošināja mūsu tilta galu pret ienaidnieka bruņotā vilciena pārsteiguma braucienu.

Naktī tilta grīda bija nosarmojusi balta, vizuļoja un čaukstēja zem mūsu kājām, kad piesardzīgi lēnām gājām uz priekšu...

Pametu skatienu pa kreisi — austrumos. Tur, tālu augšup pa upi, aiz Zaķu salas, sārta saules maliņa tikko cēlās virs ūdens līmeņa. Pa labi uz jūras pusi, upe it kā pazuda krēslainajā miglā. Pāris pēdējās diennaktīs stiprais sals bija pārklājis Daugavas ūdeni ar ledus kārtu. Vienīgi zem abiem dzelzs tiltiem upe vēl bija vaļā. Agrā rīta saltumā no turienes pacēlās tvaiki.

Bijām visi satraukti. Ejot pavisam lēnā pastaigas solī, vērīgi skatījāmies uz tālu priekšā esošo tiltā galu, kur dzelzceļa uzbēruma malā varēja saredzēt mazu uzkalniņu. Tā bija ienaidnieka ložmetēju patvertne. Droši vien, ložmetējnieki tajā mūs gaidīja, lai, no neliela attāluma atklājot uguni, mūs visus „noslaucītu".

Skatījāmies arī pa kreisi un pa labi no tilta gala esošo daudzstāvu ēku logos. Varbūt izdosies tur ieraudzīt kādu ienaidnieka kaŗavīru? Varbūt ieraudzīsim kādu pārskrienam pāri ielai, kas bieži bija redzams iepriekšējās dienās? Tad uzdevums būtu izpildīts, un mēs varētu tūdaļ atgriezties vadā. Bet, par nožēlošanu, nekur nekādas dzīvības neredzējām.

Bijām jau sasnieguši tilta vidu. Pēkšņi satrūkāmies un apstājāmies. Kas tas? Krēslainajā rītā, skatieniem meklējot ienaidnieku, nebijām pamanījuši, ka pārdesmit soļu mums priekšā, nosarmojuši balti, dažādos stāvokļos gulēja 5 mūsu armijas kritušī kaŗavīri.

Tie bija krituši jau 15. oktobrī, apmēram trīs nedēļas pirms mūsu šārīta gājiena, kad, mūsu 8. Daugavpils kājnieku pulka vienībām ieņemot Pārdaugavas tilta galu, gaismai austot, nebija izdevies tur nostiprināties ienaidnieka pārāk spēcīgās uguns dēļ. Tur gāja bojā gandrīz vesels vads mūsu kaŗavīru. Šie 5 kritušie bija no rezerves vienības, kuŗa steidzās biedriem palīgā, bet nāve viņus pārsteidza tilta vidū. Vairākkārtīgi mēģinājumi kritušos novākt no tilta nebija izdevušies. Ienaidnieks mūsu sanitārus nebija pielaidis tik tuvu. Bet pirms šī izlūkgājiena mēs savā vadā to nezinājām...

Viens no kritušajiem bija sastindzis ar seju ienaidnieka virzienā, sēžot uz savām kājām. Ar kreiso roku viņš bija atspiedies uz tilta grīdas, galva nokarājās dziļi lejup. Labā roka, uz kuŗas vēl siksniņā karājās binoklis, bija pacelta un sastingusi galvas augstumā.

Kaŗā, izlūkošanas gājienos, paceIta roka nozīmē apstāties tiem, kas seko. Vai tas būtu brīdinājums mums?

Pēkšņi drosme mums visiem bija saplakusi. Iet vai neiet tālāk? Taču uzdevums vēl nebija veikts. Mēs nezinājām, vai ienaidnieks vēl atrodas Pārdaugavā. Tad arī atcerējāmies vada komandieŗa sašutumu. Tā pēc mazas apspriedes nolēmām gājienu turpināt.

Kādam ienāca prātā izlikties, ka esam ienaidnieku pamanījuši. Viens, izstiepdams roku, rādīja pa labi uz ēkām starp dzelzs un koka tiltiem, un mēs visi skatījāmies turp, izmantodami pat kritušā kaŗavīra binokli. Tad nolēmām skriet atpakaļ savā tilta galā, ar to mēģinot izvilināt šaušanu no ienaidnieka puses. Atskrējām. Bet no ienaidnieka ne vēsts!

Gājām atpakaļ. Kad atlika vēl divi tilta loki līdz Pārdaugavas galam, atkal skrējām atpakaļ. Bet arī šoreiz visapkārt valdīja nāves klusums...

(Nobeigums sekos)

Kokļu gatavotājs Konstantīns Dravnieks referāta laikā Toronto notikušajās koklētāju dienās. Foto: J. Liģers

LATVIJA
AMERIKĀ

74. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 29. OKTOBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

„SARKANAIS OKTOBRIS"

Kanadas ministru prezidents Trudo vairākas reizes izteicies, ka Kanada ar prieku uzņem visus revolūcionārus un ASV armijas dezertieŗus. Pateicoties šādai laipnai uzņemšanai, šai lielajā ziemeļzemē tad nu arī saradies tūkstošiem revolūcijas organizētāju un arī ne mazums gangsteŗu un citu kriminālistu. Pagājušā gada 25. septembrī, īsi pirms Pad. savienības komūnistu oktobŗa revolūcijas svētkiem, šie „speciālisti" saspridzināja 13 bumbu pie kādas Kanadas militāro lidmašīnu sabiedrības atbildīgo darbinieku dzīvokļiem Toronto, bet vēlāk savu galveno aktīvitāti tomēr pārcēla uz Montrealu, ar savām bumbām nodarot lielus postījumus universitātēm biržā, pilsētas galvas Drapo mājai u. c.

Tomēr to, kas Montrealā notika šāgada 7. oktobrī, daudzi uzskata jau par „oktobŗa revolūcijas mēģinājumu". Tā notikumus novērtē arī Makgila universitātes socioloģijas profesors Dr. Moriss Pinārs, kas saka, ka marksisma, maoistu un franču separātistu ietekmē nokļuvušie jaunieši jau mēģina savu „sociālo revolūciju".

Bīstama parādība ir arī pazīmes, ka daļa Montrealas policistu jau tiktāl politiski deģenerēti, ka sava streika laikā 7. oktobrī, kad Kvebekas valdība kārtības uzturēšanai uz Montrealu nosūtīja ap 800 provinces policistu, visādi mēģināja aizkavēt šos provinces vīrus kārtības atjaunošanā, pat nozogot viņu policijas automašīnas.

Grūti izprast, ko pats Trudo domā par savas vaļīgās ieceļošanas polītikas augļiem, bet dīvains ir viņa izteiciens par Montrealas nemieriem: tas esot „sabiedrības amoka skrējiens"... Patiesībā gan tā nebija sabiedrība, bet ap 200 huliganu, kas piedalījās šajā amoka skrējienā. Pati sabiedrība — ap. 2 miljoni Montrealas iedzīvotāju — tikai ar šausmām noraudzījās šajā pirmajā „oktobŗa revolūcijas mēģinājumā".

Skaidrs gan tas, ka mēs, trimdinieki, no kuŗiem daudzi pieredzējuši pirmo „sarkano oktobri" Eiropā un visas tā sekojošās fazes, nedrīkstam palikt vienaldzīgi. Mums apņēmīgi kopā ar citu tautu trimdiniekiem jāuzsāk nesaudzīga cīņa ar šiem „revolūcijas mēģinātājiem". Lai novērstu īstu „sarkano oktobri" arī Rietumos, mums ir pēdējais laiks pāriet pretuzbrukumā.

Alberts Kalniņš, Toronto

★

KO MĒS DARĀM KANADAS POLITISKAJĀS PARTIJĀS?

Nesen Niagarā beigusies Kanadas progresīvi konservātīvās partijas konference, kuŗā partijas pašreizējais vadītājs R. Stenfilds paziņoja, ka partija tagad uzsāks kampaņu pret liberāļu partijas tukšo t. s. „taisnīgās sabiedrības" programmu, liekot pretim savas partijas atjaunoto un dinamisko „ierosmes sabiedrības" veidošanu, lietojot pat patiešām radikālo konservātīvismu.

Ir zināms, ka ir arī latvieši no jaunās akadēmiskās saimes, kuŗi, sekojot LNAK ierosinājumam, iesaistījušies Kanadas polītisko partiju darbā — ne, lai peldētu vienaldzības straume i līdz, bet gan, lai, aizstāvot brīvības ideju kā tādu, veiktu darbu Latvijas brīvības labā. Konservātīvo partijas piekritējiem pēc Džona Dīfenbēkera atgriešanās no Pad. savienības apmeklējuma būtu jāstājas sakaros ar bijušo partijas vadītāju, lai tas aizstāvētu savu agrāk izteikto ticību brīvībai (Freedom's Creed) un tās uzvaru pret pašreizējo pasaules vienaldzību, pat izmantojot „Rietumu brīvību" tās ārdīšanai un nodevībai.

Ir laiks jaunās paaudzes partijas vīriem un LNAK nākt klajā ar ziņojumu, kas tiek darīts, sastāvot Kanadas politiskajās partijās.

N. Ambers, Toronto

★

NEKROLOGS JUBILEJAM

Ar prieku un gandarījumu lasīju V. Irbes lietišķo rakstu „Pa pieciem gadiem reizi" šī laikraksta 64. numurā. It sevišķi man patika tīrā, dzidrā latviešu valoda, bez jebkādiem svešvārdu pieblīvējumiem, kā to mēdz darīt jaunie gudreļi, kas aiz lielas pārgudrības nespēj izteikties savas tautas valodā.

Lasītājam nekā nedod jūsmīgi jubilejas raksti ar iecerētiem vai iedomātiem, bet nekad nepaveiktiem darbiem. Tādu rakstu, varbūt, vēl papildina uzņēmums, kuŗā glīta tautu meita pasniedz ziedus jubilāram. Vai šai vietā labāk nevarētu būt apraksti par latviešu sabiedrisko darbu vai kultūras sniegumiem?

Ir vēl daudz tādu nevēlamību, kurām būtu rakstāms nekrologs. Latviešiem ir par daudz dažādu balles karaliepu vēlēšanu, kongresa balles, Toronto preses fotografa J. Liģera nedabīgi inscenētie fotoattēli ar labu technisko izvedumu, bet peļamu kompoziciju. Laikrakstos pieminēti kalpakieši, bet nekad zemitānieši - ziemeļnieki, kas bija īstie Latvijas atbrīvotāji un kuŗu vidū nebija neviena dižciltīga jaunbarona, tikai īstā tauta no ganu zēna līdz sirmgalvim. Kalpaka baļļu rīkotāji nav Kalpaka bataljona cīnītāji, bet dejot kāri jaunieši, kas kaŗu nav redzējuši.

Savā gaŗajā mūžā esmu pieredzējis daudz liškību, un man nav ticības grāmatu recenzijām un vēstures aprakstiem, kas ir sašķobījušies un stāv tālu no redzētās un piedzīvotās patiesības.

P. S., Pokipsijā

NATALIJA KALUPE

Sastapšanās

NOVELE

Kalni, kalni un atkal kalni, gan augstām, sniega klātām, gan mazāk augstām, zaļu koku apaugušām galotnēm, bet apakšā plata, zaļa un tik dziļa ieleja, ka tiroliešu zemnieku mājas izskatās gluži mazas, bet paši tirolieši kā rūķīši, — domāja Jānis Sauleskalns, pa vagona logu raudzīdamies. Bet nebija viņš vēl necik ilgi apkārtnē raudzījies, kad visapkārt iestājās pilnīga tumsa, jo, spalgi iesvilpdamies, elektriskais vilciens bija iedrāzies tunelī. Tumsa ilga vairākas minūtes, tad vilciens no tuneļa atkal izjoņoja, paskrējās vēl dažas minūtes un apstājās pie kādas stacijas. Kad tas no jauna sāka kustēties, Jānis, vēl nekā īsti neredzējis, sajuta, ka cilvēku sastāvs ap viņu ir mainījies, un tai pašā brīdī viņš ievēroja, ka vagonā ienākuši jauni braucēji, kas sarunājās latviski, un pamanīja starp viņiem kādu jaunu, gaišmatainu sievieti, kuŗa lika viņam aizmirst visu, kas to tikko bija nodarbinājis. Neizsakāmi pārsteigts, viņš jau gribēja šauties kājās, steigties pie tās un iesaukties — Marta! Bet sajuzdams, ka, šo sievieti ieraugot, visa viņa būte nonākusi drudžainā nekārtībā, viņš palika sēžam.

Cenzdamies atgūt iekšējo līdzsvaru, viņš, mazliet aizslēpies aiz blakus sēdētāju stāviem, vēroja, kā ienācēji pagāja viņam gaŗām un apsēdās pie pretējā loga uz kāda sānu soliņa. Viņu bija trīs: divas dāmas un viens kungs. Viena no dāmām apsēdās tā, ka Jānim bija redzams tikai viņas pakausis un pleci. Tai blakus apsēdās kungs, no kā viņš spēja saskatīt arī tikai tikpat daudz, bet tā pietika, lai viņš zinātu, ka abi viņam sveši. Toties jo labāk viņš varēja saredzēt Martu, kuŗa bija apsēdusies ar seju uz viņa pusi. Arī Marta varēja viņu kuŗu katru brīdi ieraudzīt. Sastapšanos arvien vēl atlikdams, Jānis pievirzījās logam tuvāk, lai Marta viņu neieraudzītu. Tagad arī viņš pats to nevarēja vairs saredzēt.

Bet tas viņam arī nebija vajadzīgs, jo tā pirmais, nejaušais skatiens bija tik ass, ka uzsūca sevī ne vien visu viņas ārējo izskatu, bet pamanīja arī pārmaiņu, kuŗa bija notikusi ar viņa jaunības draudzeni laikā, kad viņš to nebija redzējis. Martas gaišmatainā galva ar paīsajiem, taisnajiem, bet biezajiem un gludi sasukātajiem matiem bija tā pati. Arī viņas baltie, gludie vaigi izskatījās tādi pat kā agrāk, tāpat taisnais deguns un maigais zods. Bet viņas paplatās mutes rāmā izteiksme nebija tik tīkama kā agrāk, un viņas nelielās gaišās acis neatgādināja vairs neaizmirstulītes ziedu, jo to zilums nebija vairs tik glezns. Tas izskatījās satumsis un it kā kādas nesaudzīgas rokas sadrumstalots. Arī Martas apģērbs viņam likās neparasts. Mājās viņš to bija redzējis valkājam parastās sieviešu drēbes, turpretim tagad viņa bija ģērbusies gaŗās zilās vilnas drānas biksēs, angļu blūzē un cieši pieguloša pelēkā vilnas jakā, kuŗai pārvilkts balts zīda putekļu mētelis. Martas slaidajam stāvam neparastais apģērbs piešķīra visai kundzisku izskatu, bet viņam tas to padarīja svešu.

Īsu brīdi pasēdējis, Jānis pavirzījās mazliet sāņus, un viņa skatiens nu atkal apstājās pie Martas. Likās, viņa to bija sajutusi, jo pagrieza galvu uz tā pusi. Bet vai nu viņa to neredzēja, vai arī, ja redzēja, tad nepazina, jo viņas sejā nekas nemainījās. Jānis vīlies pavirzījās atpakaļ savā agrākajā vietā.

Vilciens joņoja gaŗām kādai no Tiroles skaistākajām vietām. Platā, zaļā ieleja bija noslīdējusi dziļāk, bet toties augstās, sniega klātās kalnu virsotnes pievirzījušās vēl tuvāk un, saulē laistīdamās, slīdēja gar vilciena logu. Jānis raudzījās lieliskajās ainavās, bet tai pašā laikā tās tikpat kā neredzēja, jo garā skatīja sevi esam dzimtenē...

Viņš nebija savās mājās, bet stacijā, dažus kilometrus no mājām. Bija jau pāri pusnaktij. Viņš bija še atbraucis, lai sagaidītu no Rīgas ierodamies līgavu, kuŗai ziņojis, ka tā māte guļ uz miršanas gultas un vēlas viņu vēlreiz redzēt. Bet viņa līgava neatbrauca. Kaut viņš jau sen bija nopratis, ka saites, kuŗas viņu vienoja ar tā skaisto, bet gaisīgo līgavu, stipri paputējušas, mātes dēļ viņš jutās dziļi sagrauzts. Mājās viņu sagaidīja tā pati sagrautā kārtība, kas pēdējā laikā ieviesusies. Tie paši nevietā noliktie krēsli, tie paši apkrautie galdi un aplam samestās lietas, kas uzbāzīgi dzinās acīs, paudzdamas postu, kas mājā ienācis un kuŗa vidū viņš, dziļa izmisuma pārņemts, apsēdies pie mātes gultas. Un tā paša izmisuma dēļ viņš nedzirdēja, ka istabā kāds ienāca, kamēr atskanēja mātes klusā balss, kas kaut ko teica un viņš ievēroja, ka tās skatiens apstājies pie durvīm. Atskatījies viņš istabas dziļajā krēslā pazina Martu.

— Nāc vien tuvāk, meitiņ, — pēkšņi atkal atskanēja mātes balss.

Kājās uztrūcies, viņš atkāpās gultas otrā pusē, lai Marta varētu ieņemt viņa vietu.

— Labi gan, meitiņ, ka tu atbrauci — viņš dzirdēja māti sakām, kad Marta bija apsēdusies un pieliekdamās noskūpstījusi tās roku. Viņš jau bija aptvēris, ka māte istabas dziļajā krēslā Martu iedomājās esam viņa līgavu. Ļaudamies domai, kuŗa zibens ātrumā bija izskrējusi caur viņa smadzenēm, ka savā miršanas stundā māte redz patiesību labāk par viņu pašu, viņš apņēmās turpināt, ko māte nejauši sākusi. Pār gultu pārsniegdamies, viņš saņēma Martas roku, ielika to mātes plaukstā un uzlika savējo abām.

— Lai Dievs jūs abus svētī, — māte teica. — Neatstāj, meit, viņu nekad, jo viņš ir labs cilvēks, — viņa klusu, ar pūlēm, bet skaidri izrunāja katru vārdu.

Viņš sajuta, ka Martas roka zem viņa plaukstas spēji iedrebējās. Izbailēm sirdī viņš vēroja, ka Marta taisās kaut ko teikt, bet tai pašā mirklī mātes asaru pilnais skatiens pacēlās augšup, spēji iemirdzējās un apdzisa uz mūžu. Bet, mātes acis aizvērdams, viņš redzēja, ka mirdzums, kas tajās bija pavīdējis, tagad nolaidies arī pār viņas seju, pārvērzdams to mierīgāku un laimīgāku nekā tā bija, viņai dzīvai esot.

Pēc šīs nakts viņš Martu bija sastapis tikai divas reizes. Pirmo reizi (no mātes bērēm Marta bija nemanot pazudusi), kad viņš to mēnesi vēlāk bildināja un saņēma noraidošu atbildi, bet otru, kad Marta, pirms bēgšanas no dzimtenes, atnāca uz viņa mājām atvadīties, bet viņu nesastapa, un viņš, to brīdi vēlāk uzzinājis, aizsteidzās uz staciju un viņu ieraudzīja mirklī, kad vilciens jau bija sācis kustēties. — — —

Bet, varbūt, viņa tagad jau ir apprecējusies? — Jānim, sēžot vilciena vagonā un raugoties Martā, iešāvās prātā doma, kas viņu ne reizi vien jau bija mocījusi. Tai pašā mirklī viņam bija lemts saņemt atbildi uz šo jautājumu, jo Marta pacēla roku, lai pieglauztu matus, un vienā viņas pirkstā mirdzēja — laulības gredzens. Trieciens bija ļoti smags, bet apziņa, ka viņam nekā vairs nav ko zaudēt, palīdzēja ātri attapties un pat atgūt iekšējo līdzsvaru. Viņš tagad sēdēja pavisam mierīgi, neslēpdamies un nenovērsdams skatiena no Martas, kuŗa visu laiku raudzījās pa vilciena logu, nelikdamās zinis par saviem ceļa biedriem, kas, galvas kopā sabāzuši, apskatīja kādu grāmatu vai žurnālu.

(Turpinājums sekos)

Ne visi Čikagas Piecīši, kuri piedalījās „atvadizrādē" savā un citās ASV pilsētās, dosies turnejā uz Austrāliju, bet tikai uzņēmumā redzamie: priekšā no kreisās — Janīna Ankipāne un Alberts Legzdiņš, aizmugurē — Uldis Streips, Jānis Rinkušs un Ilmārs Dzenis.

ČIKAGAS PIECĪŠI POŠAS UZ AUSTRĀLIJU

Čikagas Piecīši, dodoties turnejā uz Austrāliju un Jaunzēlandi, pirmo atvadu sveicienu ASV deva savā mājvietā Čikāgā. Programma Austrālijas latviešiem nenoliedzami jauna, nekad neredzēta, ja arī dažam labam dzirdēta skaņu platēs — galvenokārt sastādīta no Piecīšu plašā un ilggadējo turneju repertuāra labākajiem un publikai patīkamākajiem gabaliem. Ieturēta kabarē stilā, tā pilna asprātībām, kuras dzirkstī dzirksti, īpaši skečos un „šlāgeru" tekstos. Vietām uzpeld pa „pipariņam" — pikantai divdomībai, kuras kāri aprij klausītāju smieklu šalkas. Pāris vietās šīs pikanterijas, diemžēl, tomēr pāriet banālitātē, kas nav baudāma nedz pieaugušajiem, nedz jaunatnei. Varam tikai cerēt, ka bērni tās vēl nebūs spējīgi uztvert.

Kā skaistas liriskas pērles, „vecākam gadu gājumam" it kā domātas, uzņemamas tautas dziesmas, kaut tās melodijā, ritmā un tekstā variētas, lai pieskaņotos pārējās programmas stilam. Taču visam pāri: gan smejot, izsmejot, rājot un pamācot šīs zemes un laika latviešu dvēseles ilgu stīga, ko visspilgtāk izteic pēc Gunara Griezes teksta komponētā dziesma „Sanfrancisko - Rīga": Sirmā Rīga, tavī zvani mani allaž aicina.

Ansambļa vadītājs Alberts Legzdiņš, apveltīts ar sonoru baritona tembru, kā augumā, tā skatuviskajā stājā sevi parāda kā nevainojamu vakara vadītāju. Jau ar pirmo „labvakar" viņš sien pirmo saiti starp publiku un ansambli, kura līdz priekšnesuma beigām tad arī savijas ciešā smieklu un aplausu vijā. Vērojot Legzdiņu, acu priekšā pavīd Amerikas publikai labi pazīstamais konferansjē Berts Parks, kurš parasti vada „Miss America" finālsacensības. Tikpat meistarīgi kā Parks, arī Legzdiņš tiek galā ar visām skatuves veiksmēm un techniskajām neveiksmēm, nekad

(Nobeigums 6. lpp.)

Ivars Lindbergs un Brigita Siliņa.

Sanfrancisko teātris ASV austrumos un Kanādā

Rets notikums šoruden būs ASV rietumkrastā populārā Sanfrancisko mazā teātra viesošanās valsts vidienē, austrumu krastā un Kanādā. Ansambļa dalībnieki nākošā mēneša beigu posmā Sanfrancisko sēdīsies lidmašīnā, lai sniegtu viesizrādes 27. novembrī Čikagā, 28. novembrī Toronto, 29. novembrī Ņujorkā un 30. novembrī Bostonā. Viesizrādēm izraudzīti divi starptautiski pazīstami viencēlieni: Šisgala laikmetīgā komēdija „Tīģeris" un Albi „Stāsts par zvēru dārzu".

Abas lugas sagatavojis enerģisks jaunās audzes režisors Laimonis Siliņš, kas aktīvitātēs un uzņēmības ziņā šķiet nepārspējams: ik sezonu vada režiju un tēlo vairākos amerikāņu inscenējumos Manhatana teātrī Palo Alto. Pats režisors tēlos arī abās minētajās lugās, līdzspēlējot Brigitai Siliņai un dzejniekam Ivaram Lindbergam. Pēdējais daudz darbojies Austrālijas latviešu teātrī, bet tagad arī ASV latviešu teātra cienītājiem viņa vārds vairs nav svešs. Brigita Siliņa ar teicamiem panākumiem piedalījusies iestudējumos gan latviešu, gan amerikāņu skatuvēs. Piezīmējams, ka visi trīs tēloja Mārtiņa Zīverta drāmas „Tvans" izrādē, ar kuru Sanfrancisko mazais teātris pēdējās Ziemeļamerikas latviešu teātra dienās Čikāgā izpelnījās Adolfa Alunāna ceļojošo piemiņas balvu par labāko iestudējumu.

Zinot Laimoņa Siliņa enerģiju un nopietno pieeju lugu sagatavošanas darbā, kā arī minēto trīs aktieru sastāvu saskatot par Sanfrancisko mazā teātra iespējami pašu labāko, liekas, ka latviešu teātra draugi ASV austrumu krastā un Kanādā var gatavoties patīkamam pārsteigumam.

Gunārs Grieze

KONCERTS JUBILEJAS ZĪMĒ

TAUTAS DZIESMU VAKARS ČIKAGĀ

Čikagas DV apvienības vanadžu dubultkvartets ar šo koncertu atzīmēja savā mūzikālā vadītāja diriģenta Teodora Ozoliņa piecdesmito gadmiju. Programmai bija izvēlētas 15 tautas dziesmas vokālam ansamblim un 3 tautmelodiju apdares kokļu pavadījumā. Vienpadsmit latviešu komponistu darbu, sākot ar vecāko paaudzi un beidzot ar mūsdienu komponistiem, bija dzīvs liecinājums mūsu kordziesmas attīstībai.

Dažāda pieeja sabalsojumos un vadmotīvu (melodiju) izkārtojumi balsīm to atskaņojumos uzstādīja lielas prasības. To vērojām arī šīvakara atskaņojumos. Čikagas vanadžu dubultkvarteta dziedātāju ilggadējā prakse bija labs pamats šo uzdevumu risināšanā. Pašreizējā ansambļa balsu sastāvs labi izlīdzināts. Kā soprāni, tā alti vadošās melodijās turējās droši un saskanīgi. Kopdziedājumā gan dažviet dominēja pirmie soprāni, ko var likt uz aizrautības lēses. Savās solovietās labi izcēlās otri alti, kā to dzirdējām V. Delles—Grāvītes dziesmā „Kaŗa daina" un V. Bērzkalna „Noriet saule vakarā".

Kopdziedājumā niansēti skanēja Jāņa Kalniņa „Sēju jauku rožu dārzu" un Alfreda Kalniņa graciozā „Seši jauni bundzinieki". J. Graubiņa „Tricēj kalni" savā vienkāršībā aizskāra visai pacilāti. Apdarē sarežģītāka bija tā pašā autora „Es uzaugu diža meita". Šo diženumu aizrautīgā dziedājumā apliecināja čaklās dziedātājas.

Labu iespaidu atstāja arī L. Garūtas „Ieva ziedēj' ar ābeli" un H. Pavasara „Vai priedīte, vai eglīte". Tās atkārtoja. Diezgan augstā tesitūrā harmonizēta E. Melngaiļa „Beidzamās rozes sēju". Tas balsim radīja piepūli. Interesanta apdare pavīdēja V. Bērzkalna dziesmās „Kur tu ņēmi, bāleliņ" un „Labs ar labu sazatika". Tās pateicīgas balsu gājienos, un to atskaņojumi raisījās viegli, nepiespiesti.

Sarežģītāka balsu gājienos iekārtota E. Šēnfelda „Tautiešam apsolīju" (pirmatskaņojums). Atskaņojumā tā saistīja ar dzīvo tempu un tekstā akcentējumos atsevišķos balsu gājienos. Sabalsojumā labi bija iekārtota A. Žilinska „Vai Dieviņi, miedziņš nāk". Tā guva dzīvu atsaucību. Sekoja piedevas.

Koncertu dubultkvartets pabeidza ar trim tautmelodijām Čikagas kokļu ansambļa Beverīna pavadījumā. Divās pirmajās dziesmās, kuru autori programmā nebija minēti, kokļu pavadījumiem bija tikai sekundāra nozīme. Kontrastainākās priekšnesums bija Br. Skultes „Kalabadi galdiņam", ar plašāku ievadu un starpspēlēm koklēm. Kā vokālajā, tā instrumentālajā daļā diriģents T. Ozoliņš panāca saskanīgu priekšnesumu. Atsaucība bija dzīva, dziesmu atkārtoja.

Pēc koncerta suminājā šīs dienas gavilnieku T. Ozoliņu. Pateicībā par veikto darbu pēc runām un apsveikumiem dubultkvartets noskandināja jubilāram veltīto O. Kļaviņa komponēto V. Hermanes dzejoli „Dziesmai". Labas sekmes turpmākajā darbā!

Eduards Ramats

FORDA MĀKSLAS GALERIJA
(Forde Gallery)
90 Avenue Road, Toronto
rīko
Tālivalža Ķiķaukas
jaunāko
DARBU SKATI
Šī personālā izstāde būs atvērta no 2. novembra (svētdien) līdz 16. novembrim (svētdien).
Izstādes apskates stundas:
katru nedēļu no otrdienas līdz piektdienai: 11 — 6 vakarā, bez tam vēl ceturtdienās un piektdienās no 7 — 9 vakarā, sestdienās visu dienu no 10 — 6 vakarā, svētdienās no 2 — 5 pēcpusd., bet izstādes atklāšanas dienā, 2. novembrī, no 1 — 8 vakarā.
Pirmdienās galerija slēgta.

Zenta Liepa

BĒDA

Kur savu bēdu lai lieku? —
Neizdzēš sveces silts spožums,
Neaiznes jūras skumjs bēgums,
Neapsedz mākoņa ēna,
Neatņem cilvēka vārdi.

Augstumos meklēju zīmes,
Sejā līst zvaigžņu rāms spīdums,
Vēsti man, mirgo un saka —

Aiz sapņa, aiz laika, aiz kalna
Ir kāda Brīnumu aka —
Cilvēku mūži tur spulgo
Kā ausmas atspīdums skaidrots.

Bēda tur dzelmājā nogrimst.
Augšā ceļas kā gaisma,
Pērļaina izšūpota
Sāpju dzīļumu gliemežu vākā.

Ar bēdu kā akmeni grūtu
Pār aku noliecu pieri —
Skan gaismas vizuļains klusums.

Gunārs Irbe

Un atkal jau - ieslēgt!...

LASĪTĀJA VĒSTULES IZRAISĪTAS RECENZENTA PĀRDOMAS UN BRĪDINĀJUMS

Runā — un šajās runās ir labs grauds patiesības — ka kontroversālu domu izmaiņa, jo asāka, jo labāka, ir lieliska reklāma, turklāt nesamaksāta, apgādam, kas izdevis kādu grāmatu. Protams, šādas manifestētas kontroversālitātes var arī „izprovocēt". Ņujorkas A. V. lasītāja vēstule „Piedauzīga grāmata" (skat. LA 24. sept, n-rā) var — teorētiski — būt tikai „velnišķīgs reklāmas stiķis". Man nav pret kaut ko tādu nekādu iebildumu, jo mūsu apgādu (izņemot viena) grāmatu reklāma nu jau kuŗo gadu dzīvo bada maizē (bez pēdiņām!). Un ne bez konsekvencēm. Bet ne par to domāju rakstīt.

Iemesls ir cits. „Reklāma" vai „nereklāma" (uzmanības centrā Tālivalža Dangava prozas krājums „Strandējušo sala"), bet A. V. lasītāja vēstule satur — gan krietni vien afektēti paustus — uzskatus, kuŗi skaŗ kā radošo mākslinieku rakstnieku, tā apgādu darbību. Un šie uzskati, ja nu tiem dota publicitāte šai laikrakstā, nedrīkstētu palikt bez iebildumiem, jo tie ietiecas principiāli ļoti svarīgā kultūras darba jomā. („Strandējušo salai" šai sakarā ir tikai ilustrātīva nozīme, jo A. V. uzskati tikpat labi var attiekties uz jebkuŗa cita autora vai apgāda darbību.)

A. V. „nevar" Dangava grāmatu citiem ieteikt. Protams, nav varas, kuŗa spiestu A. V. nodarboties ar ieteikšanu (reklāmu). Bet kāpēc A. V. „nevar" grāmatu ieteikt? A. V. raksta: „Visam ir savas robežas, un tās Dangavs it bieži nav ievērojis." Jautājums: „Kuŗa ir tā persona vai tā iestāde, kas novilkusi robežas Tālivalža Dangava daiļradei?" Bez skaidras atbildes uz šo jautājumu nav iespējams akceptēt konstatējumu, ka Dangavs it kā būtu pārkāpis kādu no robežām.

Tālāk. A. V.: „...grāmatā ir vietas, kuŗas pārāk reālistiskā apraksta dēļ atzīstamas ne tikai par piedauzīgām, bet jau tuvojas klajai pornografijai." Esmu viens no „Strandējušo salas" recenzentiem (šī laikraksta slejās), esmu grāmatu izlasījis „no vāka līdz vākam", bet tagad nevaru atsaukt atmiņā nevienu vietu biezajā sējumā, kuŗai varētu piespraust etiķeti „turpat vai klaja pornografija". Gaumes, protams, ir dažādas, dažāds var būt arī „literārs norūdījums", bet ja nu A. V. publiski šādā veidā kvalificē Dangava atstāto literāro mantojumu, tad — patiesas pārliecības vārdā — jāsaka, ka Dangavs šai jautājumā attaisnojams bez nosacījumiem. Apsūdzība ir liekulīga. Un tad vēl jautājums: kas ir „pārāk reālistisks apraksts"? Tālāki jautājumi: Vai „pārāk reālistiski apraksti" aizliedzami vienīgi attieksmē uz erotisko sektoru, vai arī uz citiem — noziegumu, sociālo apstākļu, individa pārdzīvojuma izraisīto reakciju, kaŗa norišu detaļu aprakstiem u. t. t.? Ja vairums atbilžu uz šiem jautājumiem būtu „jā", tad jākonstatē, ka A. V. pieprasa „miglaiņas literātūru", kam ar cilvēka — kā individa, tā sabiedrības locekļa — faktisko situāciju šajā pasaulē tikpat kā nav sakara.

Šeit — „mūsu pusē" (Zviedrijā, — red.) — laikrakstos gandrīz vai ik mēnesi atradīsim kādu ironisku repliku, kas veltīta t. s. sociālistiskajam reālismam. Kāpēc ironizēt, ja A. V. vairāk vai mazāk „pieprasa" sociālistiskā reālisma dogmas iedzīvināšanu latviešu literātūrā? Interesanta attīstība domāšanā laikā, kad Austrumeiropas rakstnieki praktiski turpat vai saspridzinājuši sociālistiskā reālisma čaulu tās dogmatiskajā „noformējumā"!

Protams, būs jau lasītāji, kas par to priecājas un kāri piedauzības lasa, bet nešaubos, ka tādi ir izteiktā mazākumā," raksta A. V. Tātad — tik liela ir A. V. „problēma"! Vai ASV un eventuāli Kanadā ir kāds likums, kas spiež „izteikto vairākumu" lasīt un līdz „priecāties" par Dangava „nekaunībām un negantībām", ar kuŗām viņš, A. V. vārdiem runājot, „piemēslo mūsu literātūru"? Man šķiet, ka A. V. ir iedrāzies (—usies) vējdzirnavās un lauž šķēpus par pliku velti. Bet nenāk ne prātā noliegt tādu „hobiju"; arī tāds var aizpildīt patapas brīžus, ja nekā cita darāma nav.

Un apgāds? Lūdzu piedot, ja tas skan ironiski, bet tomēr — ir nopietni domāts: vai arī „mazākums" nesastādās no cilvēkiem, un vai apgādiem nav zināms pienākums apmierināt arī „mazākuma prasības"? Visās zemēs, kuŗās dzīvojam, esam „mazākumā"; mums gan „mazākuma lietai" vajadzētu būt tuvu pie sirds. Bet tad jābūt konsekventam. Taču ne tas svarīgākais. Ja nu apgāds Daugavas Vanags bija izlēmis laist klajā Dangava atstāto literāro mantojumu, tad jājautā, vai A. V. domā, ka apgādam resp. apgāda redaktoram vajadzēja cenzēt Dangava darbus? Vai, varbūt, tos pat pārrakstīt?

Ja tā, tad atkal esam atpakaļ „sociālistiskajā reālismā", šoreiz pie tā administrēšanas praktiskās detaļas. A. V. pieprasa cenzūru.

A. V. vēstules kvintesence, kā man šķiet, ir, ka Dangava „Strandējušo sala" ir grāmata, kas tiešām ieslēdzama. Citiem vārdiem: tā būtu izņemama no apgrozības. Tas ir turpat vai vēl vairāk nekā „tikai" cenzūra.

Man jākonstatē, ka vēstules autors (—e) vēlas precedentu, no kuŗa vadoties turpmāk (un „atpakaļejot") ierobežojama rakstnieku un dzejnieku radošā darba brīvība. Un vienreiz robeža būs te, otrreiz tur, bet vienmēr — tā vairs nebūs brīvība, bet gan tikai nebrīvība. Vai tik A. V. nebūs atstājis (—usi) Latviju citu apsvērumu, nevis politiskās nebrīvības (kas neglābjami sevī iesaista ir daudzas citas brīvības jomas) dēļ? Lai tā būtu. Bet, kā man šķiet, vismaz vairākuma manas paaudzes rakstnieku un dzejnieku vārdā es varu teikt: Nemēģiniet ierobežot mūsu radošo brīvību! Tās „robežas" noteiksim mēs — paši!

Lasītāji, kas atcerēsies manu recenziju par Dangava grāmatu, varbūt atcerēsies arī, ka man bija diezgan daudz iebildumu pret Dangava prozu, pret stāstu satura atsevišķām detaļām. Viņa darbos bija dažas tādas cilvēku savstarpējo attieksmju „replikas", zem kuŗu ideoloģiskā satura es nekad neparakstīšos. Bet — kaut arī tā, es uz noteiktāko esmu pret to, ka Dangava grāmata būtu ieslēdzama skapī kādu citu iemeslu dēļ kā vienīgi, lai to pasargātu no putekļiem. Šo „pret" motīvē godīguma nepieciešamība vārda „brīvība" priekšā!

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(33. turpinājums)

„Jaunas ziņas, labas ziņas..." Liepas kundze pacēla acis pret dēlu un vedeklu. „Ko jūs mani tincinie? Kas mums sūtīs labas ziņas? Pat radi Amerikā ir aizmirsuši."

„Visi, māt, nav aizmirsuši," ierunājās, it kā ķircinādamās, Baiba. „Citi vēl atceras..."

„Kas tad?" Liepas kundze sarāva pieri. Viņu kaitināja šī nevajadzīgā vilcināšanās.

Baiba ar Imantu saskatījās. Imants pamāja ar galvu.

„Kapteinis Liepa, Imanta tēvs, nav mūs aizmirsis," Baiba sacīja, noglāstot vīra mātes plecus. Viņa apkampa to cieši, jo cieši...

„Tu mani nospiedīsi, aiz vecuma kauli jau brakšķ," pusčukstus izdvesa Imanta māte, bet viņai bija silti ap sirdi, ka bērni viņu neaizmirsa, ka atcerējās biežāk nekā sākumā likās. „Bet kur jūs ņēmāt ziņas no tēva?" Viņai nedeva miera noslēpums.

„Mums pienesa ziņnesis. Pašrocīgi nodeva, tikai nezinu, cik visam tam ticēt, cik neticēt," paskaidroja Imants. „Viņš šodien atkal mani izaicināja, satikāmies kafejnīcā."

Baiba atlaida māti un iepleta acis.

„Šodien atkal? Un man nekā neteici?" viņa pārmeta Imantam.

„Gribēju noslēpumu atklāt pie vienas stāstīšanas. Ne viss ir tik skaidrs, kā sākumā šķita... Diemžēl, ne viss..."

„Ak tā," ieminējās Liepas kundze, un viņas seja atkal apmācās. „Ko tad tēvs raksta?"

„Izlasīsim," mudināja Baiba.

Viņi kāpa augšā otrā stāvā, bet Baiba visu laiku pārmetoši raudzījās uz Imantu. Kādēļ viņš klusēja par šo tikšanos? Vai aiz visa slēpās kaut kas neiedomājami ļauns?

Liepas kundze dzīvoja mēbelētā istabā, kur bija izsēdēts dīvāns un nobalējušu pārvalku klāti mīksti krēsli, kas mazliet oda pēc pelējuma. Pie blāva spoguļa uz šaurās kumodes logatā bija Imanta tēva uzņēmums, kaŗa skolu beidzot. Tēva seja ļoti līdzinājās dēla sejai, vai pareizāk — dēls atgādināja tēvu, tikai vienam bija kaŗavīra stāja, otram tā pilnīgi sveša.

„Sēžieties, ciemiņi," māte vedināja, „un parādiet jauno vēsti."

Viņa pati atsēdās dīvānā, dēls ar vedeklu katrs savā krēslā, kuŗiem atsperes mazliet džerkstēja.

„Te, māt," Baiba izņēma no rokas somiņas svešinieka atnesto vēstuli. Māte uzlika acenes un, lūpas kustinot, lasīja. Rokas viņai drebēja, turot papīru.

„Dēls, viņš jau raksta tev..." māte, pāris teikumu izlasījusi, it kā aizvainota griezās pie Imanta.

„Man, tev un Baibai — visiem. Izlasi līdz galam..." atteica dēls.

Liepas kundze turpināja, beigusi lasīt, viņa smagi nopūtās un sāka ar kreiso rokas delnu slaucīt plakstiņus.

„Paldies Dievam, beidzot Rīgā. Taču savā zemē, starp saviem ļaudīm," viņa izmeta un lasīja vēlreiz vīra vēstuli, lai nepalaistu kaut ko gaŗām. „Viņš gaida jūs viesos... Taisnība, visi mēs nevaram vienā reizē... Kas to zina, vai es maz sagaidīšu brīdi, kad varēsim tikties, un vai viņš tādu veceni vairs vēlēsies redzēt."

„Māt, kas nu tā runās," viņu pārtrauca dēls. „Tēvs vēlas mūs redzēt, bet tikai domā, ka visi nevarēsim reizē..."

„Zinu, dēls, zinu... Tādu gabalu aizbraukt nav viegli, un viņu jau neizlaidīs. Viena otra vecenīte un vecāks vīrs izlaisti pavisam, citi ciemoties, bet viņu kā izsūtīto nelaidīs... Kas to vēstuli atveda?"

Liepas kundze jautājot raudzījās uz dēlu un uz vedeklu.

„Mēs neviens, māt, nezinām, kas viņš ir un ko viņš te dara," atbildēja dēls. „Man šorīt viņš no jauna piezvanīja darba vietā un uzaicināja izrunāties. Vakar mājās neesot visu varējis pateikt, bet nekā būtiski jauna neatklāja. Tikai centās iegalvot, ka lieli nopelni pie tēva izsaukanas uz Rīgu esot Vilim Lācim. Viņš arī lika man noprast, ka tēvam būtu pa prātam, ja mēs abi ar Baibu atgrieztos Rīgā, ar katru gadu pieaugot sveštautiešu skaits, trūkstot latviešu, kas dzīvo pilsētā un kas ieņem atbildīgas vietas."

„Ak, to viņš teica, un tādēļ tāda slepenība?" jautāja Baiba, kožot lūpas. Viņu bija pārņēmis īgnums, ka vīra tēva atbrīvošana saistīta it kā ar Vili Lāci.

„Viņš, nākamreiz tiekoties, teikšot vēl vairāk. Ko, ej nu sazini. Es apstrīdēju Lāča labos nodomus, un viņš pats beigās arī atzina, ka Lāča karjēra un veselība galā, — esot neglābjami slims ar asins riņķošanas traucējumiem. Bet no visas sarunas skaidrību neguvu, kas viņam īsti aiz ādas. Baidos, ka viņi neizmanto tēva vidutājību, lai ietekmētu mani ar viņiem sadarboties. Tādi gadījumi ir dzirdēti."

Uz brīdi iestājās klusums. Visu trīs cilvēku sejām pārlaidās varbūt nepamatotu, varbūt pamatotu aizdomu ēnas. Katrs domāja savā virzienā, meklēja izskaidrojumu nepazīstamā vēstules atvedēja izrīcībām, jautāja, vai kapteinis Liepa varētu krist par upuri kādai sazvērestībai. Bet jo ilgāk viņi domāja, jo aizdomu kamols tikai vēl vairāk samudžinājās.

„Māt, kāds bija pēc sava rakstura kapteinis? Vai viņu bija viegli, vai pagrūti citiem ietekmēt? Vai viņam bija ļoti svarīgi papildus ienākumi? Vai viņš aizrāvās ar kādām neīstenojamām iedomām? Es negribu viņu turēt aizdomās, bet jautāju tādēļ, lai drīzāk atrisinātu šo mīklu, kuŗa mums visiem uzdota," ierunājās Baiba.

Vedekla lūkojās cieši vīra mātes sadrūmušajā sejā. Viņa pameta skatienu arī uz vīru, kas raudzījās griestos un ar labo roku trina pieri.

Liepas kundze nopūtās. Šis jautājums aizkāra kādu vecu brūci. Vīrs viņai bija palicis atmiņā kā cildens, pašaizliedzīgs cilvēks, kas citu labā nekad neatteiktos uzņemties briesmas vai risku. Protams, viņš nebija nekāds Poruka „bālais zēns", viņš bija audzināts kaŗavīrs, kas pārzināja ne vien taktiku un stratēģiju, bet arī kaŗavīru psīcholoģiju. Kailas politiskas problēmas viņu daudz neinteresēja, jo tajā laikā virsnieku aprindās nebija pieņemts runāt par viena vai otra virziena nogrupējumu, tauta likās viengabalains lējums, ko vada nacionālie instinkti. To pašu viedokli jaunais virsnieks centās iedvesmot saviem kaŗavīriem. Viņš netaujāja kāpēc, ja nacionālās intereses likās ko diktējam. Viņam nepiemita tā brīvdomība un analitiskais prāts, kāds bija Imantam. Dēls, likās, bija mantojis individuālo pieeju no sava vectēva, Liepas kundzes tēva, kuŗu 1905. gadā vajāja soda ekspedīcija un kas mira Sibirijā. Arī Imanta māte nekad nepieņēma vispār ieteiktas patiesības par savām, bet visam vēlējās atrast pati savu izskaidrojumu. Beigusi augstskolu un apprecējusies, viņa nemeklēja ierēdnes vietu, kā to darīja daudzas juristes, bet palika pie ģimenes pavarda. Vīram armija paregoja labu karjēru, viņš bija ieredzēts ne vien savā pulkā, bet arī Rīgas sabiedrībā. Ja nebūtu sācies otrs pasaules kaŗš, 1940. gadā kapteinim Liepam bija paredzēts studiju komandējums uz Francijas kaŗa akadēmiju.

(Turpinājums sekos)

Suminājums svešumā iegūtam draugam

Ģimenes locekļu vidū, ierodoties tikai dažiem Virsnieku apvienības pārstāvjiem, 21. oktobrī Toronto uz 65 mūža gadiem atskatījās Latvijas armijas kapteinis un būvinženieris Jānis Šmits, kas vēl pirms pāris gadiem aktīvi rosījās latviešu sabiedriskajā dzīvē, bet pēdējos gados visu viņa laiku aizņēma profesionālais darbs.

Jānis Šmits dzimis Valmieras apriņķa Vaidavas pagastā kā vienīgais dēls 7 bērnu ģimenē, tādēļ dzīves ceļu viņam nācies izlauzt paša spēkiem — ar uzcītību un neatlaidību. Pēc Valmieras ģimnāzijas absolvēšanas 1923. gada pavasarī viņš jau rudenī iestājās Latvijas kaŗa skolas inženieru nodaļā, kuŗu beidza 1926. gadā un uzsāka leitnanta gaitas sapieru pulkā Bolderājā, bet 1931. gadā līdztekus dienestam sāka studēt inženierzinātnes Latvijas universitātē. 1934. gadā J. Šmits uzņēma augstākās kaŗaskolas speciālajā nodaļā ar uzdevumu pabeigt iesāktās studijas. Augstāko kaŗaskolu viņš ar 1. šķiru un kaŗa inženieŗa gradu pabeidza 1939. gadā, tai pašā laikā beidzot arī universitāti un iegūstot būvinženieŗa gradu. Turpinot dienestu Latvijas armijas būvniecības daļā, J. Šmitu 1940. gada pavasarī paaugstināja par kapteini, bet komūnisti pēc Latvijas okupēšanas viņu demobilizēja. Vācu okupācijas laikā viņu iesauca Latviešu leģionā, uzdodot pārzināt kaŗa būvdarbus. J. Šmits sarakstījis grāmatu „Spridzināšana", kuŗu lietoja ne vien visās Latvijas armijas daļās, bet arī privātajā praksē; tāpat pēc viņa ierosinājumiem un norādījumiem attīstīta speciāla peldlaiva ūdens šķēršļu pārvarēšanai uzbrukumos.

J. Šmita trimdas gaitas sākās Dānijā, bet 1951. gadā viņš ieceļoja Kanadā, ieguva profesionāla inženieŗa tiesības un sāka strādāt Ontario štreču departamentā Toronto par tiltu projektēšanas inženieri, bet brīvo laiku veltīja latviešu kolonijas sabiedriskajam darbam. Viņš bijis Toronto latviešu biedrības inženieru un techniķu kopas priekšsēdis, Latviešu virsnieku apvienības Kanadā valdes priekšsēdis, Kanadas DV zemes valdes vicepriekšsēdis un DV apgāda vadītājs, kā filistrs esot vienmēr atsaucīgs arī savas mūža biedrības korporācijas Patria vajadzībām.

Bet — ne Jāņa Šmita aizvadītā 65. dzimšanas diena ir šī raksta iemesls. Līdzīgi daudziem mūsu laikraksta lasītājiem, arī viņš nav sajūsmināts par jubilejām ik pa 5 gadiem un to atzīmēšanu presē, atzīstot, ka šādi raksti avīzē tikai nevajadzīgi aizņem telpu, kuŗu varētu izmantot lietderīgāk. Vaļsirdīgi sakot, kā šī raksta autors arī pats esmu ieskatos, ka 65 gadu vai cita „jubilejas" vecuma sasniegšana nav nekāds „gavilnieka" nopelns dzīvē, bet gan Dieva nolikums. Nevarētu būt iebildumu, ja, cienījamāku vecumu sasniedzot, „apaļos" mūža gados prese pakavējas pie patiešām izcilu valstsvīru un tautas darbinieku dzīves ritējuma, taču arī ne ik pa 5 gadiem. Jānis Šmits nav bijis ne Latvijas ministrs, ne Latvijas valsts bankas direktors, tikai patriotisks tautas loceklis un uzticīgs Latvijas pilsonis, kas godam dzīvojis un apzināti veicis savu darbu un uzdevumus, protams, paveicot ar atzinību sev uzticēto daļu, par to gan negaidot sevišķas godināšanas, jo ieskata, ka veicis tikai pienākumu, kas pret tautu un valsti jāveic katram apzinīgam latvietim. Tādēļ šis raksts būtu varējis palikt arī nerakstīts.

Ja nu tomēr to rakstu, tad — atzīstos — pavisam personisku iemeslu dēļ, lai pakavētos pie Jāņa Šmita kā cilvēka, lai, izmantojot viņa aizvadītos šūpļa svētkus, ar šīm suminājuma rindām izteiktu savu personīgo pateicību, jo domāju, ka tas darāms publiski, kā tas var interesēt arī mūsu lasītājus, jo tam sakars ar mūsu laikrakstu. Vairāk vai mazāk tieši, bet tomēr.

Līdz brīdim, kad Eiropas latviešu 1. dziesmu svētku laikā 1964. gada augustā Hamburgā vienojos ar Kanadas DV valdes pilnvaroto K. Purmalu par pārcelšanos no Vācijas uz Toronto, domājot tikai par 3 gadiem, lai pārņemtu laikraksta „Latvija Amerikā" vadību, līdz pat nezināju, kas un kāds ir Jānis Šmits, tikai pazinu viņa vārdu no rakstiem presē. Tā ar viņu iepazinos „rakstveidā", ja tā var teikt, kad J. Šmits kā DV apgāda toreizējais vadītājs sāka kārtot manas iebraukšanas jautājumus un nepieciešama kļuva vēstuļu apmaiņa. Kad viss bija nokārtots, J. Šmits vairs nebija ne Kanadas DV valdes vicepriekšsēdis, ne apgāda vadītājs. Varēja notikt, ka mūsu dzīves ceļi tikai pavirši krustojas, taču pavediens šķetinājās pavisam citādi.

Jāievēro, ka trimdas laiks jau bija krietni pavirzījies uz priekšu, atstājot jau patālā pagātnē bēgļu nometnes un tālākizceļošanas drudzi. Visi latviešu trimdinieki, kas vien vēlējušies un centušies, bija jau sen dzīvi nostabilizējuši un vairāk vai mazāk bija jaunajās mājvietās iekārtojušies. Tādēļ Vācijas atstāšana 1965. gadā un došanās uz Toronto man bez pārspīlējuma nozīmēja ne tikai ceļu pretim nezināmai rītdienai, bet burtiski — izlidošanu otrā trimdā. Tagad, pēc vairāk nekā 4 gadiem, varu atzīt, ka toreizējā izjūta nav bijusi maldīšanās: es patiešām atrastos vientulīgā trimdā, nespējot pat visniecīgākā mērā iesakņoties jaunajā vidē, ja — nebūtu Jāņa Šmita un viņa ģimenes. Izjūtot Kanadas svešumu, nerodot sirsnīgākus cilvēcīgus kontaktus, vienīgi oficiālos, un esot zināmā izolētībā, jāšaubās, vai spētu paveikt savus uzdevumus laikraksta vadībā, darba līgumu pēc 3 gadu aprītēšanas, laikam gan, nebūtu pagarinājis, ja kā brīnums nebūtu atradusies vieta, kur iegriezties, lai justos kā cilvēks cilvēku vidū, ne tikai parasti pelams un kādreiz arī paslavējams avīzes vadītājs, nepieciešams darba veicējs. Šī vieta visu laiku bijusi Jāņa Šmita māja. Un tā viņam piekritusi netieša, taču nozīmīga loma šī laikraksta darbā arī pēc aiziešanas no apgāda vadītāja pienākumiem.

Kapt. inž. Jānis Šmits

Kad 1965. gada 27. marta vakarā mani ar sievu Toronto lidlaukā sagaidīja toreizējais Kanadas DV valdes pr-dis R. Epneris, apgāda vadītājs K. Purmalis, laikraksta reportieris R. Norītis un preses fotografs J. Kreilis, viņu vidū bija arī Jānis Šmits ar dēlu Andri, jo izrādījās, ka mums pirmā nakts Toronto, kaut darba devēji jau bija sameklējuši dzīvokli, aizvadāma J. Šmita mājā — kā pie mūsu ierašanās izkārtotāja. Ja tā var teikt, tad šī pirmā nakts Toronto kļuva liktenīga. Šmita mājā sapazinos ar viņa dzīvesbiedri, kuŗu labi paziņas vienkārši sauc par Broņu, un viņa svaini Moniku Jonāni. Dažās vakara stundās ar pirmoreiz satiktiem cilvēkiem var tikai iepazīties, bet tos nevar iepazīt, jo tam vajadzīgs daudz laika. Taču Šmitu mājā dzima brīnums, tai kļūstot par vienīgo vietu Toronto, kuŗā jūtos it kā mājās. Tāda vieta nav ne mans dzīvoklis, kas vairāk līdzinās redakcijas noliktavai, ne pati redakcija.

Kāds viszinis un baumot tīkotājs „spēlēja" likteni, sabiedrībā apgalvojot, ka J. Šmits mani izsaucis no Vācijas tikai tādēļ, ka esmu viņa kundzes radinieks... Fakts ir, ka J. Šmits mani neizraudzīja avīzes vadītāja pienākumiem, bet V. Hazners, un pēc redaktora R. Epneris to darīja Kanadas DV valde kā laikraksta izdevēja. Taču liktenīgi, ka baumotājs piebaumoja tālāko attiecību: šīs baumas dzirdējis, sāku Šmitus joka pēc dēvēt par radiniekiem un — šobrīd patiešām jūtos tā, it kā viņi būtu mani radinieki! Tad sarunās esam ar Šmitiem „lielie radi", bet ar Moniku Jonāni — „mazie radiņi".

Ja augšējā rindkopā domāta mazai jautrībai par baumotāja neveiksmi, tad visā nopietnībā esmu J. Šmitam — kopā ar citiem laikraksta un spiestuves darbiniekiem, vismaz tā ceru — pateicību parādā, ka ar savu darbu un enerģiju viņš vēl pirms manas ierašanās panācis, ka redakcijā darba apstākļi kļuvuši normālāki. Būdams apgāda vadītājs, viņš atrada iespējas iegādāties pašu spiestuvei nepieciešamās mašīnas, tādēļ manas darbības laikā nav bijis laikraksta jādod iespiest citur, kas redakcijas darbā vienmēr saistīts ar komplikācijām, neērtībām un bieži arī nepatikamiem pārsteigumiem.

Par visu teikto izjūtu vajadzību teikt Jānim Šmitam publisku paldies. Viņa aizvadītie 65. šūpļa svētki ir tikai iegansts šim tencinājumam.

Alfrēds Vinčels

MISEKĻA LABOJUMS

Nesaprotama, bet nepatikama pārpratuma dēļ mūsu laikraksta iepriekšējā numurā par 3. Jelgavas kājnieku pulka dibināšanas 50 gadu atceres vakaru teikts, ka klātesošos Studentu rotas karavīru vārdā sveicis kalpakietis K. Stange, sveicinot arī Savienības pulkveža Kalpaka bataljona valdes vārdā. Apsveicējs bija šīs savienības valdes loceklis K. Tannis. Lūdzam viņu un lasītājus mīļi atvainot.

Latviešu nacionālās jaunatnes apvienības Kanadā jaunā vadība: priekšā no kreisās — Māris Ozols, Ilze Šmite, Valda Briede, Dace Vare, jaunā priekšsēde Anda Libere, Māra Sausiņa, Ināra Leimane, Jānis Valdmanis un Rita Āpše; aizmugurē — Andris Lange, Mārtiņš Sausiņš, Klāvs Zichmanis, Jānis Laipnieks un Juris Zivtiņa. Iztrūkst revīzijas komisijas locekļi Valdis Vilks un Jānis Kazaks.

Izcila atzinība latviešu zinātniekam

PROF. ALEKSIM DREIMANIM PIEŠĶIRTS GODA DOKTORA GRADS

Izcilu pagodinājumu nule piedzīvojis Latviešu nacionālās apvienības Kanadā padomes prezidija priekšsēdis profesors Aleksis Dreimanis: Voterlū universitāte Londonā 24. oktobrī viņam svinīgā ceremonijā piešķīra goda doktora gradu (Dr. Sc. h. c.) par nozīmīgiem un ievērojamiem pētījumiem ģeoloģijā, ar šo atzinību pasvītrojot, ka prof. A. Dreimanis ir viens no izcilākajiem ģeologiem Kanadā.

Jaunais Voterlū universitātes goda doktors dzimis 1914. gada 13. augstā kā vēsturnieka Pēteŗa Dreimaņa, kas nesen Londonā atskatījās uz 90 mūža gadiem, dēls. 1932. gadā A. Dreimanis Latvijas universitātē sāka studēt dabzinātnes un jau trešajā studiju gadā (1935.) prof. E. Krausa ierosmē publicēja savu pirmo patstāvīgo pētījumu Latvijas ģeoloģijā, par kuŗu ieguva Kr. Barona fonda prēmiju, bet gadu vēlāk viņam studentu darbu sacensībā piešķīra zelta medaļu par darbu „Atšķirība starp augšējo un apakšējo morēnu Latvijā". Pēc universitātes beigšanas A. Dreimanis strādāja par asistentu, vēlāk privātdocentu Latvijas universitātes ģeoloģijas institūtā, kā arī Zemes bagātību pētīšanas institūtā. Jau kopš studiju gadiem viņš kājām vai ar divriteni izšķērsoja Latviju, pētīdams zemes vēstures pēdējā posma — kvartāra nogulumus. 1944. gadā jauno zinātnieku iesauca Latviešu leģionā, kuŗā viņš lielāko tiesu darbojās par kaŗa ģeologu, piedaloties arī Ziemsvētku kaujās Kurzemes cietoksnī. Pēc pusotra gada pavadīšanas gūstā A. Dreimanis kļuva par ārkārtas profesoru Baltijas universitātē Vācijā, bet 1948. gadā Rietumontario universitāte Londonā, Kanadā, viņu aicināja par lektoru ģeoloģijā. Še viņš strādā vēl tagad kā profesors, lasot lekcijas un vadot studentu pētniecību ledus laikmeta ģeoloģijā.

Prof. A. Dreimanis publicējis vairāk nekā 80 zinātnisku darbu, galvenokārt par pēdējā ledus laikmeta stratigrafiju, kā arī par šļūdoņu nogulumu pētīšanas un rūdu meklēšanas metodēm apledotos apvidos. Pēdējos gados viņš izveidojis jaunu teoriju par ledus laikmeta lielāko dzīvnieku — mastodonu izmiršanu pirms apmēram 10.000 gadiem, kā arī pievērsies atkal Latvijas ģeoloģijas problēmām. Par saviem pētījumiem prof. A. Dreimanis referējis gan lokālās, gan latviešu, gan arī starptautiskās zinātnieku sanāksmēs Ziemeļamerikā un Eiropā. 1967. gadā viņam piešķīra Kanadas konfederācijas simtgades medaļu un iecēla uz 3 gadiem Kanadas ģeoloģiskās pētniecības padomdevēju komisijā, kuŗā viņš pašreiz vada kvartārģeoloģijas apakškomisiju.

Aleksis Dreimanis bijis un joprojām ir aktīvs arī latviešu sabiedriskajā dzīvē. Studiju gados Rīgā viņš darbojās vienībā Līdums, bet gūsta laikā bija baltiešu grupas vecākais. Ieceļojis Kanadā, viņš piedalījās Londonas latviešu kopas un vēlāk DV nodaļas dibināšanā, pašreiz būdams pirmās valdes priekšsēdis. Kopš Latviešu nacionālās apvienības Kanadā izveidošanas prof. A. Dreimanis darbojies arī tajā. Sākot ar 1958. gadu viņš ir LNAK padomes prezidija priekšsēdis. Savā sabiedriskajā darbā viņš vienmēr centies līdzināt dažādo uzskatu pretišķības.

Prof. Dr. A. Tauriņš

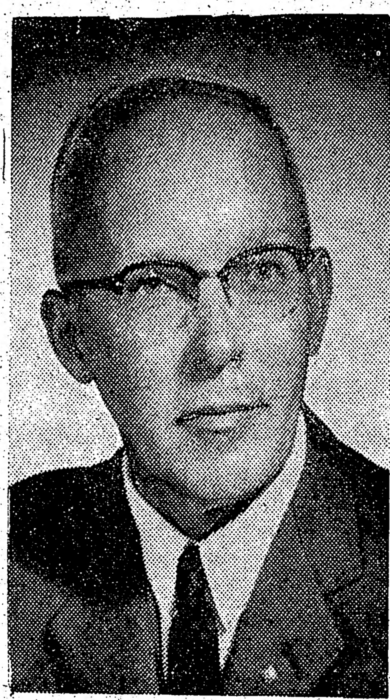

Profesors Aleksis Dreimanis

MONTREALAS DV CEĻ LAUKU MĀJU

Lai rastu pajumti dažādiem sabiedriskiem pasākumiem, kā šaušanas nodarbībām un ziemas sportam, tāpat lai gūtu telpas nodarbībām ārpus pilsētas, DV Montrealas nodaļas valde pēc iespēju apsvēršanas nolēma šīm vajadzībām celt ēku latviešu lauku kolonijā Ezerkalnos. Šai sakarā jāatceras, ka Ezerkalnu īpašnieks Voldemārs Janitēns jau pirms 5 gadiem nodaļai dāvināja apm. 400x300 pēdu lielu zemesgabalu ar vēlējumu, lai uz tā 5 gadu laikā paceltos kāda sabiedriska ēka.

Saņēmusi dāvinājumu, DV Montrealas nodaļa izraudzīja īpašu nama komiteju, kuŗā darbojās valdes pr-dis J. Gributs, P. Gerge, V. Frīde, A. Mālderis un A. Skujiņš. Tagad pēc J. Trūmera izstrādātas skices 11. oktobrī uzsāka pamatu liešanu jaunajam nodaļas namam. Šai dienā, pirmos būvdarbus sākot, vanagu saimi apciemoja Latvijas konsuls Montrealā V. Tomsons, īsā uzrunā izsakot novēlējumu, lai jaunceļamais nams kalpotu latviešu tautas vienotībai un sabiedriskajiem pienākumiem. Ēkas pamatos iebūvēja bībeli, Latvijas karodziņu un nama komitejas dalībnieku sarakstu. Klāt bija arī Ezerkalnu īpašnieks V. Janitēns un nodaļas pr-dis J. Gributs, kas izteica cerību, ka nams izcili kalpos DV organizācijas mērķiem un uzdevumiem.

Pirmajā dienā ielēja 6 kubikjardus betona, tikpat daudz nākošajā nedēļas nogalē, bet trešajā talcinieki, kuŗu skaits nav pārāk liels, cer ieliet ap 15 kubikjardu betona. Ar to ēkas pamati un pagraba grīda būtu ielieti, un nama komiteja būvdarbus pārtrauks līdz pavasarim.

Nama izmēri paredzēti 64 pēdu gaŗumā un 28 platumā. Ēkā plānots izbūvēt sanāksmju telpu apm. 60 personām, 3 guļamistabas, virtuvi un 2 vannas istabas. Daļēji arī pagraba telpas būs izmantojamas. Apsildīšanas vajadzībām iebūvēs eļļas apkuri ar siltu gaisu. Ēka projektēta ar dēļu apšuvi, bet sienas izolēs, lai telpas būtu izmantojamas arī ziemā. Nodaļas rīcībā, uzsākot būvdarbus, bija ap 3000 dol., bet ēkas galīgā izmaksa kalkulēta uz apm. 11.000 dol.

Intervijā nodaļas pr-dis J. Gributs izteicās, ka paredzēta lielāka akcija vajadzīgo līdzekļu savākšanai, iespējams loterijas veidā, tāpat veirāki ieinteresēti tautieši jau pieteikuši ziedojumus tālākajiem būvdarbiem. Izmantojamās pagraba telpas lielums kalkulēts uz 320 kvadrātpēdām. Būvkomiteja un nodaļas valde iecērējusi ēku pabeigt jau nākošajā vasarā, tādēļ aicina talkā kā ar materiāliem līdzekļiem, tā arī ar čaklu roku darbu visus nodaļas biedrus un DV organizācijas mērķu sekmētājus.

Ezerkalnos, kuŗi atrodas ap 50 jūdžu ziemeļos no Montrealas Labrenča kalnu piekājē, zemesgabalus iepirkuši un iebūvējušies ap 30 latviešu. Vasaras mītnes tur uzcēluši arī lielāks skaits cittautiešu. Ezerkalni ir viena no trim lielākajām latviešu vasarnīcu kolonijām Montrealas apkārtnē un labi pazīstama ar savu 5 ezeru grupējumu un vienmēr atsaucīgo pretimnācēju latviešu jaungruntniekiem un vasarnīcu cēlējiem Voldemāru Janitēnu. Ap 80 jūdžu kā no Kanadas galvaspilsētas Otavas, tā Montrealas atrodas lielā vasarnīcu kolonija Tērvete, kuŗa pieder Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzei Montrealā un kuŗā jau vairākus gadus izbūvēta un darbojas latviešu bērnu vasaras nometne. Trešā un jaunākā latviešu vasaras kolonija Montrealas apkaimē ir Eglaine, kuŗa pieder tās akcionāriem, bet pašreizējais Eglaines saimnieks ir S. Opolnieks. Tā ir latviešu katoļu draudzes pulcēšanās vieta laukos un pēdējā laikā arī tur notiek rosīgi darbi tālākai paplašināšanai. Eglaine atrodas no Montrealas apm. 45 jūdzes ziemeļaustrumu virzienā.

Sk.

TORONTO ZIŅAS

● LPB Kanadas kopa vicepr-ža A. Vinčela vadītā valdes sēdē 23. oktobrī pārrunāja jau paveiktos un vēl atlikušos priekšdarbus kopas 20 gadu atceres sarīkojumam, kuŗa ietvaros 8. novembrī notiks gadskārtējā Preses balle Casa Loma pilī, bet 9. novembrī notiks rakstnieku cēliens (skat. sludinājumu 1. lappusē). Preses ballē, kuŗā spēlēs E. Zakuļa deju kapella, konferansjē pienākumus veiks aktieris Juris Freijs, bet plkst. 8 vakarā sāksies baletmeistares Dianas Jablokovas —Vorpas vadītā polonēze. Viņas baletskolas audzēkņi plkst. 9 vakarā arī sniegs ballei īpaši sagatavota baleta iestarpinājumu. Protams, būs atkal balles speciālizdevums — iespiestā „Preses Pīle", kuŗu sagatavo R. Norītis, bet laikraksta „Latvija Amerikā" dāvināto cepto pīli, tāpat kā laikraksta „Laiks" dāvinātās divas šampanieša pudeles, izlozēs uz ieejas karšu n-riem. Vairāku pārsteiguma balvu ieguvējus jautrās „spēlītēs" noskaidros J. Freijs. Bez tradicionālajām puķu meitenēm šoreiz ballē no pirmās līdz pēdējai minūtei par viesiem rūpēsies arī Viņu augstās ekselences Preses pīle un Drukas kļūdu velniņš (aktrises Maija Gaiķe un Liene Mārtinsone). Rakstnieku cēlienā, kuŗu vadīs Modris Lorbergs, ieejas maksa paredzēta 2 dol., bet skolēniem un studentiem 1 dol. Rīkotāji izšķīrušies klausītājiem „prezentēt" pēc iespējas tikai „ārpusniekus", Toronto autorus paturot tikai rezervei. Ierasties apsolījuši LPB centrālās valdes pr-dis Viktors Irbe un literāti Rita Gāle, Baiba Bičole, Aina Kraujiete, Egils Kalme, Kārlis Zutis un Austra Balode no Ņujorkas, Valentīne Hermane un Jānis Rumpēteris no Čikagas, Irma Grebzde no Montrealas, iespējami arī vēl citi, bet — kā „pārsteigums" Andrejs Irbe no Zviedrijas. Pēc rakstnieku cēliena paredzētas kopīgas autoru un klausītāju pusdienas, kuŗās piedalīšanās maksa 2 dol. Lai Latviešu nama dāmu komiteja varētu sagatavot vajadzīgo porciju skaitu, interesenti, kas vēlas pie pusdienu galda pabūt kopā ar rakstniekiem, lūgti pieteikties līdz 5. novembrim (ieskaitot) pie nama pārvaldnieka F. Vilmaņa (tālr. 922-2931).

● Savā divu nedēļu Kanadas apmeklējumā Anglijas karalienes Elizabetes II dzīvesbiedrs — Edinburgas hercogs princis Filips trīs dienas viesojās arī Toronto, 22. oktobrī ierodoties Skarboro Simtgades centrā, kur ar Edinburgas hercoga medaļām (12 zelta, 35 sudraba un 47 bronzas), kuŗas piešķiŗ par sevišķu kvalifikāciju atsevišķās darbības pakāpēs, apbalvoja 94 Kanadas skautus. Apbalvoto vidū bija arī 7 latviešu skauti: no L. Gobas vadītā Rīgas skautu vienības dižskautu pulciņa 28 dalībniekiem sudraba medaļu saņēma Arnis Rozītis, Ludis Hābs, Normunds Goba, Imants Jansons un Ivars Krastiņš, bet bronzas — Andris Šmits un Imants Kārkliņš. No latviešu grupas dižskautiem princis Filips mazliet aprunājās ar apbalvoto I. Krastiņu. Apbalvošanas aktā bija ieradušies arī daudz skautu vecāku.

● Austrumu draudze pēc Reformācijas svētku dievkalpojuma plkst. 2 pēcpusdienā, kuŗā piedalīsies vīru koris Viesturs, 2. novembrī Sv. Barnaba baznīcas apakšstāva zālē rīko bazāru ar mantu loteriju un kafijas galdu. Bazārā būs latvisko rotas lietu (A. Gugāna), latvisko audumu (I. Engeles) un keramikas (H. Jaunzemes) stendi, kā arī nelaiķa P. Ziediņa atraitnes grāmatu galds. — Draudzes jauniešiem, kuŗi pavasarī vēlas iesvētīties, jāpieteicas pie māc. A. Brieža līdz 1. decembrim. Jauniešu grupai 13 — 16 gadu vecumā pirmā mācību stunda notika 26. oktobrī, bet turpmāk — reizi mēnesī, datumu katrreiz paziņojot iepriekšējās stundas nobeigumā. Latvijas valstssvētkiem veltīts dievkalpojums notiks 16. novembrī plkst. 2 pēcpusdienā.

● Nodaļas ziņotāja mūsu redakcijai sniegtas aplamas informācijas dēļ jālabo ziņa, ka DV Toronto nodaļas gadasvētkos 1. novembrī plkst. 7 vakarā DV namā programmā piedalīsies „V. Ādlera mūzikāli vokālais trio Ceļinieki": pareizi jābūt, ka svētku aktu ar mūzikāliem priekšnesumiem kuplinās vokālais ansamblis *„Pieci Baruši" komponista* I. Saksa klavierpavadījumā. Tuvāka informācija par šo sarīkojumu, kā arī par dienu vēlāk rīkoto kaŗavīru daudzinājumu sniegta DV Toronto nodaļas sludinājumā šī numura 6. lappusē.

● Latviešu baptistu draudzes organizēto laikmetīgo pārdomu vakaru referātu cikla virstemats šogad ir „Piecas minūtes priekš divpadsmitiem", un tie notiks reizi mēnesī plkst. 8 vakarā Latviešu namā. Pirmajā cikla referātā 30. oktobrī māc. R. Ekšteins runās par tematu „Slimā pasaule: fakti un dati par pasaules pašreizējo stāvokli".

● Rakstnieka, mākslas kritiķa un gleznotāja Tālivalža Ķiķaukas jaunāko darbu izstādi, galvenokārt akvareļus, atklās 2. novembrī Forde galerijā (90 Avenue Rd.). Izstāde atklāšanas dienā būs atvērta no plkst. 1 — 8 vakarā un turpināsies līdz 16. novembrim, esot atvērtai šādi: no otrdienas līdz piektdienai plkst. 11 — 6 vakarā, bez tam ceturtdienās un piektdienās arī vēl no plkst. 7—9 vakarā, sestdienās no plkst. 10 — 6 vakarā, svētdienās no plkst. 2 — 5 pēcpusdienā, bet pirmdienās galerija slēgta.

● DV Toronto nodaļas makšķernieku sekcijas rīkotajās sacensībās 11. un 12. oktobrī Ontario ezera Braitonas līcī pirmajā dienā piedalījās 17, bet otrā 7 dalībnieki, kaut bija pieteikti 33, taču daļa uzturējās savās vasarnīcās, gan vēlāk piedaloties zivju mērīšanā. Lietojot mēru, svaru un punktu sistēmu, sekmīgākie dalībnieki noskaidrojās tikai vēlāk. Abu dienu kopvērtējumā uzvarēja J. Treijs ar 109,5 punktiem, sekojot O. Zvirgzdgraudam ar 107, E. Heldam ar 49, Ž. Jēkabsonam un K. Deklavam ar 48 un V. Ivanam ar 37 punktiem. Dāmu klasē 3 dalībnieču konkurencē uzvarēja O. Jēkabsone ar 26 p., bet jauniešu klasē sekmīgākie bija R. Jēkabsons ar 70 un P. Zvirgzgrauds ar 19 punktiem. K. Lapkovskim izteica atzinību par centību. Ar punktu sistēmu neapmierināti bija lielo zivju vilcēji, jo, piemēram, 1 mārciņu smags bass deva tikpat daudz punktu kā 4 mārciņu līdaka. Balvas veiksmīgākajiem sacensību dalībniekiem pasniegs tuvākajā sekcijas sarīkojumā, kad paredzēts apbalvot arī aktīvākos makšķerniekus pēc lomu caurmēra gadā. Atkarā no laika un apstākļiem, 9. novembrī Simko ezerā notiks sekcijas pēdējās makšķerēšanas sacensības, dalībniekiem sapulcējoties pie Millera laivu nomātavas.

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● Montrealas latviešu biedrības rīkoto Latvijas universitātes dibināšanas 50 gadu atceres aktu Karalienes Elizabetes viesnīcas Sv. Morisa zālē, kuŗā ieradās ap 50 apmeklētāju, atklāja biedrības pr-ks G. Sukse, uzsveŗot universitātes nozīmi Latvijas kultūras un saimnieciskās dzīves attīstībā. Pēc Latvijas himnas svētku runu teica Dr. V. Freiberga par tematu „Latvijas mītoloģija", norādot, ka vietējā pilsētas bibliotēkā nekas nav atrodams par latviešu mītoloģiju, bet ziņas par baltu mītoloģiju atrodamas Makgila universitātē. Akta dalībniekus vēl sveica prof. G. Jēkabsons. Pēc tam izrādīja Atlantic Film sabiedrības īpašnieka A. Jekstes sagatavoto filmu „Latvija".

● DV Montrealas nodaļas gadasvētki, apvienoti ar kaŗavīru daudzinājumu un lāčplēšu godināšanu, notiks 8. novembrī plkst. 7.30 vakarā Viktorijas telpās (4626 Sherbrooke St. W.). Par runātāju aicināts Kanadas DV valdes vicepr-dis J. Gailītis no Hamiltonas, demonstrējot arī filmu par DV dzīvi un darbu Kanadā. Priekšnesumus sniegs meiteņu koklētāju un dziedātāju grupa. Paredzēti apbalvojumi. Nobeigumā saviesīgs vakars ar dažādām piedevām.

● Sv. Pāvila ev.-lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums 5. oktobrī bija pēdējais šai sezonā Tērvetē. To vadīja prāv. V. Šēfers, piedaloties ap 70 dievlūdzējiem, no kuŗiem apm. trešā daļa bija jaunās paaudzes pārstāvju. Visa plašā Tērvetes apkārtne bija tērpta krāšņās rudens krāsās un saules pielijusi. Šai dabas krāšņumā jauki izcēlās Ačkupa tautas deju demontrējumi J. Zilkalna vadībā. Dāmu komitejas čaklās darbinieces I. Vasariņas vadībā visus aicināja pie bagātīgi klātiem Pļaujas svētku galdiem un cienāja dažādiem gardumiem. Skumjāk kļuva brīdī, kad bija jāsaka ardievas Tērvetei līdz nākošajam pavasarim, jo lielāki sarīkojumi šogad šeit vairs nenotiks.

● Montrealas latviešu skola 18. oktobrī uzsāka jaunu mācību gadu. Īsā svētbrīdī māc. A. Voitkus atgādināja, ka bez darba nekas nenotiek. Skolas pārzinis K. Dekšnis uzrunā savukārt norādīja, ka skolas galvenais uzdevums ir gādāt, lai bērni apgūtu latviešu valodu, un aicināja visus audzēkņus savā vidū lietot tikai latviešu valodu. DV nodaļas un latviešu kreditsabiedrības vārdā labas sekmes novēlēja P. Agrums. Skola darbojas katru sestdienu no plkst. 9.30 — 1.30 dienā Sv. Kevina skolas telpās (3900 Dupuis Ave). Skolā ir bērnu dārzs, 7 pamatskolas, 3 ģimnazijas klases un īpaša grupa, kuŗā nepratējiem māca latviešu valodu. Kaut pirmajā skolas dienā nebija visi audzēkņi ieradušies, svētbrīdī tomēr piedalījās 55 bērni un 35 pieaugušie.

● Arī tautas deju grupas Ačkups dalībnieki gatavojas jaunajai sezonai, aicinot savās rindās tos latviešu jauniešus, kas vēl nepiedalās. Jaunie dalībnieki aicināti pieteikties līdz 31. oktobrim, lai būtu zināms kopas galīgais dalībnieku sastāvs lomu iedalījumam jaunam uzvedumam. Ačkups paredzējis arī šai sezonā pārsteigt montrealiešus ar jaunu oriģināldarba iestudējumu martā. Pieņemot saukli „Latvietis ir tas, kas latviski darbojas!", Ačkups aicina jaunos dalībniekus pieteikties pie kopas priekšnieka Juŗa Zilkalna (tālr. 365-0938).

Sk.

● Latvijas valstssvētku akts notiks 16. novembrī plkst. 6 vakarā Paidagoģiskā institūta aulā (4873 Westmount Ave). Svētku runu teiks UBA - BATUN priekšnieks Norberts Trepša no Ņujorkas. Koncertēs pianiste Vera Leinvēbere.

● Laikā no 29. — 31. augustam notikušo latviešu dienu rīcības komitejas kasieris K. Ozols ziņo, ka šī sarīkojuma sekmēšanai saņemti šādi ziedojumi no organizācijām un privātpersonām: Montrealas latviešu kreditsabiedrība 100 dol., prof. A. Tauriņš 25 dol., A. Pušpūrs, A. Apse, E. un V. Šteinertes un O. Opolnieks — ik 10 dol., bet kāds anonims ziedotājs 2 dol. Komiteja ziedotājiem izsaka pateicību.

ZIŅAS

avā divu nedēļu Kanadas ap-
jumā Anglijas karalienes
betes II dzīvesbiedrs —
burgas hercogs princis Fi-
ris dienas viesojās arī To-
22. oktobrī ierodoties Skar-
Simtgades centrā, kur ar
urgas hercoga medaļām
elta, 35 sudraba un 47 bron-
urgas piešķir par sevišķu
kāciju atsevišķās darbības
ēs, apbalvoja 94 Kanadas
s. Apbalvoto vidū bija arī 7
u skauti: no L. Gobas va-
rīgas skautu vienības diž-
pulciņa 28 dalībniekiem
a medaļu saņēma Arnis
Ludis Hābs, Normunds
Imants Jansons un Ivars
ņš, bet bronzas — Andris
un Imants Kārkliņš. No lat-
grupas dižskautiem princis
mazliet aprunājās ar ap-
I. Krastiņu. Apbalvoša-
tā bija ieradušies arī daudz
vecāku.

strumu draudze pēc Refor-
svētku dievkalpojuma
2 pēcpusdienā, kurā pieda-
vīru koris Viesturs, 2. no-
Sv. Barnaba baznīcas
tāva zālē rīko bazāru ar
loteriju un kafijas galdu.
būs latvisko rotas lietu
gāna), latvisko audumu (I.
s) un keramikas (H. Jaun-
stendi, kā arī nelaika P.
atraitnes grāmatu galds,
udzes jauniešiem, kuŗi pa-
vēlas iesvētīties, jāpietei-
māc. A. Brieža līdz 1. de-
m. Jauniešu grupai 13 —
u vecumā pirmā mācību
notika 26. oktobrī, bet
k — reizi mēnesī, datumu
paziņojot iepriekšējās
nobeigumā. Latvijas
ētkiem veltīts dievkalpo-
tiks 16. novembrī plkst.
dienā.

dajas ziņotāja mūsu re-
sniegtas aplamas infor-
dēļ jālabo ziņa, ka DV
nodaļas gadasvētkos 1.
r plkst. 7 vakarā DV na-
grammā piedalīsies „V.
mūzikāli vokālais trio
": pareizi jābūt, ka svēt-
ar mūzikāliem priekšne-
kuplinās vokālais ansam-
ēlei Baruši" komponista
klavierpavadījumā. Tu-
formācija par šo sarīkoju-
ar par dienu vēlāk rīko
vīru daudzinājumu snieg-
Toronto nodaļas sludinājumā
umura 6. lappusē.

vīsu baptistu draudzes
to laikmetīgo pārdomu
referātu cikla virstemats
„Piecas minūtes priekš
nitiem", un tie notiks rei-
plkst. 8 vakarā Latvie-
ā. Pirmajā cikla referātā
brī un „Slimā pasaule: fakti
par pasaules pašreizējo

tstnieka, mākslas kritiķa
notāja Tālivalža Ķiķaukas
darbu izstādi, galveno-
vareļus, atklās 2. novem-
stāde galerijā (90 Avenue
stāde atklāšanas dienā
rta no plkst. 1 — 8 va-
turpināsies līdz 16. no-
līdz piektdienai plkst.
vakarā, bez tam ceturt-
n piektdienās arī vēl no
— 9 vakarā, sestdienās no
0 — 6 vakarā, svētdienās
2 — 5 pēcpusdienā, bet
nās galerija slēgta.

Toronto nodaļas makšķer-
sekcijas rīkotajās sacensī-
un 12. oktobrī Ontario
raltonas līcī pirmajā die-
alījās 17, bet otrā 7 da-
kaut bija pieteikti 33, ta-
uzturējās savās vasarnī-
vēlāk piedaloties zivju
. Lietojot mēru, svaru
istēmu, sekmīgākie
noskaidrojās tikai vē-
dienu kopvērtējumā
Treijs ar 109,5 punk-
Heldam ar 49, 2. Jēkab-
un K. Deklavam ar 48 un
am ar 37 punktiem. Dāmu
dalībnieču konkurencē uz-
Jēkabsone ar 26 p., bet
klasē sekmīgākie bija
ons ar 70 un P. Zvirgz-
19 punktiem. K. Lap-
izteica atzinību par cen-
punktu sistēmu neapmie-
lielo zivju vilcieji
1. mārciņu smags bass
līdaka. Balvas veiksmī-
sacensību dalībniekiem
tuvākajā sekcijas sarī-
kad paredzēts apbalvot
kās makšķerniekus pēc
rmēra gadā, 9. novembrī
sacensības pē-
sapulcējoties pie
vu nomātavas.

Top piemiņas zīme Adolfam Ābelem

KOMPONISTA PIEMIŅAS FONDA LĪDZŠINĒJAIS VEIKUMS

Komponists prof. Adolfs Ābele 1950. gada vasarā kopā ar dzīvesbiedri un tās māti ieceļoja ASV un apmetās Kalamazū, kur 1967. gada 2. augustā pārtrūka viņa dzīves pavediens. Piedaloties lielam izvadītāju pulkam, nelaiķi 5. augustā guldīja zemes klēpī Kalamazū pilsētas Riversaides kapsētas latviešu nodalījumā. Tieši nedēļu vēlāk Gaŗezerā izskanēja pirmā dziesmu diena, kuŗā komponistam piedalīties vairs nebija lemts, kā bija plānots, bet, jau gulot slimības gultā, viņš ar drebošu roku 26. jūlijā rakstīja dziesmu dienas rīkotājiem: „Lai latvju dziesma skanēt neparstāj! Lai jaunatne to mācās un neaizmirst! Gaŗezera dziesmu dienā jums visiem sveicienus sūtīdams un dievpalīgu vēlēdams, jūsu Adolfs Ābele." Ar šo novēlējumu komponists šķīrās no mums un aizgāja mūžībā.

Aritēja 2 gadi kopš viņa aiziešanas, un Gaŗezera dziesmu lejā šovasar atkal skanēja latviešu dziesmas. Dziedātājiem un viesiem, kuŗi ceļā uz dziesmu dienas sarīkojumu iegriezās Kalamazū, lai Riversaides kapsētā apmeklētu skaņraža Adolfa Ābeles dusas vietu un pateicībā par viņa devumu noliektu galvu lūgsnā, nācās ilgi un grūti meklēt un taujāt pēc tās. Varēja likties, ka mūžībā aizgājušais, kas šķiroties vēlēja jaunatnei neaizmirst latviešu dziesmas, pats nu nodots aizmirstībai... Atrast viņa atdusas vietu nezinātājam nebija iespējams.

Tādēļ plašākā sabiedrībā, sevišķi mūzikas un dziesmu draugos, pacēlies dibināts jautājums: kas domāts darīt komponista piemiņas saglabāšanai? Šis raksts lai ir atbilde uz šo jautājumu.

Dažus mēnešus pēc skaņraža aizsaukšanas mūžībā Kalamazū sabiedrisko darbinieku un studentu koŗa Dziesmuvara ierosmē nodbināja Komponista Adolfa Ābeles piemiņas fondu. Tā valdes pr-dis Br. Skulte ar rakstu aicināja latviešu sabiedrību ziedot līdzekļus fonda darbībai un mērķiem, kuŗos par galvenajiem uzdevumiem bija izraudzītas rūpes par

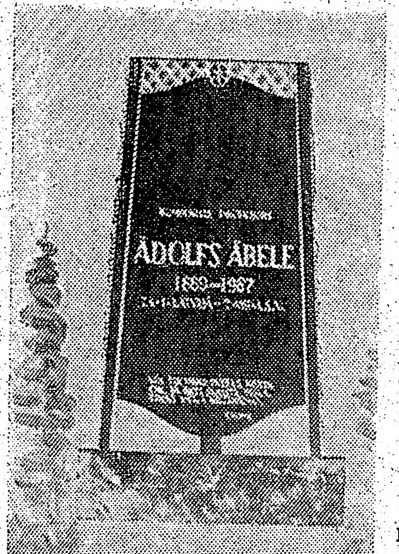

Tēlnieka Augusta Kopmaņa mets komponista Adolfa Ābeles piemineklim.

prof. Ābeles darbu publicēšanu, materiālu vākšana un kārtošana monografijas sagatavošanai un piemiņas zīmes uzlikšana uz nelaiķa atdusas vetas. Šie uzdevumi nav vienā dienā paveicami, bet prasa laiku, neatlaidīgu darbu un līdzekļus.

Še vietā atkal būs jautājums: kā norisinās minēto mērķu īstenošana un kas jau paveikts? Fonda valde ir nopietni strādājusi un pēc vairākām apspriedēm un rūpīgiem apsvērumiem izšķīrusies par pieminekļa projektu. Pēc Toronto latviešu tēlnieka Augusta Kopmaņa meta piemiņas zīmi kals melnā Somijas granītā. Tās priekšpusē būs teksts: „Komponists Adolfs Ābele, dzimis 1889. gada 24. janvārī Latvijā, miris 1967. gada 2. augustā ASV." Piemiņas zīmes apakšējā daļā paredzēti Raiņa vārdi: „Vēl tik vienu dvēsle nezin, Cik tā pati skaista, dziļa, Zinās vēl i nezināmo." Pieminekļa otrā pusē būs iekalta krusta zīme un komponista vārds un uzvārds. Piemiņas zīmi izgatavos Pattena akmeņkaltuve Kalamazū, kuŗa vajadzīgo melno granītu jau pasūtinājusi un cer drīzumā saņemt. Atkarā no akmens saņemšanas pieminekļa uzstādīšana varētu notikt šāgada novembrī vai nākošā gada pavasarī. Piemiņas zīmes augstums paredzēts 46 collas, un tās uzstādīšana fondam izmaksās ap 850 dol.

Ar to būs veikta tomēr tikai viena daļa no fonda mērķiem. B. Skulte, kā fonda priekšsēdis griežoties pie latviešu sabiedrības un aicinot to nākt talkā, norādījis: „Komponista prof. Adolfa Ābeles atstātais garīgais mantojums glabā lielas vērtības latviešu tautas un visas pasaules mūzikai. Adolfs Ābele rakstījis simfoniskas mūzikas darbus, koŗa dziesmas, tautas dziesmu sabalsojumus, dziesmas solobalsīm un ērģeļu kompozīcijas. Tas ir liels un vērtīgs devums, bet tikai daļa šo darbu pieredzējusi iespiedumu." Piemiņas fonda vicepriekšsēdis diriģents Roberts Zuika savukārt jautā: „Vai taka uz Adolfa Ābeles garīgo pieminekli drīkst aizaugt?" Un pats atbild: „Sabiedrības morāls pienākums un neatliekams uzdevums ir šo viņa radīto vērtību nodošana tālākajām audzēm, kas nāks un dzīvos pēc mums. Samērā pieticīga piemiņas zīme norāda Ābeles atdusas vietu, — īsto pieminekli sev ir uzcēlis komponists pats ar saviem darbiem. Viņa atstātais garīgais mantojums ir jāglābj no pazušanas, un tas ir jādara mums! Pats galvenais fonda uzdevums ir komponista darbu izdošana."

Ziedojumi prof. Adolfa Ābeles piemiņas saglabāšanai R. Zuikas ierosinājumā Kalamazū sāka ienākt tūlīt pēc komponista guldīšanas zemes klēpī, un tos savāca R. Zuika pats. Nodibinoties piemiņas fondam, kasieŗa pienākumus uzņēmās dziesmuvarietis Arvīds Šmerlis (1 - 19 Cyril Ave, Fair Lawn, N. J. 07412, U. S. A.), kuŗam ziedojumi tagad sūtāmi. Pagaidām fonda kasē uzkrāti 1500 dol.

Sekmīgi uz priekšu virzās arī prof. A. Ābeles monografijas sagatavošanas darbs, kuŗu veic literātūras kritiķis dziesmuvarietis Jānis Dzelzītis Zviedrijā (Byggmästaregatan 1 C, Uppsala, Sweden), kas lūdz visus, kam saglabājies kāds atmiņu stāsts, fotoattēli vai citi materiāli par komponistu, tos neliegt monografijas vajadzībām.

Visa iecerētā paveikšanai fondam līdzekļu tomēr vēl ir daudz par maz. To sagādei Ņujorkā un apkārtnē dzīvojošie diesmuvarieši Br. Skultes vadībā, viņam arī diriģējot, 25. oktobrī Sv. Pētera baznīcā bija rīkojuši garīgu koncertu, kuŗu kuplināja arī dziesmuvarieši baritons Jānis Kļaviņš un Toronto ērģelniece Anita Rundāne. Programmā bez Adolfa Ābeles darbiem bija arī Ārija no Haidna orātorijas „Pasaules radīšana", divas Fr. Šūberta mesas korim un Fr. Lista kompozīcijas. Aicinājums sabiedrībai tomēr paliek: būsim atsaucīgi mūsu tautas lielā skaņraža prof. Adolfa Ābeles piemiņas fonda darbam un atbalstīsim to!

Ernests Brože

DZIESMU DRAUGU PRIEKŠROCĪBAS

Ņujorkas latviešu koncertapvienība sākusi jaunu sezonu, cenšoties piesaistīt vairāk abonentu. Šogad paredzēti trīs koncerti par 6 dol. dalības maksu resp. 2 dol. par koncertu, tāpat kā iepriekšējā gadā. Atsevišķu koncertu apmeklētājiem ieejas maksa paaugstināta no 3 uz 3,50 dol. Visi koncerti paredzēti svētdienu pēcpusdienās. Pirmais 9. novembrī būs komponista Dr. Gundaŗa Pones koncerts, kuŗā varēs dzirdēt ne vien šī īpatā skaņraža jaunākos darbus, bet arī noklausīties paskaidrojumus. Bāzeles operas solista — baritona Kārļa Bauera-Zemgaļa koncerts paredzēts 25. janvārī, bet 5. aprīlī Toronto vīru ansambļa Kalvis dziesmu programma. Nav sekmējies noorganizēt Austrālijas pianistes M. Biezaites koncertu.

Jaunu abonentu vākšana norit sekmīgi, kā paskaidro koncertapvienības pr-dis A. Valters. Vienā svētdienas pēcpusdienā A. Zemītis Bronksā savācis 26 jaunus dalībniekus. Biļetes piedāvā DV apvienības sanāksmēs, tās izsūtītas izplatīšanai arī uz Ņudžersiju un Salu, bet pagaidām galīgie rezultāti vēl nav zināmi. Koncerti notiek mazajā Karnegī zālē Manhatenā, kur ir ap 300 vietu. Pagājušā gada divi koncerti bija izpārdoti, trešajā brīvu vietu bija diezgan.

Koncertapvienība rīkotājiem dod drošību, ka pie koncerta nebūs jāpiemaksā, kā Ņujorkā dažreiz notiek. Bez tam ir garantija, kuŗa koncerta rīkotājiem dod iespēju aicināt māksliniekus no tālākām zemēm, jo risks ir daudz mazāks. Par zāles īri un ieejas karšu iespiešanu jāmaksā mazliet pāri par 200 dol., bet, ja ienākumi ir vismaz 500 dol., tad iznāk arī māksliniekam, vismaz ceļa naudai. Pat ja zālē palikušas brīvas vietas, kaut vai tā pustukša, par šīm vietām tomēr ir samaksāts, kaut klausītāji nav ieradušies noklausīties koncerta programmu. Trīs koncertu apmeklēšana abonentiem maksā tikai 6 dol.;pat ja apmeklē tikai divus koncertus, iznāk tomēr par 1 dol lētāk, nekā atsevišķi pērkot biļetes. Tā ir nenoliedzama priekšrocība.

Koncertapvienība nav domājusi rīkot Ņujorkas un apkārtnes mākslinieku koncertus, jo tos iespējams izkārtot vietējām organizācijām vai pašiem māksliniekiem, jo nav jāmaksā ceļa naudas, arī citi izdevumi mazāki. Atliek cerēt, ka bez trim minētajiem koncertiem Ņujorkas latvieši varēs dzirdēt arī citus.

Organizācijas tomēr ir atturīgas koncertu rīkošanā, jo dažos līdzšinējos apmeklētāju skaits bijis ļoti minimāls, lai neteiktu niecīgs. Pie dažiem rīkotājiem nācies piemaksāt, nemaz nerunājot par pāris t.s. „reprezentācijas" koncertiem, kuŗu izdevumi bijuši krietni lielāki par cerētajiem ienākumiem.

Līdzšinējiem koncertapvienības biedriem ir iespējams paturēt savas līdzšinējās vietas vai arī izvēlēties citas. Rudens ir arī laiks, kad jāpiesūta jaunās abonementa maksas un var pieteikties jauni abonenti. Ja kāds līdz šim to nav izdarījis, pieteikumus pieņem A. Valters, 1416 East 4. Street, Brooklyn, N.Y. 11230.

—be

LSCS PAZIŅOJUMS

Latviešu studentu centrālā savienība ziņo, ka latviešu studenti, kuŗi nonākuši materiālās grūtībās, var lūgt pabalstu no LSCS stipendiju fonda. Pievienojot apliecinājumu par sekmēm universitātē un sastāvēšanu vietējā latviešu studentu kopā, lūgumi līdz 18. novembrim iesūtāmi LSCS stipendiju fonda valdei, adresējot tos Jurim Laiviniekam, 7 South Dearborn St., Shivago, Illinois, U. S. A.

Čikagas kokļu ansambļa Beverīna dalībnieki Ilze Šimane un Toms Lapiņš apsveic gavilnieku — diriģentu Teodoru Ozoliņu (pa labi). Foto: E. Butners

Diriģentu pārsteidz ar dziesmu

Čikagas DV apvienības vanadžu dubultkvartets 11. oktobrī atzīmēja sava diriģenta Teodora Ozoliņa mūža 50. gadmiju. Viņš dzimis Mēdzulas pagastā, lauksaimnieka ģimenē, augstāko izglītību ieguvis Jelgavas skolotāju institūtā un tautas konservatorijā. Koŗa diriģēšana kļuva par jaunā paidagoga sirdslietu. T. Ozoliņš dzimtenē vadījis vietējo pagastu koŗus un bēgļu nometņu koŗus Vācijā, bet tagad pēc Eduarda Ramata vada jaukto kori Daugava un vanadžu dubultkvartetu Čikagā.

Jubilejas koncerta (tā novērtējums sniegts atsevišķā rakstā) zāle bija dekorēta rudenīgiem augliem, simbolizējot gavilnieka mūža briedumu. Cēlas kā labietes — baltos, tautisku rakstu rotātos tērpos uz skatuves putekļainajiem dēļiem nostājās 9 dziedātājas un jau ar pirmās dziesmas akordiem pārcēla klausītājus teiksmainā skaņu pasaulē. Pēdējā koncerta daļā dziedātājām pievienojās Čikagas kokļu ansamblis Beverīna ar jaunāko koklētāju — 10 gadu veco Gundaru Šimani un trejdekšņa sitēju — 9 gadus veco Tomu Lapiņu. Kā pārsteigumu gavilniekam dubultkvartets nodziedāja Ojāra Kļaviņa komponēto dzejnieces Valentīnas Hermanes dubultkvartetam veltīto dzejoli.

Dzejniece arī vadīja vakara apsveikuma daļu. Pirmos ziedus un velti jubilārs saņēma no dubultkvarteta priekšnieces A. Ārumas un Čikagas kokļu ansambļa Beverīna. Pēc tam visi koncerta izpildītāji un klausītāji, kājās piecēlušies, nodziedāja „Daudz baltu dieniņu". Gavilnieku personīgi vēl sveica DV apvienības Čikagā pr-ks U. Vītols, Kalamazū koŗa diriģents Jānis Zuika ar dzīvesbiedri, Milvoku DV seksteta vārdā A. Jēgere, vīru koŗa Daugavieši pr-ks K. Vanags, koŗa Daugava pr-ks K. Legzdiņš, no akadēmiskā vīru ansambļa O. Cakars, Kr. Barona latviešu skolas pārzinis H. Kreicers un no draugu pulciņa H. Riekstiņš, bet rakstveida sveicienus bija sūtījuši Arnolds Kalnājs, A. un R. Zuikas, J. un L. Ūdri, V. un V. Ozoliņi, māc. Meistars un māc. G. Straumanis.

Vakara saviesīgo daļu ievadīja ar tautu deju meistara V. Dzelmes vadīto polonēzi. Par bagātīgo cienastu bija rūpējušās vanadzes, bet skatuves un zāles dekorējumus gatavojušas M. un S. Priedulājas. Vakara daļu skaņu lentē uzņēma A. Sūrītis.

I. Š.

Apmeklējumi ārvalstu misijās turpinās

Aizvadītajā laikā organizācijas UBA - BATUN pārstāvju apmeklējumi dažādu valstu Apvienoto nāciju misijās turpinājās. Jamaikas sūtnis K. Džonsons pieņēma Dāliju Bulgāri, Reinu Virkmi un Intu Rupneru stundu garā vizītē. Bez parastajām grāmatām un dokumentiem delegācija sūtnim šoreiz pasniedza arī Dz. un I. Paegles vairākos baltiešu laikrakstos ievietoto rakstu par viņu ceļojumu pa Jamaiku. Sūtnis priecājās, ka BATUN valdes locekļi iecienījuši atvaļinājumus viņa zemē, jo arī Ilze un Ints Rupneri tur pavadījuši savas brīvdienas. Viņš arī izteica labvēlīgu apbrīnu par to, ka visi baltiešu delegācijas locekļi tik jauni gados. Jamaikas sūtnis sarunās pieminēja, ka saņem BATUN sūtītos materiālus un to uzglabāšanai iekārtojis īpašus aktu vākus. Viņu ļoti interesēja informācija par partizānu cīņām Baltijas valstīs, tāpat Jachimoviča gadījums, okupētās Igaunijas technisko darbinieku vēstule un pētījumi par iedzīvotāju pārvietošanu Pad. savienībā.

Dr. Uldis Bluķis un Vaino Harjū apmeklēja Lībijas misiju, kur viņus pieņēma otrs sekretārs Iza Baba. Viņš jau bija pieņēmis baltiešu delegāciju arī 1965. gadā, bez tam atsaucās arī uz BATUN agrāk piesūtītajiem materiāliem, it sevišķi Anglijas bankā noguldītā Baltijas valstu zelta glābšanas mēģinājuma kampaņu. Baba salīdzināja baltiešu situāciju 1940. gadā ar arabu situāciju šobrīd, jo abos gadījumos kaimiņos esot spēcīgāka valsts ar nodomu izplesties. Pēc viņa domām, arabiem „nebūtu jāatbild par Hitleŗa piekoptā antisemītisma izraisīto problēmu atrisināšanu". Jāsaka, ka šai gadījumā baltiešu delegācija bija sastapusi „āķīgu" sarunu biedru: katru reizi, kad viņi lūkoja novirzīt sarunu uz baltiešu jautājuma pusi, veiklais Lībijas diplomāts atrada atbildi, kas lika sarunai turpināties par Palestīnas jautājumu...

V. Alksnis, Juta Virkmā un Dr. Uldis Bluķis apmeklēja Mauricijas misiju, kur tos pieņēma pirmais sekretārs Žaks Valē. Lasītāju zināšanai, varbūt, der piebilst, ka jaunā Mauricijas valstiņa nav Ērika Ādamsona apdziedātā Mauritānija, bet gan sala — agrākā „Ile de France" — Indijas okeanā, 550 jūdžu attālumā no Madagaskaras. Žaks Valē juta līdz baltiešu liktenim un izteica pārliecību, ka ir ļoti noderīgi runāt par baltiešu lietu ar Apvienoto nāciju diplomātiem pat gadījumos, kad pārrunas paliek uz neoficiāla līmeņa. Viņš ieteica sekot cilvēka tiesību komiteju attīstībai cerībā, ka tās varētu kaut ko darīt baltiešu labā pēc savas darbības nostiprināšanās.

Somālijas sūtnis Abdulrahims Abi Farā pieņēma baltiešu delegāciju, kurā bija Dr. Uldis Bluķis un Vaino Harjū. Pēc viņa domām, baltiešu jautājumu Apvienotajās nācijās jāpaceļ kādai Eiropas valstij, kā to prasot tradīcija. Šis diplomāts ieteica baltiešiem aktīvāk sadarboties ar tā saucamām „lobijistu" grupām, jo, kā pats izteicās, Baltijas jautājumam paceļoties Apvienotajās nācijās, pat Somālijas viedokli lielā mērā ietekmētu tas, cik stipru aizmuguri baltieši sev sagādājuši apsolītās palīdzības veidā.

Burundi misiju apmeklēja Mari Linamā, Karls Juks un Atis Lejiņš, kuŗus pieņēma otrs sekretārs Didace Soboke. L. Gudelis un prāv. N. Trepša apmeklēja Ginejas misiju, kur tos pieņēma otrs sekretārs M. L. Konde. Botsvānas misiju savukārt apmeklēja Dālija Bulgāra un Atis Lejiņš, kur tos pieņēma sūtnis T. J. Molefhe, bet L. Koradi un prāv. N. Trepša apmeklēja Ziloņkaula piekrastes misiju, kur viņus pieņēma sūtnis N. Simeons Ake.

D. V.

GRAND HAVENA

● Grand Havenas tautieši, kuŗu še palicis vairs tikai nedaudz vairāk par 50, izveidojuši un uztur ciešus sakarus ar Grand Rapidu latviešu „pagastu", vairākiem sastāvot arī lielākās latviešu kolonijas sabiedriskajās organizācijās, bet daudziem piedaloties Grand Rapidu latviešu kultūras dzīvē un apmeklējot sarīkojumus. Agrāk Grand Havenas tautieši bija ciešāk saistīti ar vienu no Grand Rapidu ev.-lut. draudzēm, bet vēlāk izveidoja paši savu, kuŗu joprojām aprūpē māc. K. Hermanis no „kaimiņu pagasta". Dievkalpojumi notiek reizi mēnesī Sv. Jāņa baznīcā. Pēc Pļaujas svētku dievkalpojuma 5. oktobrī tautieši sapulcējās J. Pērkona mājā Springlēkā, pavadot dažas sirsnīgas stundas pie pašu sanestā „groziņu galda" un izmainoties domām.

V. Z.

■ Altonā, Anglijā, precētais pāris Ričards un Šarlote Rabiji apsūdzēti, ka turējuši pūdeli, kuŗa acis tā aizaugušas ar spalvām, ka tas spējis iet tikai atmuguriski. Kad suns mēģinājis spert soli uz priekšu, tas uzminis uz savām garajām spalvām un kritis uz deguna. Eksperts tiesā atzina, ka pūdelis jāapcērp ik pa 2 mēnešiem. Pāri par dzīvnieka mocīšanu sodīja ar — pārrēķinot — 108 dol. naudas sodu, aizliedzot uz 10 gadiem turēt suni.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Ap 80 viesu pulcējās DV apvienības Ņujorkā vanadžu kopas gadskārtējā sarīkojumā 18. oktobrī DV namā Kvīnsā. Vakaru atklāja kopas pr-ce Ilga Upmane, bet ASV vanadžu pr-ce Verēna Freija uzrunā pakavējās pie šī sarīkojuma idejas — tas veltīts latviešu sievietei. Tematam piemērotas tautas dziesmas un Z. Lazdas, I. Kalnāres, V. Srēlertes un I. Vīksnas dzejoļus skandēja aktrise Austra Šteinberga. Sekoja mag. phil. Noras Klīves referāts par tematu „Laikmetu griežos". Vakara loterijas laimestus vilka dzejniece Zenta Liepa, „piešķirot" tautisku spilvenu apvienības kasierim O. Baumanim, bet Aīdas Niedras grāmatu apvienības priekšniekam J. Lācim, ar to radot klātesošajos jautrību, jo abi pamazām kļūst par „tradicionāliem laimētājiem" sarīkojumu loterijās. Kā vienmēr, arī šoreiz viesi daudzināja vanadžu bagātīgi klātos cienasta galdus. Telpas bija dekorējusi Austra Balode. Protams, programmas dalībnieces saņēma arī ziedus. Vakarā izskanēja arī dziesma „Daudz baltu dieniņu", jo vanadžu vidū bija arī jubilāre — Elvīra Medne, kuŗai kopas vanadzes pasniedza ziedu velti.

E. K.

KOLORADO SPRINGS

● Savā trimdas mājoklī Kolorado Springā 13. oktobŗa pievakarē ar sirdstrieku miris Jānis Kraucs, pazīstamā Latvijas filmu chronikas celmlauža Eduarda Krauca vecākais brālis. Aizgājējs bija dzimis 1889. gada 23. jūlijā Rīgā pieciem bērniem svētītā ģimenē. Pēc tēva nāves viņš 14 gadu vecumā sāka strādāt kaučuka fabrikā, lai palīdzētu mātei rūpēs par jaunākajiem brāļiem, ar centību un izmaņu tiekot drīz vien par galveno gumijas šķirotāju, bet vakaros viņš Interimteātrī kontrolēja biļetes, brīvajos brīžos mācoties spēlēt kornetu un čellu. Pirmā pasaules kaŗa laikā J. Kraucu kā gumijas šķirošanas speciālistu armijā neiesauca, bet viņš kopā ar fabriku evakuējās uz Krieviju, kur Maskavā organi-

Jānis Kraucs (†) brāļa uzņēmumā.

zēja kultūras pulciņu un diriģēja kapellu, kuŗa komplektējās no bijušajiem latviešu strēlniekiem. 1920. gadā Kraucu ģimene atgriezās dzimtenē, atrodot tikai māju drupas. Kad brāļa Eduarda filmēšana vērsās plašumā, J. Kraucs kļuva par tā uzņēmuma administrātoru, un preses ļaudis viņu atcerēsies kā centīgu Eduarda Krauca fotografiju piegādātāju periodiskajiem izdevumiem. 1944. gada novembrī aizgājējs no Ventspils ostas atstāja Latviju ar kuģi „Bremerhaven", kuŗu ienaidnieks ceļā uz Vāciju nogremdēja. Nedaudzo vidū, kas izglābās, bija arī brāļi Jānis, Eduards un Ernests Kraucs ar savu māmuļu, bet Jānim bija sakropļoti 3 pirksti. Tīringenā viņš 3 gadus strādāja meža darbos, tikai trūcīgi ģērbies, tad 5 gadus aizvadīja Hochfeldas bēgļu nometnē Augsburgā, bet 1950. gadā izceļoja uz ASV, kur vispirms Čikagā strādāja metallfabrikā, pēc tam 17 gadu bija KKTV televīzijas darbinieks Kolorado Springā. Vēl nāves dienā viņš bija darbā. Pēc rakstura Jānis Kraucs bija kluss, sevī noslēgts cilvēks. Kā savrupnieks viņš trimdas gados sabiedrību nemeklēja, bet pēc darba stundām atpūtās savā mājiņā kopā ar brāli Ernestu, kādreizējo preses nodaļas referentu Latvijā, un māmuļu, kuŗa mira 1962. gadā. Nelaiķi apglabāja 18. oktobrī Evergrīna kapsētā blakus mātei.

E. Z.

GRAND RAPIDI

● Prezidējošās organizācijas pienākumi uzticēti Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzei, kuŗa 22. novembrī Latviešu biedrības namā rīkos arī Latvijas valstssvētku aktu.

● Pirms mācību gada sākuma bija ierosināts Vienības draudzes sestdienas skolai iekļauties vai apvienoties ar Grand Rapidu latviešu skolu, lai dotu bērniem iespēju mācīties lielākā pulciņā un eventuāli pavairotu lielākās latviešu skolas skolotāju skaitu. Pret šādu nokārtojumu iebildumus necēla arī audzinātāji. Lietas izkārtošana bija nodota Vienības draudzes skolēnu vecāku pārstāvim E. Zušmanim, kas noskaidroja ieinteresēto vecāku domas. Tie bija izteikušies, lai pagaidām viss paliek „pa vecam", jo bērni gribot mācīties pašu draudzes paspārnē. No tās bērniem aizejot, varētu ciest arī draudzes aktīvitāte. Pārrunājot šo situāciju ar kādu ilggadēju skolotāju, pēdējais izteicās: „Mēs dilstam skaitliski, un dilst arī mūsu spēki; ar jauno skolotāju maiņu ir diezgan bēdīgi, tādēļ nav visai prātīgi vēl turpināt skolām darboties skaldīti." Vienības draudzes sestdienas skola jauno mācību gadu uzsāka 20. septembrī ar 6 skolēniem. Kādreiz šai skolā mācījās 56 bērni.

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komitejas rīkotais bazārs 12. oktobrī baznīcas sabiedriskajās telpās bija labi apmeklēts, ierodoties viesiem arī no Lansingas, Grand Havenas un Kalamazū. Rīkotājas bija rūpējušās par mantu savākšanu loterijai, kuŗai bija laba atsaucība. Priekšnesumu daļā ar deklamācijām uzstājās Marta Grundule, bet Ligita Korneta spēlēja klavieres. Draudzes dāmas bija gādājušas arī par siltām pusdienām, kafiju un dažādiem cepumiem. Bazārs deva ap 1000 dol. atlikumu.

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes jaunieši pēc darbības pārtraukuma vasaras posmā 5. oktobrī atkal sapulcējās, lai izraudzītu jaunu valdi un pieņemtu darbības plānu rudens un ziemas nodarbību periodam. Par jauno valdes priekšsēdi izraudzīja Jāni Sarmu, viņa palīgu Pēteri Graubi, sekretāri Anitu Sarmu, viņas palīdzi Annu Graubi, kasieri Pēteri Daukšu, viņa palīgu Jāni Balku, biedrzini Māru Pastenieci un viņas palīgu Gunti Kalēju. Pulciņš savas darbības plānā paredzēja iztirzāt dažādus reliģiskās dzīves tematus, mācīties garīgo dziesmu dziedāšanu, apmeklēt vecos ļaudis u. t. t. Draudzes jaunatnes pulciņa darbu vada skolotāja L. Skuja.

● Pagājušajā gadā Edvardsburgā mirušo inž. ķīm. Evaldu Tenisonu, kuŗš bija apglabāts Elkhartas kapos, nesen pārveda uz Grand Rapidiem, kur tagad dzīvo viņa atraitne, un guldīja Vudlauna kapsētas latviešu nodalījumā.

● DV apvienības biedru informācijas vakarā 27. septembrī Latviešu biedrības namā apvienības pr-ks A. Balodis pastāstīja par ASV DV zemes valdes darbību un turpmākajiem nodomiem, pieskaŗoties arī apvienības iekšējām lietām, darbības aktīvizēšanai un paredzētajiem sarīkojumiem, bet J. Sproģis plašāk informēja par pēdējo ALAs kongresu, tā norisi un lēmumiem. Notika arī izloze jau agrāk organizētajā loterijā, kuŗā apvienības iegādāto televīzijas aparātu laimēja V. Graube, Kr. Jansona dāvināto putekļu sūcēju — A. Zirnis, J. Rumbergas gleznu — Ž. Melbārdis, apvienības doto bloku ādas vākos — H. Ādams, Barkānu ģimenes ziedoto radioaparātu — A. Spollīte, M. Jansona veltīto cepamkatlu — A. Mundeciems, I. Dauneres dāvināto fotoaparātu J. Duļķis, kafijas kannu — A. Krūmiņš. Vakara nobeigumā apvienības biedri pakavējās ar ciemiņiem pie „groziņu azaida" un vanadžu ceptajām pankūkām.

V. Z.

Kā es strādej varoņdārbs

LIELES UN MAZES VAROŅDĀRBS PATS A SOV ROK APRAKSTEJS KRIŠS ĶEPALS

Anšlāv Eglīts uzrakstejs tād liel, biez grāmat pa to vien, ka viš nav bīs nekāds varons. Es tāpat bez grāmat rakstšan un papīr smēršan vis mūž i strādejs visāds varoņdārbs, bet neviens man pa to nau piešķirs spož medal va iecēls lord kārte. Tas tālab, ka tagad vis kas i mainjes, un mainjušes i a varoņdārb. Pa ko agrāk lik cietmē, pa to tagad dabe medāl, un pa ko agrāk dabej medāl, pa to tagad liek cietame. Tas i tāpat kā senes zaldāt laikes es dabej trīs dien stingre cietam tālab vien, ka es nepatēc kaprālem „labrīt". Tagad tāds bārdains puišels nosauc paš prezident pa muļķ des un vēl iesūdz viņ tiese, ka dabejs pa aus. Tā tagad mainjušes varoņdārb, bet pa to es pastāstes bišķ vēlāk.

Vise mane stāstšane pats galveneis i, ka varoņdārbs es sāk strādet jou no bērn kāj. Man tant visem kaimiņ sievem stāstej, kas es pa dūšīg puišel ar varoņ gar iekše, ka jou seš mēneš vecmē nostājes pats uz savem kājem un bez pietūršanes apgājs istabei apkārt. Pats es to vairs neatceres, bet to gan es zin, ka manei tantei bijs taisnīb, jo no tād agr staigšan man piemetes līks un spalvains kājs. Tālab es vēlāk Volhovs purves varēj lēkat kā sienāzs no cin uz cin un nemaz nenogrim dūņes.

Es vēl šodien pavisam lab atceres, ka seš gad vecmē es jou sāk iet ganes un mācjes govs sloukt. Torēz es vēl nebij izpētejs dabs mācīb un dzīvs gudrībes tics tik tāl kā mūs dien bērn. Tad es vēl nezinej, ka vis raglop nau slocam. Tā gādjes, ka vien vakar es bij nosēdes a sov pienspan bulem pie „tesmen" un sāk viņ sloukt. Tas lopiš pa tād aplam izdāršanes uz man varen noskaites un dev tād spēren pa man pier, ka es atsprāklenisk kūleņs mezdams, iesprāg staļ stūre, ku pa salm apakš bij satecejs tād jocīg brūn zup a nejouk smak. Saimniec man tovakar iesēdnej vannē un mazgāj a zaļem ziepem, ka šūms gāj pa gais. Bet puiš vēl ilg laik runej, ka tas tik i bijs varoņdārbs — ķērtes bulem pie tesmen.

Skols laike es a strādej varoņdārbs vaig sviedres, un tālab katre klase es sēdej trīs gad. Tā es palīdzej tēvem ietaupt noud, bet viš, kā jau veces ģenerācejs cilēks, nespēj to saprast. Māt a vienmēr staigej apkārt sabozes, ka vienmēr jāstaige uz skol un vis māj dārb mans dēļ paliek pakļe. Es gan gribēj iestāstet skoltājem, la viš nemok man māt,kas nau pierads pie staigšan, bet tam cilēkam a tas prātiš nebij padeves kā mūsdienes. Ceļe uz skol man bij jāiet garem žīd bodei, un vien rīt es pamanej, ka pie dorem liele priekškarame atsleg palics vaļe. Man uzrēz ienāc prāte, ka tur būs zagļ salīduš iekše, un es bez liel domšan nospied to atslēg ciet. Pie log gan pieskrēj viens zells un, rokem plātdames, gribēj ko stāstet, bet man nebij laik uz viņ kloustes, jo skole jou zvanej uz rītlūgšan. Torīt mums bij jādzied pa debess manne, ko mēs ēd, un es nevarej saprast, kā tād zup varēj nonākt svētes dziesmes. Kamēr es to izdomej, man bij aizmierses patēkt skoltājem, ka žīd bode ielauzēses zagļ. Bet pusdiens laike pats skols priekšnieks man iesouc pie sev un noprasej:

„Nu, Kriš? Kāds varoņdārbs tu šorīt nostrādēj?"

„O!" man uzrēz iešāves prāte, ka nu es dabūs uzslav, un priecīg prāte laid vaļe: „Es žīd bode nokēr zagļs. Man liekes, pats Koupens a gar dunc roke bij viņ vide…" Es vēl gribej stāstet, kā zagļ tur spārdjes un gribej tikt āre, bet es ātr nospied priekškarame atsleg.

Skols priekšnieks savilk uzacs kā kaķs ast, pēc pelem skriedams, un nejouke balse man uzbļāv: „Tu, trakeis puik, nestāst man vavrīts! Tu ieslēdz paš žīd bode, un viš tur vis rīt nodzīvejs kā cietame. Patēc matei, la viš rīt atnāk uz skol!"

Tād uzslav es torēz dabej pa sov varoņdārb.

Bišķ labāk man gāj puiš dienes, ka es sāk laist plosts. Tād plost laišan ventiņ puse bij liele mode, bet, ja nau pierads, tas nemaz nav viegl. Ātr var dābt jūrs slimīb, tād, ka viss iekš griežes uz ār. Bet es, kā Mazirbe dzims, pie slapam bij pierads jou no bērn dienem, un tāds plosts laid vien pēc otr. No tād strādšan māje nākdams, es vienmēr jutes kung prāte. Tik bišķ nogurs es bij, un a savem līkem kājem es nevarej taisn noiet bez pietūršanes kā kādrēz seš mēneš vecme. Otre diene kaimiņ tad stāstej, ka pietūrdames es nolauzs žogem miets, izbradejs puķdobs un nobaidejs bērns. Bet es saprot, ka viņ paš bij nobaidšjes, jo ne viņ mācej kārtīgs plosts laist, ne viņem aknes bij tāds varoņgars.. Ne pa velt man pažarniekes uzjēm bez vārd run jou priekš zaldēt laik.

Jā, tā zaldātes iešan a bij tād jocīg liet, ku mūs gāles varoņgar dzin iekše tāpat kā pāļs ostmale. Papriekš ārsts man apskatej no visem pusem, un ,ie raudzejs mans līkes kājs, iesouces, ka man jāiet jātniekes, bet seržants turpat blaks notēc, ka kavlerije nav tik līk zierg. Tā es no jātniekem tik vaļe, bet dabej iet kājniekes. Tur viņ, laikam, domej, ka es ventiņ puse i muce oudzs un pa spund barets a biezpien. Jou paše sākume viens tāds ērms a divem baltem strīpem pie kakl nostājes visem priekše un teic, ka mēs būt kurl.: „Soļes marš!" „Viens, div, kreise! Viens, div, kreise!" Pa tād ermšanes man sanāc dusmes, un es aizgāj pie viņ patēkt, la viš tur sov mut. Es pats māk skaitet un zin, kurē viete man kreise va labe kāj. A to manei soļšanei bij beigs, un, kamēr cit staigej pa plav, man bij jātur šaujamies, bet līdz ko viņ nemāje ēst, tas pats ērms man bļāv: „Viens, div, trīs!", un man bij jācēle kājs līks ziergs. Ja būt tics jātniekes un tā tics vaļe no tād mocšanes.

Tagad i pavisam cit laik un cits varoņgars. Nepatīk iet zaldātes, sakuren liel ugunskur kā Jāņvakare un gaid pa plav, lai viss izsoukšens pa

(Nobeigums 7. lpp.)

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs
(vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

Dievkalpojumi notiek regulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā. Archibīskapa A. Lūša svētrunu virstemats rudens posmā — „Kristīgās reliģijas svētīgie paradoksi".

Māc. A. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 5.

2. novembrī, plkst. 3 dievkalpojums, svētdienas skola.

9. novembrī, plkst. 11 dievkalpojums, svētdienas skola. Plkst. 12.30 jauniešu grupa.

16. novembrī, plkst. 3 Latvijas valsts dibināšanas svētku dievkalpojums, svētdienas skola.

23. novembrī, plkst. 11 mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās draudzes koris. Svētdienas skola. Plkst. 1 jauniešu grupa.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

2. novembrī pl. 2 pēcpusdienā Reformācijas svētku dievkalpojums un svētdienas skola; dievkalpojumā dziedās Viestura koris. Tūlīt pēc dievakalpojuma (pl. 3 pēcpusdienā) draudzes bazārs baznīcas apakšstāva zālē.

16. novembrī pl. 2 pēcpusdienā Latvijas valstssvētku dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma mācību stunda jauniešu grupai.

23. novembrī pl. 2 pēcpusdienā Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu un svētdienas skola.

BRAMPTONA

9. novembrī pl. 1.30 pēcpusdienā dievklapojums Grace United baznīcā; Māc. A. Briedis. Pirms dievkalpojuma pl. 12.30 jauniešu grupa.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

2. novembrī pl. 10.30 dienā dievkalpojums bērniem ar sekojošu svētdienas skolu; Reformācijas svētku dievkalpojums pieaugušiem; plkst. 10.15 dienā stunda abām bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus. 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 24. oktobra — 2. novembrim tēlnieka Kopmaņa mākslas darbu izklāstījums Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās.

30. oktobrī — pl. 8 vakarā Latviešu namā pirmais Pārdomu vakars par reliģiski-psicholoģisku tematu „Kā cilvēks var noturēties vesels neveselā pasaulē?" Māc. R. Ekšteins.

1. novembrī — plkst. 7 vak. Latviešu namā latviešu kaŗa veterānu-strēlnieku groziņu vakars ar priekšnesumiem un mantu izlozi.

1. nov. — pl. 7.30 DV namā DV Toronto nodaļas gadasvētki ar balli.

2. nov. — pl. 4 pp. DV namā kaŗavīru daudzinājums.

No 2. — 26. novembrim Tālivalža Ķikaukas gleznu izstāde Forde Gallery, 90 Avenue Road.

6. novembrī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uga Grants — klavieres, Unitarian church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

7. un 8. novembrī — keramiķes Annas Graudiņas otrā darbu izstāde Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē, 200 Balmoral Ave.

8. novembrī pl. 7.30 vakarā — loma pilī, Austin Terrace.

9. novembrī pl. 12 dienā — LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens Latviešu namā.

9. novembrī — pl. 3 pēcpusdienā —Burtnieku varoņu daudzinājums Latviešu namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

15. novembrī — pl. 6 vakarā Toronto latviešu katoļu vienības 20 gadu jubilejas akts Latviešu namā; pl. 8 vakarā gadskārtējā balle ar bazāru.

No 16. — 23. novembrim Antona Zvīdra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

16. novembrī — pl. 6 vakarā Latviešu namā DV teātra Kanadā „Spoku vilciena" atkārtojuma izrāde.

22. novembrī Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku akts plkst. 7. vakarā.

28. novembrī — pl. 7.30 vakarā Sanfrancisko mazais teātris izrāda Šisgala „Tīģeris" un Albī „Zvēru dārza stāsts" L. Siliņa režijā; Bickford Park vidusskolas auditorijā, Bloor un Christie krustojumā.

29. novembrī no pl. 10.30 — 6 vakarā Sv Jāņa draudzes dāmu komitejas rīkotais Ziemsvētku tirdziņš baznīcas telpās.

6. decembrī — pl. 7 vakarā Parkdale Collegiate — Dainas koŗa 20 gadu pastāvēšanas koncerts.

31. dec. pl. 8 vak. Jaungada sagaidīšanas balle Latviešu namā.

15. janvārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Kārlis Bauers—Zemgalis — bass - baritons, pie klavierēm Edīte Timermane, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

24. janvārī — pl. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus Hall telpās.

26. februārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uldis Baumanis — vijole, pie klavierēm Džana Bat tipaglia, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

2. aprīlī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Irma Kurme — soprāns, pie klavierēm Vera Leinvēbere, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

OŠAVA

15. novembrī — plkst. 7 vakarā Latvijas valsts svētku atcere slovaku zālē, 470 Ritson Rd. S.; DV nodaļas sarīkojums.

ŠELBURNA

15. novembrī — pl. 7.30 vakarā Šelburnā Leģiona zālē DV Druvas nod. un Latviešu lauksaimniecības biedrības Latvijas valstssvētku sarīkojums.

LAPKRITĪ PIRMS PIRMĀ NEGAIDĪTĀ SNIEGA TORONTO

Pienācis laiks, kad jāsaka ardievas skaistajām izbraukumu dienām uz ezeru un upju krastiem. Daudzi latvieši jau Pateicības dienas garajā nedēļas nogalē noslēdza savas vasaras mītnes un novietoja laivas „ziemas guļai". Taču netrūkst arī pilsētās savu jaukumu, pat rudenī. Tā, piemēram, Toronto Haiparkā Melita Kalniņa (pa kreisi) izbauda rudens lapu skaistumu, pārdomājot aizvadīto vasaru un ērtai kāju atpūtināšanai novelkot kurpes, bet Andris Bērziņš, kas devies meklēt krāšņas koku lapas savai kollekcijai tai pašā parkā, uzņem draudzību ar vāverēm, kuras pie cilvēkiem tā pieradušas, ka ēd no rokas, it sevišķi, ja cienastam atnesti rieksti. Foto: V. Cinis

Ciemos pie tēlnieka Augusta Kopmaņa

TORONTO PAŠREIZ NOTIEK VIŅA 3. PATSTĀVĪGAIS MĀKSLAS DARBU IZKLĀSTĪJUMS

Tēlnieka darbs prasa stipras rokas, iejūtīgu sirdi un lielu mīlestību uz materiālu. Jāiemīl pat akmens. „Jo cietāks materiāls, jo lielāks prieks to apstrādāt," saka tēlnieks Augusts Kopmanis, kurš pašreiz iekārtojis savu mākslas darbu izklāstījumu, kā pats šo izstādi apzīmē, Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās Toronto, kur viņa māksla līdz 2. novembrim apskatāma katru dienu no plkst. 1 — 8 vakarā. „Es nemīlu mīkstus akmeņus, kas drāžami kā ar nazi, mākslinieks vēl piebilst.

Augusta Kopmaņa akmeņus var iemīlēt, jo tie ir dzīvi, runā ar mākslinieka dvēseli un izjūtām. Ar akmeņiem, ja tā var teikt, mākslinieks nosedzis visu savu mūžu, viņš tajos it kā ieracies, paslēpies no reālās pasaules. Vēlā vakara stundā, kas ir vienīgā, kad var pabūt ar viņu brīdi kopā, patumšajā pilsētas ielā, kurā spuldzes aizēno rudenīgie lapu koki, nav ar „vējlukturi" jāmeklē numurs divstāvu namam, kurā dzīvo Kopmaņa ģimene, kurā mākslinieks kaļ savus tēlus un kas ir visa viņa paša dzīve. Viņa akmeņi paši it kā aicina apmeklētāju iekšā. Nomaldīties nevar. Ar akmeņiem pilns viss nama apakšstāvs, tie raugās no logiem, māj no priekštelpām, sveic saules istabā, gaitenī, viesu telpās, kur vēl vietas arī spožajām klavierēm, un piepilda arī visu nama sētu. Še ir veidojumi, materiāli, vēl nepabeigti un iecerēti darbi. Tā ir īpati garīga gaisotne, kurā gribas pabūt ilgāk un vēl ilgāk, kad dvēselē ievibrējas kāds vārdos neizsakāms gara strāvojums kā klusā svētnīcā.

Māksliniekam visiemīļotākās ir agrās rīta stundas, kad iedzīvināt kādu ideju, kuŗa jau agrāk nobriedusi, varbūt pat miegā izsapņota. Tad sapnis materiālizējas veidolos, ideja gūst reālu izpausmi. Viņš strādā viens, zīmē, kaļ, slīpē, gludina. Kāds neuzmanīgs sitiens, varbūt kāda aizdomāšanās vai negaidīts blakus traucējums liek atšķelties materiālam negribētā vietā, jo arī akmeņi ir stūrgalvīgi kā cilvēki un bieži vien nevēlas padoties citu veidošanai. Arī akmenim ir iedzimta daba", savs struktūrāls veidojums, kas māksliniekam jāpazīst, ar to jārēķinās. Bet arī tādā gadījumā darbs nav prom metams, tas, varbūt, iegūst tikai drusku citādu veidu, dažreiz paša mākslinieka atzinumā pat labāku, jo arī materiālam teicams pašam kāds vārds mākslas darba dzimšanā. Tā zūd vardarbība un rodas pilnvērtība.

Augusts Kopmanis savu veikumu izstādi nosaucis par mākslas darbu izklāstījumu. Tā jēdziens gūst it kā plašāku nozīmi, jo mākslinieks gribējis parādīt ne ne vien savus jaunākos darbus akmenī, bet iepazīstināt ar visu mākslinieciskās radīšanas procesu, kas nepārstāv tikai skulptūras un citrtumus akmenī vien, bet arī dzelzs, bronzas, koka un cita materiāla veidojumus. Arī gleznošana māksliniekam tuva, un viņš tai veltījis ne mazāku mīlestību kā tēlniecībai, abas mākslas nozares savstarpīgi papildinot līdz pilnam veselam.

Ikviens mākslinieks zināmā mērā ir gaišreģis, ar spējām ielūkoties nākotnē. Tāds ir arī Augusts Kopmanis. Jau labi pasen, kad tagad dažu apstrīdētie, bet ļoti iemīļotie „minisvārciņi" vēl skopi nesedza daiļavu gurnus, Kopmanis jau veidoja tēlus ar atsegtiem celišiem. „No drānas nav nekā ko rādīt, tā ir nedzīva," viņš pajoko, vēršot uzmanību uz vairākiem šādiem tēliem. Tāpat jau labu laiku pirms amerikāņu pastaigāšanās pa mēness virsmu, Kopmanim bija radusies kāda bronza, kuŗā simboliskā tvērumā parādītas rokas, kas šo zemes pavadoni apskauj, jo toreiz sacensībā par mēnesi iestājās kā amerikāņi, tā krievi.

Nav iespējams vienā rakstā pakavēties pie visa tēlnieka mākslas darbu izklāstījuma, kuŗā ir milzums ideju un veidojumu. Tas jāredz katram pašam. Daļēji ar Kopmani jau esam iepazinušies visur, kur vien izdevība bijusi, gan privātās mājās, gan publiskās vietās. Bieži Saulaines apmeklētāji apstājušies pie viņa veidotā Kritušo kaŗavīru pieminekļa, pie Lāčplēša tēla, tāpat klusā goddevībā pakavējušies pie pieminekļa Sv. Jāņa baznīcas priekšā, kad ierodos dievkalpojumos. Skatoties šī pieminekļa cilvēku veidolos, rodas kārdinājums māksliniekam pajautāt pēc reālām personām, kuŗu akmenī iekaltie vaibsti vieš it kā zināmu līdzību. „Tas ir noslēpums," mākslinieks izvairās, demonstrēdams krāsainos diapozitīvos mākslas darbu attēlus, kuŗu skaits sniedzas simtos. „Tas ir viss, kas man pašam palicis," viņš piezīmē, mainot projekcijas aparātā skatu pēc skata. Mākslinieka balsī jūtama skumja pieskaņa, kad viņš izrunā šos vārdus.

Tiešām, viņa gara un roku bērni aizgājuši plašajā pasaulē uz neatgriešanos, tie iemūžināti daudzās mākslas galerijās un sabiedriskajās celtnēs, dažādās valstīs un kontinentos. Ar Augustu Kopmani iespējams tikties visur, aizjūrās un šeit. Daļa viņa darbu gaŗajos ceļos arī pazuduši vai vienkārši nozagti, jo Kopmaņa darbi kārdina visus, arī tos, kuŗu morāle nav sevišķi stipra. Dažus darbus savukārt iznīcinājušas brūtālas rokas. Tā Rīgā no Tiesu pils sienas tagad izkalts ārā viņa Latvijas valsts ģerboņa veidojums. Piezīmējams, ka Latvijas neatkarības laikā Augusts Kopmanis ar savu skolotāju — tēlnieku Kārli Zemdegu, kas tagad jau aizsaukts mūžībā, ilgu laiku nostrādāja pie jaunās Tiesu pils ēkas mākslinieciskās izdaiļošanas.

Liekas, ka Augusts Kopmanis būs vienīgais no latviešu māksliniekiem, kas visplašāk iegājis starptautiskajā mākslas pasaulē. Viņa vārds atrodams trīs lielajās „Who's who" starptautiskajās vārdnīcās (Eiropas, ASV un Kanadas izdevumos), kuŗās uzņemtas tikai lielākās slavenības. Tur lasāms, ka Augusts Kopmanis studējis Latvijas mākslas akadēmijā Rīgā, pavadījis 4 gadus Anglijā, izstādījies kopš 1954. gada daudzās Kanadas un ASV mākslas galerijās un mūzejos, ir biedrs daudzās tēlnieku organizācijās.

Kaut Augusts Kopmanis iekaŗojis vārdu pasaulē, viņš tomēr palicis dziļi latvisks mākslinieks, kuŗa darbi vieš daudzus latviskus motīvus, it sevišķi tos, kuŗi sakņojas tautas mītoloģijā, latviešu dievībās. Tie piebārstīti latviskiem rakstiem, saules un mēness zīmēm, veco klētiņu durvju griezumiem kokā, tēliem marmorā un granītā. Šo tēlu galerija mistiskā parādē izvirzās caur virpuļdurvīm kādā marmora kalumā, atjautīgi tvertā koka, dzelzs un akmens techniskā saliedējumā. Viņa darbnīcā turpat smejas raganas, putnu biedēkļi rāda savus ķēmīgos vieplus un biedinoši nograb pie mazākā pieskāriena; ir arī veidojumi, kas maina savu sejas izteiksmi pie katra pagrieziena, un vēsas akmens galvas. To vidū ar mūžībā vērstu skatienu pretim raugās arī nesen mirušā LNAK valdes priekšsēža Jāņa Niedras galvas veidojums. Liekas, mākslinieks sevišķi iemīlējis Raiņa atveidus, kuŗi atrodami gandrīz ikvienā kaktā kopā ar Aspaziju. Tos vērojot, gribas jautāt, kāpēc viņš nav uzņēmies Kastaņolā ceļamā Raiņa un Aspazijas pieminekļa kalšanu? Tomēr jautājums liekas pārāk diskrēts, lai māksliniekam par to ieminētos.

Atstājot Augusta Kopmaņa mākslas pasauli, viņa tēli nāk līdz. Tiem kopumā ir sirsnīgs latvisks siltums, kas nostiprina pārliecību, ka liels mākslinieks, lai cik tālu pasaulē savā mākslā aizgājis, nekad nepametīs to dižo devumu, kuŗu Radītājs līdzās viņa talantam ielicis šūpulī kā latvietim.

K. Sidars

Čikagas Piecīši . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

nezaudēdams pašu galveno — saskari ar publiku.

Ilmāram Dzenim ir lieliskas komiķa dāvanas (Kozlovskis, soprāna balss un mīmika „šlāgeru" virknē „Anton, Anton") un lirisks tenors, kas tik tīkami sakļaujas ar Piecīšu vienīgās dāmas Janīnas Ankipānes lirisko soprānu. Ankipānei bez jau dabas dotā maigā tembra ir arī laba balss tecnika, ļoti simpatiska skatuviskā izturēšanās. Tādēļ mazliet pārsteidza viņas repertuārā uzņemtā dziesma par meitu - alus dzērājiņu, kur šķita, ka uz skatuves dēļiem būtu jālīgojas kuplai sievai ķērcošu, alus izdzertu balsi. Ankipāne ir arī veiklākā ģitariste ansamblī.

Basa ģitaristam Uldim Streipam ir patiešām krāsains baritons, par ko vislabāk var spriest Čikagas vīru koŗa Daugavieši 40 vīri, kuŗu vidū viņš vairākus gadus dziedājis pat pirmo basu. Žēl, ka savas balss dotumus viņš varēja parādīt tikai pāris ansambļa kopdziesmās.

Uļža Ievāna asprātības monologos, kā arī kopīgajos skečos kutināt kutina katra klausītāja ausi un prātu. Ievānam ir arī ļoti laba dikcija un runāšanai piemērots tembrs.

Ar divām deju pantomīmām sevi parādīja Ģirts Puriņš, kuŗš arī zīmējis Piecīšu programmas vāku.

„Ar „Klejotāju dziesmu" Piecīši sāka savu programmu. Šī dziesma beidzas vārdiem „Gaidīs draugi ceļa galā." Tas lai tad arī būtu Čikagas Piecīšu ceļojuma sauklis. Labu vēju un siltu sauli Piecīšiem Austrālijā!

Ilze Šīmane

DV Toronto nodaļas

GADA SVĒTKI

šāgada 1. novembrī, pl. 7 vak. DV namā — 125 Broadview Ave.

Svētku aktu ar mūzikāliem priekšnesumiem kuplinās vokālais ansamblis „PIECI BARUŠI", pie klavierēm komp. Imants Sakss

Pēc svētku akta

SVĒTKU BALLE

Spēlēs H. ARRO deju kapella. Atspirdzinājumi. — Pilna bufete.

Ieeja visam vakaram $3.00. Jauniešiem $1.00.

2. novembrī, pl. 4 pēcp. 125 Broadview Ave.

KAŖAVĪRU DAUDZINĀJUMS

Programmā:
ANETE BENCONE — deklamācijas
JĀNIS BARUŠS — tenors
ALBERTS VĪTOLS — baritons
Komp. IMANTS SAKSS — klavieres
DV vīru koris — IMANTA SAKSA vadībā.

Ieeja $2.50. Jauniešiem brīva.

Visus laipni ielūdz DV Toronto saime

…udzi latvieši jau Pateicības dienas ga… …ūkst arī pilsētās savu jaukumu, pat …nu, pārdomājot aizvadīto vasaru un ēr… …savai kollekcijai tai pašā parkā, uz… …stam atnesti rieksti. Foto: V. Cinis

…Kopmaņa

…ZKLĀSTĪJUMS

…niekiem, kas visplašāk iegājis starptautiskajā mākslas pasaulē. Viņa vārds atrodams trīs lielajās „Who's who" starptautiskajās vārdnīcās (Eiropas, ASV un Kanadas izdevumos), kurās uzņemtas tikai lielākās slavenības. Tur lasāms, ka Augusts Kopmanis studējis Latvijas mākslas akadēmijā Rīgā, pavadījis 4 gadus Anglijā, izstādījies kopš 1954. gada daudzās Kanadas un ASV mākslas galerijās un mūzejos, ir biedrs daudzās tēlnieku organizācijās.

Kaut Augusts Kopmanis iekarojis vārdu pasaulē, viņš tomēr palicis dziļi latvisks mākslinieks, kura darbi vieš daudzus latviskus motīvus, it sevišķi tos, kuri saknojas tautas mītoloģijā, latviešu dievībās. Tie piebārstīti latviskiem rakstiem, saules un mēness zīmēm, veco klētiņu durvju griezumiem kokā, tēliem marmorā un granītā. Šo tēlu galerija mistiskā parādē izvirzās caur virpuldurvim kādā marmora kalumā, atjautīgi tvertā koka, dzelzs un akmens techniskā saliedējumā. Viņa darbnīcā turpat s/nejas ragainas, putnu biedēkļi rāda savus ķēmīgos vieplus un biedinoši nograb pie mazākā pieskāriena; ir arī veidojumi, kas maina savu sejas izteiksmi pie katra pagrieziena, un vēsas akmens galvas. To vidū ar mūžībā vērstu skatienu pretim raugās arī nesen mirušā LNAK valdes priekšsēža Jāņa Niedras galvas veidojums. Liekas, mākslinieks sevišķi iemīlējis Raiņa atveidus, kuri atrodami gandrīz ikvienā kaktā kopā ar Aspaziju. Tos vērojot, gribas jautāt, kāpēc viņš nav uzņēmies Kastaņolā ceļamā Raiņa un Aspazijas pieminekļa kalšanu? Tomēr jautājums liekas pārāk diskrēts, lai māksliniekam par to ieminētos.

Atstājot Augusta Kopmaņa mākslas pasauli, viņa tēli nāk līdz. Tiem kopumā ir sirsnīgs latvisks siltums, kas nostiprina pārliecību, ka liels mākslinieks, lai cik tālu pasaulē savā mākslā aizgājis, nekad nepametīs to dižo devumu, kuru Radītājs līdzās viņa talantam ielicis šūpulī kā latvietim.

K. Sidars

…TKI
… 125 Broadview Ave.
…vokālais ansamblis

…LLE
…inājumi. — Pilna bufete.

…ve.
…NĀJUMS
…ācijas
…ns
…klavieres
…KSA vadībā.
…elūdz DV Toronto saime

MĒS IESPIEŽAM

- Laulību un iesvētību ielūgumu kartes
- Vizītkartes
- Dokumentus biedrību vajadzībām
- Koncertu programmas
- Sarīkojumu biļetes
- Plakātus, dziesmu lapiņas
- Vēstuļu veidlapas, aploksnes
- Grāmatas, žurnālus

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTĪNĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

Latvija Amerikā
491 College St., Toronto 4, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants	$4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Politiskos krustcefos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai	$6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

DV apgādā iznākusi

Prof. P. Jurevičа
refleksijas par latvisko eksistenci

DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā:

Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.
Glīti iesieta maksā $4.20

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICA,
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINĀJUMA ZIME.
Lūdzam izsūtīt ....
.... eks. DZĪVE UN LIKTENIS
Samaksai pievienoju $..........
Vārds, uzvārds ....
Adrese ....
....
Datums .... Paraksts ....

Grāmata, ar ko ikvienam latvietim ieteicams iepazīties!

Drīzumā DAUGAVAS VANAGU APGĀDĀ iznāks

Aleksandra Tomsena

Cilvēcības vārdā

Sarkanā krusta ārsta gūsta gadi Vorkutā.

Autors ir Dānijas sarkanā krusta ārsts, kurš II pasaules kaŗa laika beigās, darbodamies Berlīnē, aizvests uz Pad. savienību, kur bez tiesas vārdzināts Butirku cietumā un vēlāk deportēts. Autors spilgti apraksta padomju birokratiju, komūnisma kodolu, pretrunīgos likumus un soda nometnes. Gūstā strādādams par ārstu, viņš iepazīstas ar latviešu palīgārsti Olīti Priedi, kuras nāves sods pārvērsts 10 gadu spaidu darbos. Viņš iemīl Olīti, bet tiek no viņas šķirts. Pēc 10 necilvēcīgu moku gadiem, pārvarot pēdējos šķēršļus, ģimene Dānijā sāk jaunu, brīvu dzīvi.

Kaut grāmata iznākusi 1961. gadā, tās saturs pilnībā apstiprina un papildina nesen no Pad. savienības izbēgušā rakstnieka Kuzņecova liecības brīvajā rietumu presē par apstākļiem sarkanajā imperijā, kas vēl šobaltdien nav mainījušies.

„Cilvēcības vārdā" ar autora atļauju tulkojusi Silvija Ancāne. Glīti iesieta 344. l.p.p. Cena $8.50. Grāmatnīcām atlaide.

Pasūtinot un samaksājot līdz š. g. 1. novembrim, tās cena

$7.50

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNICA —
491 College St., Toronto 174, Ont. Canada.

Lūdzam piesūtīt .... eks. Samaksai pievienoju $..........
Vārds, uzvārds ....
Adrese ....
....
Datums: .... Paraksts ....

PASMAIDĪŠANAI

☆

Bagātu tirgotāju meitai skolā jāraksta domraksts par tematu „Nabadzīgā ģimene". Brīdi apdomājusies, viņa raksta: „Reiz dzīvoja ļoti, ļoti nabadzīga ģimene Mamma bija nabadzīga. Paps bija nabadzīgs. Kalpone bija nabadzīga. Istabene bija nabadzīga. Pavārs bija nabadzīgs. Sulainis bija nabadzīgs. Dārznieks bija nabadzīgs. Šoferis bija nabadzīgs. Visi bija ļoti nabadzīgi."

☆

„August, es še tieši lasu, ka karalim Augustam Stiprajam bija 354 bērni," draugam saka Jūlijs. — „Ak Dievs, nabaga sieviete!" Augusts atsaucas.

☆

Pie lepnas viesnīcas piebrauc jauns pāris un pieprasa pirmās klases apartamentu. Viesnīcas pārvaldnieks personīgi pavada viesus uz karaliskajām telpām. „Brīnišķīgi!" iesaucas jaunais vīrs. „Šīs istabas mēs ņemsim, vai ne, mīlulīt?" — „Gluži kā jūs vēlaties, direktora kungs," atbild uzrunātā.

☆

Kāds skots jautā sievai: „Vai neiesim pastaigāties pa pilsētu un neapskatīsim veikalus?" — „Muļķis, šodien taču veikali ir slēgti!" atsaka sieva. — „Tieši tādēļ," skots mierīgi paskaidro.

☆

„Viesmīļa kungs, vai tā ir cūkas vai teļa gaļa, kuru jūs te esat atnesis?" restorānā jautā apmeklētājs. — „Vai tad jūs nespējat atšķirt?" atjautā viesmīlis. — „Nē," atzīst apmeklētājs. — „Nu, tādā gadījumā jums vienalga, kādu gaļu ēdat..."

☆

„Tas ir nekaunības kalngals!" spiedz profesora kundze, pagriezusies pret vīru. „Tu taču patiešām mūsu jauno kalponi jau noskūpstīji!" — „Ak,, piedodi, dārgā," profesors izklaidīgi atvainojas, „es patiešām domāju, ka tā ir vēl vecā..."

Kā es strādej . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

pīrs. Uzoudzen vēl gars mats un biez bārd, atbrouc Kanade va Zviedrije, un vis zaldāt būšan i cour. Mele nēger la sarge brūts, sievs a bērnem un veces māts, bet paš dzīve ceper kuldem.

Avīzes a tagad rakst tik pa tādem varoņdārbem, ko bārdaine strāde uz iel, bet pa zaldātem kar lauke uzrakst kouč kur pēdje lape un pasak, kā kopskaite krituš tik un tik amrikāņ. Ja nu avīze ierakst, ka trāpets kādam sārknam vēzam, ta uzrēz bārdaine tais demonstrācejs, dedzen kope sovs papīrs un sit sovem mājem logs āre. Tā avīzes iznāk atkal rakstšan pierme lape, un tad pieliek vēl doudz bilds klāt, la cilēk pazīst sovs touts varoņš. Nau tā ka veces laikes, ka mūs ventiņ puse vis bērn un veces māmiņs roudej, ja kādem zaldatem gāj slikt, bet priecjes, ja trāpej kādam krievlam pa ķiver.

Pašes zaldates a vais nav tād dzīv kā veces laikes, ku sites uz dzīvīb un nāv. Ja zaldatem kafijs laiks, ta neviens ģenerāls viņ nevar dzīt soļes. Bet ja ienaidniek pa doudz noguruš un grib svīnt svētks, ta vis šaujame jāliek nost un jāgaid, kamēr pats dābs pa mic no pretje pus. Tā nu viš iznāk, ka pa to, ko agrāk piešķir medāļs, tagad liek cietame, bet pa to, ko agrāk lik cieame, tagad rakst avīze un uz ielem staige kā varoņ. Viņem medāļ viete i gar mat un biez bārd. Ja es nebūt piedzims nelaike un seš mēneš vecame nostājes pats uz savem kājem, man vis mūž nebūt bijs jāstaige a līkem kājem un domšane es nebūt palics laik garem pakļe. Bet es nebūt redzējs sov mīļe ventiņ pus. Es nebūt strādejs vis mūž tāds varoņdārbs, un man nebūt tagad pa to jārakst un jāsmēre papīrs.

Krišs Ķepals

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

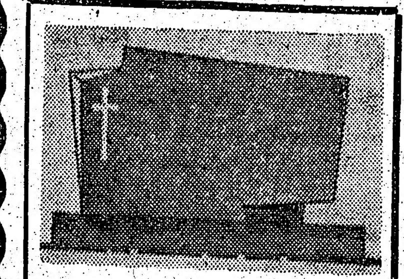

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Baltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

Mūsu mīļais brālis

Jānis Kraucs

dzimis 1889. gada 23. jūlijā Rīgā,
pēkšņi aizgājis mūžībā 1969. gada 13. oktobrī Kolorādo Springā,
apglabāts Evergrīna kapsētā 18. oktobrī.

Dziļās sērās
Ernests un
Eduards ar dzīvesbiedri Natāliju

LATVIEŠU NAMS
491 College St. Toronto 4
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

Estd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
438 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās.

Government Information

DARBA DEPARTAMENTA ZIŅOJUMS

Papildināts vecuma diskriminācijas likums

Ontario valdība iesniegusi leģislātūrā likumprojektu, pēc kuŗa Vecuma diskriminācijas likumu attiecinātu arī uz valsts iestādēm.

Iesniedzot jaunos noteikumus, valdība pasvītro, ka likums atspoguļo tās pārliecību šai jautājumā.

Likums apstiprina to, kas jau darīts, kārtojot vecuma diskriminācijas problēmu, un apliecina, ka Ontario valdība jūt nepieciešamību skaidri norādīt, ka neatzīst diskrimināciju darbā vecuma dēļ. Valdība pasvītro, lai šis noteikums būtu skaidrs un nepārprotams visiem valsts iestāžu darbiniekiem, kas pārzina padoto darbinieku pieņemšanu un paaugstināšanu, kā arī viņu pārraudzīšanu.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250, tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

Vislabākās gaļas preces un delikateses
iegādājaties modernajos eiropiešu stila veikalos
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park), tālr. 766-4982
Pretī Keele apakšzemes stacijai
Yorkdale Shopping Centre, tālr. 787-1733

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

VIENREIZĒJA IZDEVIBA
iegādāties kultūrvēsturiskās un vienreizējās
Tālivalža Dangava
stāstu grāmatas

"Strandējušo Sala"

vēl atlikušos eksemplārus. Glīti iesieta. 600 lappušu.

Cena tikai $5.90

Šī grāmata uzskatāma par retumu latviešu literātūrā ne tikai savdabīgā satura, spilgto Dienvidamerikas vides tēlojumu, krāšņā kolorīta, neparastu cilvēku rakstura zīmējuma, drāmatisku un traģisku likteņu ainojumu, kā arī autora smalkā stila dēļ, bet jo sevišķi tādēļ, ka tā ir pāragri mirušā rakstnieka pirmā un pēdējā grāmata. Tādēļ tā nedrīkst trūkt neviena literātūras drauga grāmatu plauktā.

Daudzi atzīst, ka šī grāmata glabājama, ieslēgta skapī; daudzi to atzīst par diskutējamu un ieteic izlasīt visiem, bet visi to daudzina par vērtīgu, jo tā dod ieskatu intelektuāla rakstnieka spējās izteikt lietas īstajos vārdos, taču tik smalkā valodā un veiklā gudrībā, ka, šo darbu lasot, lasītājs pats visu pārdzīvo līdz beidzamam sīkumam.

TĀDĒĻ, IZMANTOJIET PĒDĒJO IESPĒJU UN PIEPRASIET ŠO GRĀMATU!

Daugavas Vanagu Grāmatnīcai, 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada:
Lūdzu piesūtīt .... eks. „STRANDĒJUŠO SALA".
Samaksai pievienoju $ ....
Vārds, uzvārds: ....
Adrese: ....
....
Datums: .... Paraksts ....

AIZJŪRAS PASTA SŪTĪJUMU PĒDĒJIE TERMIŅI UN PASTA LIKMES UZ LATVIJU

Parastais pasts		Gaisa pasts	
Vēstules	14. NOV.	Vēstules	11. DEC.
Saiņi	24. OKT.	Saiņi	5. DEC.

Vēstules	12¢ par pirmo unci; 7¢ katra nākošā unce	Vēstules	15¢ katra ½ unce
Neaizlīpinātas apsveikumu kartes	6¢ pirmās 2 unc.; 3¢ katra nākošā unc.	Neaizlīpinātas apsveikumu kartes	15¢ katra unce

…LAIS KANADĀ

☆ Federālā valdība apsver plānu, kā pārveidot līdzšinējo bezdarbnieku pabalstu sistēmu plašākā minima ienākumu garantijā, tādā veidā uzņemot vēl ap miljonu iedzīvotāju šīs sistēmas ietvaros apgādājamo skaitā. Līdz šim tiesības saņemt bezdarba pabalstu ir ap 6 milj. strādātāju no 8,1 milj. nodarbināto Kanadā, bet bezdarba pabalstu ik mēnesi saņem no 200.000 — 600.000 darbu zaudējušo, kuŗu gada ienākumi nepārsniedz 7.800 dol. Uz bezdarba pabalstu nav tiesības bruņoto spēku locekļiem, policistiem, mājsaimniecībā nodarbinātajiem, skolotājiem, privātām slimo kopējām, kā arī labdarības iestāžu darbiniekiem. Turpmāk paredzēts minētās kategorijas iekļaut vispārējā likumā, kā arī grozīt noteikumus par tiesībām uz pabalstu, ja zaudē darbu slimības dēļ.

☆ Toronto universitātes studenti ar 5434 balsīm pret 2222 nobalsojuši par izstāšanos no Kanadas studentu apvienības (CUS) un reizē arī no Ontario provinces studentu arodbiedrības (OAS). Izšķiršanās atstājusi CUS neapskaužamā financiālā stāvoklī, jo to atbalsta vairs tikai 9 Kanadas universitātes; tas draud ar nepieciešamību kreisi ievirzīto organizāciju slēgt līdzekļu trūkuma dēļ. „Šis ir ļoti skaidrs pierādījums tam, kā studenti domā par CUS pēdējo divu gadu vadīšanu", norādīja Toronto studentu padomes priekšsēdis Gesta Ābols, kurš vadīja kampaņu izstāties no apvienības, kas „izmisuma" mēģinājumā saglābt savu stāvokli pat bija atteikusies no pārāk radikālām pirmsvēlēšanu runām un vilināja ar iestāšanos par marihuānas legālizēšanu. Piebilstams, ka 1963. gadā CUS aptvēra 43 universitātes ar 120.000 studentiem. Financiālas grūtības ir arī studentu arodbiedrībai, no kuŗas atlikušajām 14 universitātēm tikai viena nokārtojusi biedru maksu šim gadam.

☆ Kanadā atgriezies Rudolfs Holata, kurš, braukdams uz Čechoslovakiju apmeklēt vecākus pag. gada Ziemsvētkos, nebija domājis, ka iekļūs cietumā uz 9 mēnešiem. „Esmu laimīgs būt atkal Kanadā. Noteikti nevēlos vairs atgriezties dzimtenē," viņš izteicies reportieriem, kas viņu sagaidījuši lidlaukā. — „Jūs nezināt, kas jums še pieder" (domāta brīvība, — ref.). Še var runāt un domāt. Ne tur. Tur katra otra restorāna apkalpotāja ir slepenās policijas dienestā". Holata arestēts 6. janvārī, kad jau biļetes atceļam bijušas iegādātas. Nopratināšana izvērtusies tiesas sēdē ar 5 gadu sodu par kādu spiegošanu, kas notikusi pirms 18 gadiem. Holata atbrīvots saskaņā ar kādu šai gadā izdoto amnestiju.

☆ Montrealā parakstīts līgums ar policistiem un ugunsdzēsējiem, pēc kuŗa minētie darbinieki saņems caurmērā 300 dol. gadā vairāk nekā līdz šim, nesasniedzot tomēr savu Toronto kolēģu algas. Turpmāk Montrealas 1. šķ. policists saņems 8.750 dol. gadā, salīdzinot ar Toronto policistu, kas pēc 3 gadu izdienas saņem 9.112 dol. Pilsētas rīcības komitejas priekšsēdis Solnjē, kurš kārtoja „policistu aferu", izteicies, ka 7. oktobra nelegālie streikotāji nesaņems sodu par pretlikumīgo rīcību, jo protesta demonstrācijās un nemieros diezgan cietuši.

☆ Ja uzņēmēji un arodbiedrības neizrādīs vēlēšanos labprātīgi uzņemties ierobežojumus cenu un algu ziņā, tad nāksies domāt par cenu un algu kontroli, norādījuši valdības informācijas avoti. Pirms šāgada beigām vēl gaidāmas sarunas par inflācijas ierobežošanas īstenošanu federālās un provinču valdības pārstāvju konferencē. Strādnieku organizāciju pārstāvji jau pasteigušies deklarēt, ka strādniekiem algu prasību ierobežojumi nebūs pieņemami.

--ns

Dieva mierā aizgājusi mūsu mīļā
māte, vecmāmiņa un māsa

Irma Treimanis

dzim. **ANŠMITS**

dzimusi 1893. gada 26. augustā Alojas pagastā,
mirusi 1969. gada 26. oktobrī Toronto.

Sapņi par dzimteni
kapā sev līdzi ņem.

Par viņu sēro
dēli, vedeklas, mazbērni, brālis ar ģimeni, māsas Vācijā un ASV.

Dīfenbēkers atgriezies no Maskavas apmeklējuma

Džonu Dīfenbēkeru pēc ilgās viesošanās Pad. savienībā lidlaukā ar atgriešanos priecīgi apsveica dzīvesbiedre Oliva. Kādreizējais Kanadas ministru prezidents pēc šī ceļojuma bija daudz klusāks, nekā atgriežoties no citiem ārzemju apmeklējumiem. Reportieŗu iztaujāts, Dīfenbēkers Montrealas lidlaukā ceļojuma iespaidu vietā pievērsās Kanadas vietējiem notikumiem, kritizējot ministru prezidenta Trudo uzbrukumu Kanadas separātistiem, ar to mēģinot maskēt savas kādreizējās valdības neveiksmi atrisināt nopietnas saimnieicskas problēmas. Žurnālisti jautāja, kā ir ar Kanadas kviešiem un vai Pad. savienība pildīs notecējušo līgumu pilnā apmērā, izdarot plašākus kviešu iepirkumus arī nākotnē? Dīfenbēkers atbildēja, ka Kanadas „kļūda" esot vēl labojama. Sarunas Maskavā esot viņu pārliecinājušas, ka Kanadas pārmetumi Pad. savienībai kviešu līguma nepildīšanā nav pamatoti. Viss, ko krievi pašreiz vēloties, esot — neapbērt viņus ar kviešiem, jo trūkstot noliktavu labības novietošanai.

Jauni ceļošanas ierobežojumi Čechoslovakijā

Čechoslovakijā stājušies spēkā jauni ierobežojumi privātiem braucieniem uz ārzemēm. Atsauktas jau piešķirtās vīzas arī ārzemniekiem, kuŗi vēlējušies apmeklēt Čechoslovakiju īslaicīgi, piemēram, nedēļu nogalēs. Daudzi ceļotāji apturēti un aizraidīti mājup no lidlaukiem, bet tie, kuŗi vēlējušies izbraukt ar autobusiem un vilcieniem, nav laisti pāri robežai.

Ceļojumi uz ārzemem oficiāli aizliegti, ja atļaujas prasītājs nonācis konfliktā ar valsts drošības iestādēm un policiju, ja neatbilst vēlības noteikumiem un tā „morālās īpašības" apdraud sabiedrību, vai arī nodomājis apmeklēt valsti, kuŗai nav tiešu diplomātisku attieksmju ar Prāgu un pastāv aizdomas, ka ceļotājs var neatgriezties; tāpat ceļojuma vīzas neizsniedz personām, kuŗas nav nokārtojušas alimentu maksājumus, vai citas finanču saistības un palikušas valstij parādā nodokļus. Vīzu arī liedz, ja ceļotājs vēlas ārzemēs apmeklēt kādu Čechoslovakijas pavalstnieku, kas tur uzturas nelegāli. Vienīgā legālā iespēja, kā tagad izkļūt no Čechoslovakijas, ir — apprecēt ārzemnieku un izceļot kā ģimenes loceklim.

Kopš Čechoslovakijas okupācijas uz ārzemēm izbraukuši ap 450.000 čechoslovaku, no kuŗiem nav atgriezušies 50.000. Pēc jaunajiem noteikumiem, citas valstis drīkst apmeklēt tūristu grupas, kuŗas organizē valsts pārraudzītais ceļojumu birojs.

Jaunas „tīrīšanas" draud arī abās federālās republikas nacionālpadomēs. Federālajam parlamentam, no kuŗa izstumti jau 7 deputāti, iesniegts likumprojekts, kas ļaus deputātiem atņemt mandātus.

Čechoslovakijas komūnistu partijas prezidijs paziņojis nodomu atsaukt biedru kartes 1.600.000 partijas biedriem apmaiņai pret jaunām, šādā veidā izdarot plaša apmēra „tīrīšanas" arī partijā, jo šī svarīgā dokumenta jauno versiju izsniegs tikai uzticamiem biedriem.

No komūnistu partijas izslēgts arī viena no populārākajām Čechoslovakijas sporta zvaigznēm — Emils Zatopeks, vairākkārtējs olimpiskās zelta medaļas ieguvējs. Partijas laikraksts „Rude Pravo" paziņojumā teikts, ka Zatopeks izstumts tādēļ, ka nav sapratis „sociālistiskās sabiedrības attīstības fundamentālās problēmas un vajadzību tās aizstāvēt uz marksisma-ļeņinisma un proletāriāta internacionālisma bazes". Zatopeks ar panākumiem sportā bija izvirzījies armijā par pulkvedi un jūsmīgi iestājās par Dubčeka liberālizācijas kustību. Jau šāgada pavasarī viņu atcēla no fiziskās audzināšanas programmas vadītāja posteņa armijā, tagad sekojušas tālākas represijas.

Arī citas prominentas Čechoslovakijas sporta slavenības „ņemtas zem palielināšanas stikla". Nežēlastībā kritusi arī Vera Časlavska, kuŗa pagājušā gadā olimpiskajās spēlēs Meksikositijā guva uzvaru vingrošanā, tāpat Jirijs Raska, pazīstamais lēcējs ar slēpēm. Līdzīgi Zatopekam, arī viņi pagājušā gada augustā bija līdzparakstījuši 2000 vārdu gaŗo manifestu, kas prasīja lielāku neatkarību un brīvību Čechoslovakijai.

Sāksies atbruņošanās sarunas

ASV un Pad. savienība panākušas vienošanos sarunām par stratēģisko ieroču ierobežošanu. Uz ASV prezidenta Niksona jūnija ierosinājumu Vašingtonā beidzot saņemta ilgi gaidītā Maskavas atbilde, kuŗu Pad. savienības vēstnieks Dobriņins 23. oktobrī nodeva ASV ārlietu ministram Rodžeram. Sarunas par stratēģiskās bruņošanās ierobežošanu paredzēts uzsākt novembŗa otrā pusē. Dobriņins, tāpat kā prezidents Niksons minēja šāgada 19. jūnijā, izteicās, ka sarunu vieta varētu būt Vīne, Ženēva vai Helsinki. Sarunās iekļautu ofensīvos ieročus, kā starpkontinentālās balistiskās raķetes (ICBM), tā arī ar Polaris raķetēm apbruņotās zemūdenes un atomieroču apgādātos bumbvedējus.

Samazinās radioraidījumus vai ne?

(Pārnesums no 1. lpp.)

sīja baltiešu delegācijas vadītāja prof. P. Lejiņa Apvienotās Amerikas baltiešu komitejas vārdā sagatavoto memorandu (to iesniedza arī rakstveidā), tāpat delegācijas locekļu izteiktos pamatotos iebildumus par raidījumu samazināšanas nodomu, kas skaŗ okupētās Baltijas valstis, norādot uz ļaunajām sekām, ja šos raidījumus samazinātu. F. Šekspirs apsolīja visu raidījumu samazināšanas jautājumu ļoti nopietni apsvērt un rūpīgi tālāk pētīt, atzīstot Amerikas Balss raidījumu sevišķo nozīmi tieši uz okupētajām zemēm Austrumeiropā. F. Šekspirs arī atzina, ka būtu pilnīgi nepareiza politika, ja Austrumeiropas apspiestajām tautām raidījumus samazinātu vai atrautu, bet aizrādīja, ka sakarā ar pastiprinātu Amerikas Balss raidījumu traucēšanu no Pad. savienības puses radusies nopietna vajadzība raidījumiem uz Austrumeiropu palielināt jaudu un pārkārtot raidījumu laikus. Šai sakarā varētu būt skarti ne vien raidījumi baltiešu valodās, bet arī citi. F. Šekspirs un viņa palīgi apsolīja raidījumu jautājumu uz Baltijas valstīm vēlreiz rūpīgi apsvērt un darīt visu iespējamo, lai paredzētais samazinājums nebūtu jāiedzīvina.

Pieņemšanas nobeigumā F. Šekspirs izteica baltiešu delegācijai pateicību par vērtīgajiem norādījumiem un informāciju raidījumu jautājumā uz Baltijas valstīm, kas noderēs tālākā raidījumu plānošanā. Viņš ieteica Apvienotās baltiešu komitejas vadībai uzturēt ar ASV informācijas aģentūru un Amerikas Balss vadību ciešu kontaktu, palaikam sanākot kopīgās informātīva rakstura apspriedēs raidījumu jautājumu pārrunāšanai.

Apvienotās Amerikas baltiešu komitejas iesniegtajā memorandā teikts, ka raidījumu laika samazināšana uzskatāma par rupju kļūdu no amerikāņu interešu viedokļa, jo Amerikas Balss sniedz pašu galveno — patieso informāciju ļaudīm aiz dzelzs priekškara par notikumiem ASV un vispār brīvajā pasaulē. Raidījumu samazināšana ir tikpat liela kļūda arī no igauņu, latviešu un lietuviešu interešu viedokļa viņu dzimtajās zemēs, jo šie raidījumi viņiem ir galvenā sakaru līnija ar brīvo pasauli un nozīmīgs morālisks faktors viņu centienos pēc brīvības un neatkarības no komūnistu spaidiem un apspiestības. Memorandā tālāk uzsvērts, ka igauņu, latviešu un lietuviešu izcelsmes ASV pilsoņi un to organizācijas, kuŗas pārstāv Apvienotā Amerikas baltiešu komiteja, ļoti norūpējušās par paziņoto raidījumu laika samazināšanu, tāpat igauņu, latviešu un lietuviešu presē ASV atspoguļojas dziļas rūpes par šo lietu, kuŗas paužas arī visā komitejai un tās pārstāvētajām organizācijām adresētajā sarakstē.

Raidījumu laika samazināšanas datums, 1. novembris, nu jau ir durvju priekšā, un reizē ar to paceļas jautājums, kas notiks, kāda būs piekritīgo ASV iestādījumu izšķiršanās attieksmē uz Amerikas Balss raidījumiem baltiešu valodās. Vai ar 1. novembri samazinājumu īstenos? Vai, varbūt, baltiešu protestus ievēros un plānoto samazināšanu atsauks? Jeb vai raidījumu laiku tomēr samazinās un vēlāk atkal pagarinās? Šobrīd atbildes uz šiem jautājumiem nav, bet liekas, ka drīzumā gūsim skaidrību. ASV informācijas aģentūras direktors F. Šekspirs, pieņemot Apvienotās Amerikas baltiešu komitejas delegāciju, izteicās, ka baltiešu rūpes saprot, un atzina raidījumu svarīgumu tieši uz Baltijas valstīm. Viņš solīja jautājumu vēl rūpīgi apsvērt, zināmā mērā deva pat cerības, ka paredzētos samazinājumus atsauks, taču tūlīt piebilda, ka ir arī savi „bet". Ilgajā trimdas laikā jau esam pieraduši pie izpratnes apliecinājumiem un skaistiem vārdiem, esam mācījušies arī solījumus uzņemt skeptiski, jo pārāk bieži nācies pārliecināties, ka ļoti pareizi ir pazīstamie sakāmvārdi par to, ka solīts makā nekrīt un ka pieklājība un laipnība naudu nemaksā. J. F. Šekspīrs norāda, ka Maskavas traucējumu dēļ Amerikas Balss raidījumiem nepieciešama jaudas pastiprināšana, kas prasa pārkārtojumus, tad neviļus un ar bažām jāatceras, ka arī Madridē baltiešu raidījumus pirms vairākiem gadiem izbeidza tādēļ, lai pastiprinātu raidīšanas jaudu un tad tos atkal atsāktu. Tagad raidījumi no Madrides uz okupētajām valstīm kopš 1. oktobŗa patiešām atjaunoti. Kas Spānijas valdību uz šo laipnību mudinājis, kādi ir tās īstie apsvērumi un mērķi ar raidījumu atsākšanu, varam tikai minēt, bet fakts ir, ka raidītāja jauda ir agrākā un nav pastiprināta. To ievērojot, bažas var tikai pastiprināt F. Šekspira paskaidrojums par nepieciešamību pastiprināt Amerikas Balss raidītāja jaudu, kas prasa pārkārtojumus. Taču rīts esot gudrāks par vakaru, un drīzumā būs iespējams konkrētāk spriest, kas notiks ar Amerikas Balss raidījumiem baltiešu valodās.

Sd.

Visstabilākā valūta pasaulē...

(Pārnesums no 1. lpp.)

jā. Finanču lietpratēji tagad spriež, ka notikušā vācu markas revalvācija pēc Francijas franka devalvācijas pērngada augustā starptautisko valūtas sistēmu padarīs „izturīgāku" nekā tā bija līdz šim.

Vācu markas kursa pacelšanu smagi izjutīs valstis, kuŗām ir lieli aizņēmumi Rietumvācijā. Kanadas finanču ministrs Bensons tūlīt pēc vācu markas paaugstināšanas Otavā izteicās, ka Kanadai būs dārgāk jāatmaksā Rietumvācijas aizdevumi, tai pašā laikā drošinot, ka tas neietekmēs Kanadas dolaru. Revalvācija paceļ markas vērtību uz 30 kanadiešu centiem. Otavas 68 milj. dolaru aizņēmums no Rietumvācijas pēc markas kursa paaugstināšanas tagad pavairojies par 5,5 milj. dolariem. Ontario provinces valdības finanču lietu referents savukārt izteicies, ka provinces parāds Rietumvācijai pieaudzis par vairāk nekā 8,5 milj. dolaru, atmaksājot 104 milj. dolaru pamatkapitālu. Tas nozīmē, ka arī aizdevuma procentu kopsumma paaugstinājusies par 8,5%. Tirdzniecības ministrija ieteikusi „iedrošināt" eksportieŗus uz lielāku preču izvedumu uz Rietumvāciju, jo Kanadas preces tur tagad kļūs lētākas un reizē arī noiets lielāks. Kanadas bilance ar Rietumvāciju vēl joprojām pasīva. Šāgada pirmajos 6 mēnešos Kanada izvedusi preces par 131.748.117 dol. bet ievedusi no Rietumvācijas par 162.780.995 dol.

Lai kā kārtotos Kanadas tirdzniecisko darījumu bilance ar Rietumvāciju, vācu preces Kanadā ievērojami sadārdzināsies. Kanadas precēm Rietumvācijā paredzams plašāks noiets, un tas nevarēs neietekmēt šo preču cenas vietējā tirgū, kur jau tā dzīves dārdzība ar katru dienu ceļas. Kanadas iekšpolitikā tas nozīmēs jaunus streikus un jaunus cenu paaugstinājumus, bet Kanadas dolaram jaunus inflācijas draudus. Ja vēl nesen angļiem ieteica ciešāk savilkt savas vēderjostas, tad tagad tas būs jādara arī kanadiešiem, kuŗu federālajai un provinču valdībām, pēc finanču ministra Bensona atziņuma, būs dārgāk jāatmaksā nesenie Rietumvācijas aizdevumi. Tas var ietekmēt arī Kanadas nodokļu sistēmu, valdības galveno ienākumu avotu.

Vienīgo „iepriecinājumu" izteica Ontario provinces alkoholisko dzērienu kontroles pārvaldes (LCBO) priekšnieks Džims Abra: līdz gada beigām vācu dzērieni — liķieŗi, vīni un alus nesadārdzināsies, jo iepirkumi izdarīti un samaksāti jau līdz gada beigām. Ziemsvētkus aizvadīt un Jaungadu sagaidīt varēs par vecajām cenām, bet—kas būs pēc tam, to nav varējis pateikt arī šo preču apgādes centra vadītājs.

Jaunais Rietumvācijas kanclers Brants aizvadītajā nedēļā pārcēlās uz Šaumburgas pili ar simtiem palīgu un sekretāru. Laikraksti jaunā kanclera „kustībām' pievērš ne mazāku uzmanību kā gada sākumā jaunajam ASV prezidentam Niksonam, kad viņš pārņēma varu. Ziņu aģentūras, speciālkorespondenti un citi avoti izplata pasaulē visus sīkumus, kuŗus vien izdodas sadzīt Branta jaunajās gaitās. Ja prezidentu Niksonu aprakstīja ar lielāku pietāti, par Barntu žurnālistu spalvas ir „vaļīgākas" viņa sociālistiskās un raibās pagātnes dēļ. Korespondenti raksta, ka jaunā kanclera dzīvesbiedre, tumši blondā norvēģiete Ruta, jau vēlajos četrdesmitajos mūža gados, nav tūlīt iekārtojusies kanclera rezidencē — tikai pirms 5 gadiem celtajā vasaras mītnē tikai 100 jardu attālumā no kanclera oficiālās mītnes Reinas krastā, bet palikusi Kiefernvegā Nr. 12, Venusberga augstienē, kur Brants gandrīz trīs gadus dzīvojis kā Rietumvācijas ārlietu ministrs. Laikraksti piezīmē, ka tas nenozīmējot „šķiršanos", jo katru reizi, kad Ruta Branta savā skandinavu ritmā izrunājusi sava laulātā drauga vārdu, tas skanējis kā „mīlestības apliecinājums".

Laikraksti ziņo, ka Branta dzīvesbiedre dodot priekšroku Venusberga augstienei, 326 pēdas virs Bonnas, un, kad runājot par pilsētas centru, vienmēr sakot „tur lejā". Faktiski Rutai Brantai nav bijis savas mājas kopš 1940. gada, kad viņa, dzīvodama savā dzimtajā kalnu pilsētā Hamarā, izbēga no vācu okupētās Norvēģijas uz neitrālo Zviedriju. Tur 4 gadus vēlāk viņa iepazinusies ar savu dzīves draugu — politisko bēgli no Vācijas. Viņi salaulājušies Berlīnē 1948. gada sākumā. Jauno Rietumvācijas „pirmo dāmu" uzskata par labāk ģērbto sievieti visā federālajā republikā, bet viņa vienmēr izvairās no žurnālistu intervijām, kā arī liedzas minēt Rietumberlīnes modes namu, kuŗā iegādājas savas tualetes, jo kādreizējā Vācijas metropole vēl vienmēr ir Rietumvācijas modes pilsēta.

Arī pats jaunais kanclers Vilijs Brants pieradis pie „irrēgulāras" dzīves, daudz nedomādams par konvencionālajām ārišķībām. Kad viņš kā ārlietu ministrs savā rezidencē pieņēma ārvalstu galvas un diplomātus, tā 8 gadus vecais dēls Mateass bieži „plunčojies" peldbaseinā. Laikraksti zīlē, kāda būs Rutas Brantas ietekme uz jauno kancleru valsts reprezentācijā. Konrads Ādenauers, kad 1949. gadā uzņēmās kanclera amatu, bija atraitnis. Viņa aizstājējs Ludvigs Erhards un līdzšinējais kanclers Kurts Georgs Kīzingers savu dzīvesbiedri un valsts pirmo dāmu turēja vairāk „aizmugurē". Tumši blondā un vēl jaunā Ruta Branta ar savu šarmu un tualetēm daudzus iepriecinot un saistot apbrīnotājus, par spīti ne visai priecīgajai jaunībai un kādreiz grūtajiem dzīves apstākļiem. Viņa kā norvēģu važoņa meita sākusi eksistences darbu maiznīcā jau 15 gadu vecumā, tad bijusi istabene un šuvēja, bet vēlāk sekretāre un žurnāliste kādā Oslo žurnālā. Zviedrijā jauno žurālisti ar Viliju Brantu saistījušas politiskās intereses kā sociālistus. Ruta Branta, pretēji savai politiskajai pagātnei, tagad vairs neizrāda politiskas intereses. Kad Brantam 1956. gadā neizdevās iegūt augstāko valdības posteni, viņa mudināja vīru atgriezties Rietumberlīnē, kur viņš bija lielvecākais 7 gadus.

Vai jaunajai Rietumvācijas pirmajai dāmai būs sava sekretāre? Žurnālisti nedomā, ka tas varētu notikt visā drīzumā, jo ASV pirmā lēdija, prezidenta Niksona dzīvesbiedre, tikai nupat dabūjusi savu jauno preses sekretāri — 31 gadu veco Konstanci Stjuarti, kuŗa aizstājusi Džeriju Vanderjuveli. Rietumvācijas pirmajai dāmai, varbūt, vēl ilgu laiku nāksies pašai izvairīties no uzmācīgajiem žurnālistiem un preses fotografiem, kuŗi centīsies ierasties Venusberga augstienē. Ļoti iespējams, ka viņa atteiksies no sekretāres pavisam, izlasot laikrakstos ziņu, ka Pad. savienībā jau ir pārāk daudz sekretāŗu, tādēļ tām tagad būs jāstrādā pie rūpnīcu darba galdiem vai citādi jāparāda savas pūles ražošanas laukā.

Ja Vilijs Brants tagad pievērsies mērenajam sociālismam, viņa abi vecākie dēli seko paši savām politiskajām idejām, kuŗas jau radījušas tēvam dažas grūtības. 21 gadu vecais Pēteris, Rietumberlīnes universitātes vēstures fakultātes students, simpatizē kreiso ekstrēmistu kustībai un vairākas reizes aizturēts studentu demonstrācijās, tāpat kopīgi ar 19 gadu veco brāli Larsu piedalījies pēc kreisā rakstnieka Gintera Grasa noveles uzņemtajā kontroversālajā filmā „Kaķis un pele", no kuŗas iekšlietu ministrs pieprasījis izgriezt dažus „seksa skatus", to vidū scēnu, kuŗā Larss Brants, gandrīz kails, nevērīgi un necienīgi griež riņķī kaklā uzkārto Vācijas kaŗa varoņu goda zīmi — Dzelzskrustu. Pašreiz 55 gadus vecais kanclers Brants izteicies, ka uzkarsēti politiski strīdi viņa ģimenē ir parasti. Arī viņš pats 17 gadu vecumā esot iestājies galēji kreiso sociālistu grupā, un neviens nespējot būt labs sociālists iepriekš nebūdams komūnists.

Vai tā domā arī Pad. savienības ministru prezidents Kosigins, par to nekas nav zināms. Sakarā ar ievēlēšanu par Rietumvācijas kancleru viņš Brantam atsūtījis tikai sirsnīgu apsveikuma telegrammu, izteicot cerību uz labu attieksmju izveidošanu starp Pad. savienību un Rietumvācijas jauno valdību, kuŗai jānes „svētība" visai Eiropai.

Sd.

SĪKĀS ZIŅAS

● Japānā izraisījušās plašas demonstrācijas, protestējot pret Japānas aliansi ar ASV. Tokio demonstrēja ap 450.000 iedzīvotāju. 500 personas apcietinātas.

● Francijas sūtniecība Varšavā saņēmusi Polijas valdības notu, kuŗā prasīts izdot abus austrumvāciešus, kas nesen piespieduši kādu poļu lidmašīnu nolaisties Tegela lidlaukā, Berlīnes franču sektorā. Lidmašīna atradusies rēgulārajā satiksmes lidojumā no Varšavas uz Briseli, ar starpnolaišanos Šēnfeldas lidlaukā Austrumberlīnē. Abi jaunekļi piespieduši pilotu tomēr nolaisties franču sektorā. Poļu notas noraksts piesūtīts arī pārējām lielvarām, kuŗas atbildīgas par sadalīto Berlīni — Pad. savienībai, ASV un Anglijai.

● Dienvidslavija nosodījusi un aizliegusi ievest Milovana Djilasa jaunāko grāmatu „The Unperfect Society", kuŗa angļu valodā iespiesta ārzemēs. Djilass, kuŗa spalvai pieder arī darbi „Sarunas ar Staļinu" un „Jaunā šķira", agrāk izcietis 10 gadu cietumsodu par komūnisma kritizēšanu savos darbos.

Smaidīgs cilvēks — gandrīz neticama parādība Toronto pazemes dzelzceļā! Dadža karikatūra